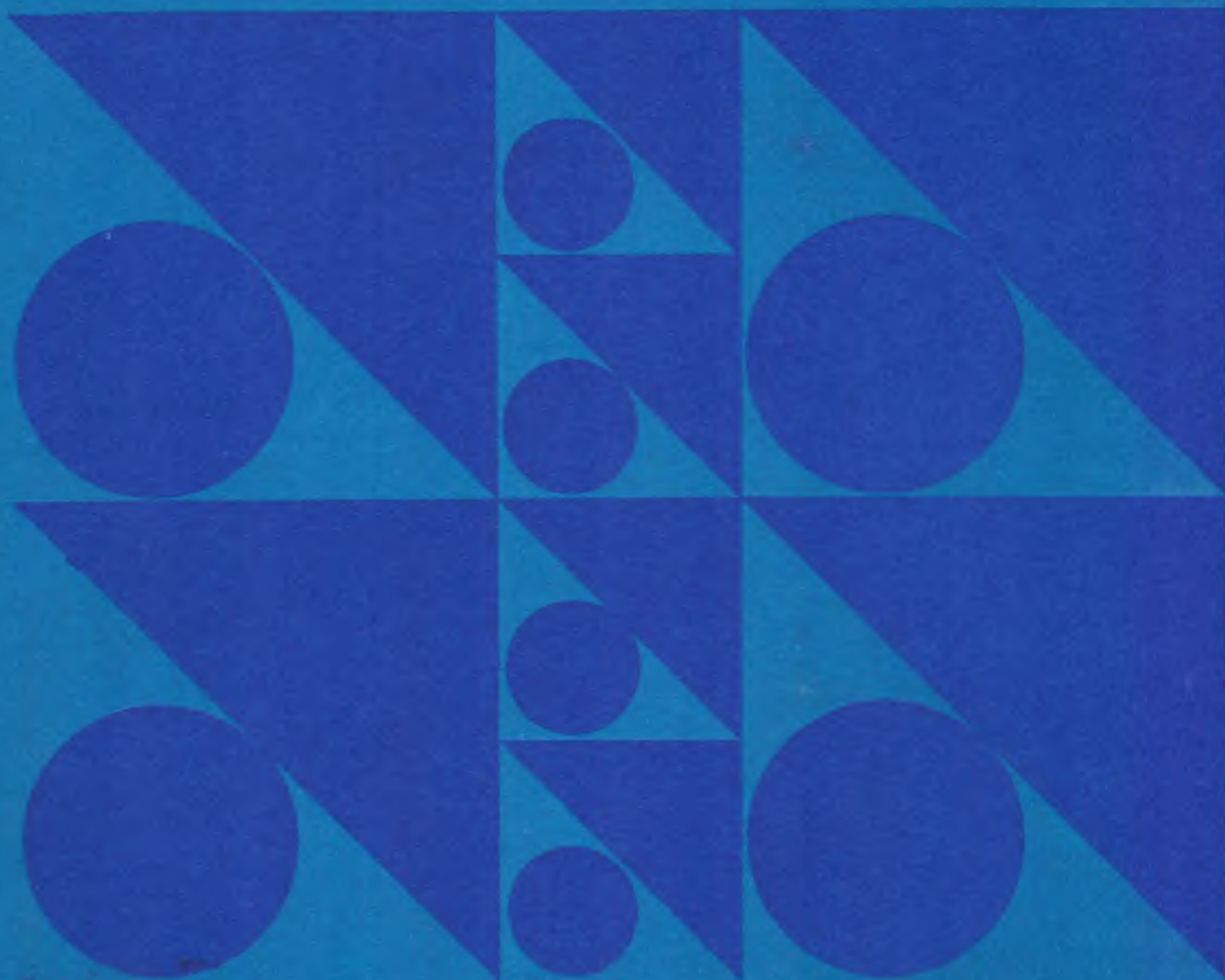


Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE



PROGRESUL TEHNIC ȘI
CREȘTEREA EFICIENȚEI

ACCELERAREA ÎNNOIRII ȘI MODERNIZĂRII PRODUSELOR ȘI TEHNOLOGIILOR

ÎN PERIOADA 1981 - 1985,
CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ
ȘI
DEZVOLTAREA TEHNOLOGICĂ
VOR ACȚIONA PENTRU :

- abordarea a **3000** obiective principale
din care : 2600 vor fi aplicate în practică pînă
la sfîrșitul cincinalului

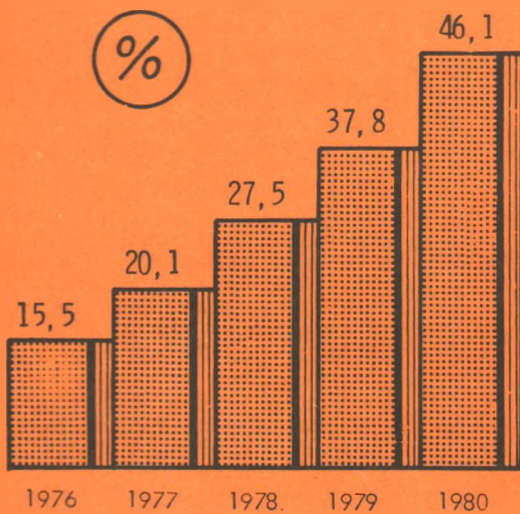
- aplicarea a **770** tehnologii noi

- extinderea a **180** tehnologii avansate

- asimilarea de noi produse și materiale

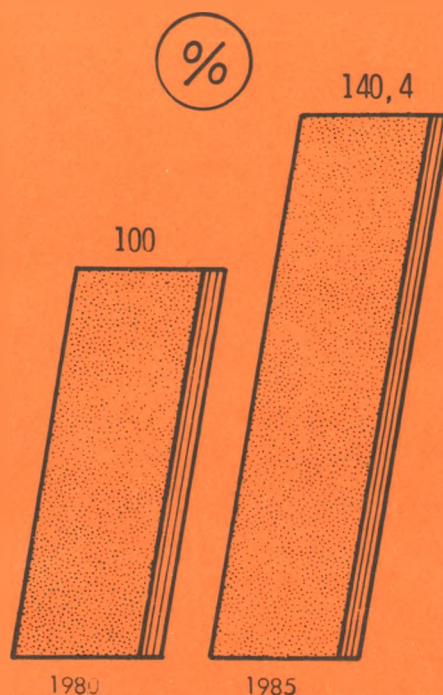
● În cincinalul 1981 - 1985, cercetarea științifică proprie va asigura peste 98% din produsele și tehnologiile noi puse în fabricație.

PONDEREA PRODUSELOR NOI ȘI
MODERNIZATE INTRODUSE ÎN
FABRICATIE ÎN VALOAREA PRO-
DUCȚIEI MĂRFĂ REALIZATE

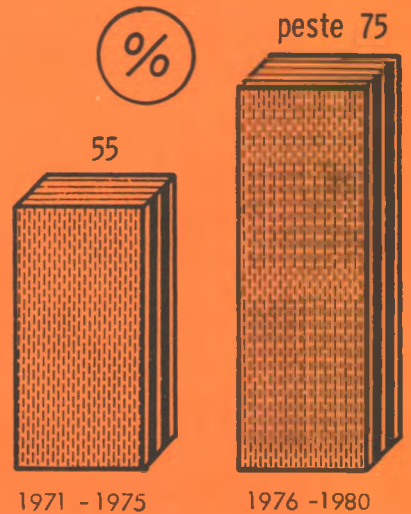


● În 1985, produsele noi și modernizate asimilate în actualul cincinal vor deține o pondere de 45% în producția marfă a ramurilor prelucrătoare ale industriei.

PRODUCTIVITĂȚEA MUNCII
PE O PERSOANĂ ÎN INDUSTRIE
(calculată pe baza producției nete)



SPORUL DE PRODUCȚIE
INDUSTRIALĂ OBTINUT
PE SEAMA CREȘTERII
PRODUCTIVITĂȚII MUNCII



● În cincinalul 1981 - 1985, aproape 80% din sporul producției nete în industria socialistă se va obține pe seama creșterii productivității muncii.

Progresul tehnic și creșterea eficienței

REZULTANTĂ FIREASCĂ a condițiilor tehnico-materiale și sociale ale unei anumite etape istorice, nivelul eficienței activității industriale este intim legat de promovarea în producție a celor mai avansate cuceriri ale progresului tehnic. Modernizarea structurii producției, accelerarea înnoirii produselor și tehnologiilor determină în fiecare întreprindere, în întreaga economie creșteri însemnate ale nivelului producției realizate în unitatea de timp pe un utilaj tehnologic și muncitor, diminuarea — printr-un aport sporit de inteligență tehnică — a consumurilor materiale și energetice pe fiecare produs. De asemenea, acțiunea respectivă permite creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, reducerea importurilor și conectarea la circuitul productiv al resurselor locale, creșterea calității și competitivității. Referindu-se la legătura strinsă dintre introducerea progresului tehnic și creșterea eficienței activității de producție, la rolul creației tehnico-științifice în propulsarea României pe noi trepte ale civilizației și progresului, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia: „La baza întregii activități trebuie să punem cele mai înaintate cuceriri ale revoluției tehnico-științifice contemporane, asigurând ridicarea nivelului tehnic și a calității tuturor produselor, aplicarea unor tehnologii noi care să permită reducerea consumului de materii prime, materiale și energie, scăderea cheltuielilor de fabricație. Să concentrăm energia, forța creatoare, inteligența și priceperea întregii națiuni pentru sporirea mai rapidă a productivității muncii — factorul hotărâtor de care depinde creșterea venitului național, ridicarea nivelului de trai al celor ce muncesc, mersul tot mai ferm al României pe calea progresului socialist“.

Viața a demonstrat că legarea tot mai strinsă a cercetării de cerințele concrete ale dezvoltării societății, integrarea ei organică cu producția, au sporit continuu rolul și aportul științei la promovarea progresului tehnic în toate domeniile de activitate, la înnoirea și modernizarea produselor, a proceselor tehnologice, la creșterea eficienței. Astfel, în industrie, produsele noi și reproiectate introduse în fabricație în cincinalul recent încheiat reprezentau la sfârșitul anului 1980 aproape 44% din valoarea producției. Pe bază de cercetare științifică și tehnologică proprie au fost asimilate circa 5 000 de mașini utilaje și instalații noi și reproiectate, precum și peste 3 300 noi materiale și bunuri de consum. Totodată, au fost introduse în producție aproape 3 900 tehnologii moderne. Cercetarea națională a asigurat, în cincinalul încheiat, circa 90% din materialele noi puse în fabricație, precum și peste 90% din tehnologiile noi.

Din problematica cu un evantai extrem de larg a promovării progresului tehnic în industrie, în cele ce urmează ne vom concentra atenția asupra contribuției cercetării științifice și dezvoltării tehnologice la înnoirea produselor și a tehnologiilor în scopul creșterii eficienței economice.

Intensificarea acțiunilor de înnoire și modernizare

ÎN AMPLUL PROCES de înnoire a produselor și tehnologiilor de fabricație sînt antrenate toate ramurile industriale și, în mod deosebit, sectoarele promotoare ale progresului tehnic — construcții de mașini chimia, metalurgia. În industria construcțiilor de mașini de pildă, se depun eforturi importante pe plan material, uman și financiar vizînd ridicarea neconținută a nivelului calitativ al întregii activități. Pentru a ilustra aceste eforturi este suficient să relevăm că în cincinalul 1976—1980 acestei ramuri i-au fost alocate circa 50% din fondurile de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic aferente industriei republicane. O dispunere relativ asemănătoare au înregistrat și efectele economice realizate pe seama acțiunilor de promovare a progresului tehnic în această ramură. Demn de relevat este și faptul că în 1980 circa 90%

din fondurile destinate cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic în construcțiile de mașini au fost alocate pentru asimilarea de produse noi, iar 10% pentru introducerea de noi tehnologii, extinderea tehnologiilor avansate și promovarea mecanizării și automatizării.

Din realizările cercetătorilor și colectivelor de muncă din industria constructoare de mașini în cincinalul 1976—1980 se remarcă produsele de mare complexitate și tehnicitate, cum sînt: locomotiva Diesel-electrică de 3 000 CP; strungul carusel cu diametrul de 16 m; strungul carusel cu diametrul de 5 000/8 000 mm, cu 2 montanți; centrul de prelucrare de alezat și frezat cu diametrul de 132 mm; strungul paralel cu diametrul de 500 mm cu comandă numerică de conturare; autobasculanta de 50 tone; autobasculanta cu tracțiune Diesel-electrică DAC 120E; calculatoarele electronice; echipament pentru conducerea cu minicalculator a proceselor tehnologice; noi tipuri de instalații de foraj etc.

Dintre tehnologiile realizate pe seama fondurilor de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic în construcțiile de mașini în 1980 se remarcă: introducerea de subsansamble sudate în construcția de mașini-unelte, cu un efect în sporirea beneficiilor de peste 3,4 milioane lei; realizarea de piese din fontă cu grafit nodular utilizînd prealiage și modificatori românești, cu un efect în sporirea beneficiilor de 22 milioane lei; execuția miezurilor și a formelor prin procedeu croning, care asigură sporirea beneficiilor cu peste 20 milioane lei/an ș.a.

În ce privește acțiunile de mecanizare și automatizare a proceselor de muncă din industrie realizate în anul 1980 în construcțiile de mașini, merită să fie menționate: curățirea pieselor turnate pe linii de curățire prin aplicare și polizare pe contur și prelucrarea pieselor pe mașini cu centru de prelucrare numerică a pieselor, care asigură sensibile reduceri de costuri și sporirea însemnată a beneficiilor.

Fără îndoială, realizările obținute în crearea unor produse și tehnologii noi, eficiente, sînt incontestabile; trebuie menționat însă și faptul că uneori s-au constatat și ritmuri relativ lente, în raport cu cerințele, pe linia promovării unor tehnologii moderne economisitoare de materii prime, materiale și energie, precum și în direcția schimbărilor structurale impuse de restricțiile tot mai pronunțate în domeniul procurării materiilor prime și trecerii hotărîte la miniaturizarea produselor, crearea și utilizarea de inlocuitori, valorificarea superioară a resurselor de materii prime și energie ș.a. Tocmai pornindu-se de la astfel de neîmpliniri pe planul promovării progresului tehnic, în acest cincinal se intensifică eforturile în vederea accelerării asimilării de noi produse și modernizarea celor existente, pentru dezvoltarea accentuată a acelor sectoare care valorifică din plin și eficient inteligența umană — electronică, mecanică fină, aviație, electrotehnică etc.

Eforturi susținute sînt îndreptate și în ce privește ridicarea coeficientului de utilizare a metalului care la o serie de produse (strungul Carusel SC 1 600, mașina de prelucrat AF 125, mașina de găurit G 40, presa cu excentric de 40 tone ș.a.) este mai mic la noi în comparație cu cel realizat în alte țări. Aici se reflectă adăosurile de metal la piesele turnate mici, mijlocii și mari, care în multe cazuri depășesc pe cele din țările dezvoltate industrial cu 30—70%, precum și efectele unor tehnologii învechite în domeniul forjării, care determină adăosuri de prelucrare cu 10—20% mai mari decît cele înregistrate de firmele de prestigiu de peste hotare. Pe de altă parte este necesar ca și în alte sectoare să se depună eforturi pentru crearea și asigurarea unor materiale de calitate superioară: în metalurgie — îndeosebi oțeluri, profile laminare și table speciale necesare construcțiilor de mașini și celorlalte ramuri industriale; în industria chimică — coloranți, medicamente, lacuri și vopsele; în industria materialelor de construcții — fabricarea sau extrage-

rea și prelucrarea acelor materiale care implică un consum minim și o înaltă eficiență în activitatea de construcții-montaj (valorificarea pe scară din ce în ce mai mare a pietrei naturale, producerea de prefabricate din beton cu amestec de cenuși de la termocentrale ș.a.).

Concepție modernă în innoirea produselor

REALIZAREA UNUI SALT CALITATIV în domeniul modernizării produselor și tehnologiilor de fabricație implică creșterea contribuției cercetării-proiectării din toate ramurile industriei românești. Planul național unic de dezvoltare economică și socială pe 1981 înscrie sarcini deosebite în domeniul promovării progresului tehnic. Astfel, vor fi introduse și extinse tehnologii noi, cu eficiență ridicată, în toate ramurile industriale și, în mod deosebit, în construcțiile de mașini, industria chimică, metalurgică și industria ușoară. Numai în industria ușoară, de pildă, vor fi introduse peste 200 de tehnologii moderne, care vor contribui la sporirea proporției produselor cu un grad înalt de finisare, de calitate superioară, care să corespundă exigențelor crescute ale cumpărătorilor. Totodată, vor fi asimilate noi produse și materiale, astfel încât în ramurile prelucrătoare ale industriei republicane producția-marfă va fi realizată în proporție de 12% pe seama produselor noi și modernizate, ce se vor introduce pentru prima oară în fabricația de serie în acest an.

Realizarea unei înalte eficiențe economice și a unor produse de calitate, competitive, este determinată în mare măsură de schimbarea radicală a concepției despre innoirea produselor și a tehnologiilor. Aceasta înseamnă că **înăd din faza de concepție trebuie să se pornească de la funcțiile și utilitatea produsului**, ceea ce permite să se folosească acele soluții în temeiul cărora produsele au o mare fiabilitate, randamente ridicate și greutate redusă. Iată de ce trebuie să se pună un accent deosebit pe întărirea rolului proiectării, în așa fel încât aceasta să devină un instrument decisiv în modernizarea producției și în creșterea eficienței economice. În ultimul timp au fost inițiate acțiuni de studiu și analiză în marile întreprinderi industriale pentru amplificarea cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, a activității proprii de concepție și a reproiectării unor produse supradimensionate, cu consumuri mari de materii prime, materiale, energie și combustibil. De exemplu, specialiștii din compartimentele de concepție și constructorii de mașini reșiteni au reușit să înlocuiască vechile compresoare de aer cu o nouă familie de compresoare, care au performanțe superioare, așa cum rezultă din datele pe care le prezentăm :

	Diferență		
	Tip vechi	Tip nou	(%)
Greutatea specifică în kg/mc/minut	176	91	48,3
Consum specific de energie electrică kWh/mc	6,35	5,1	19,7

Numai prin trecerea la execuția noii familii de compresoare de 100, de 50 și de 25 mc/minut, în cincinalul 1981—1985 se vor obține anual economii de circa 1 100—1 200 tone de metal, de aproape 65 000—70 000 MWh de energie electrică și de 11—12 milioane mc de apă de răcire.

Avantaje economice incontestabile au fost înregistrate și în domeniul fabricației motoarelor Diesel de tracțiune feroviară. Între altele, prin reproiectare s-a adoptat un motor pentru propulsie navală prevăzut să echipeze o parte din navele noastre fluviale și de pe canalul Dunăre—Marea Neagră, la care s-au folosit elemente de la familia motoarelor de tip R 251, asigurându-se o reducere a consumului de combustibil cu circa 3% față de agregatele realizate până acum și o creștere a duratei de exploatare între două reparații capitale cu circa 50%. Asemenea preocupări privind ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime prin realizarea de produse cu caracteristici tehnico-funcționale ridicate, competitive și la costuri reduse se cer extinse, astfel ca în actualul cincinal să se obțină noi progrese pe linia îmbunătățirii calității produselor și creșterii eficienței.

În contextul creșterii calității și eficienței se înscrie și **contribuția cercetării științifice și dezvoltării tehnologice în domeniul asigurării resurselor energetice și gospodăririi economicoase a acestora**, pe linia creării sistemelor de mașini adecvate pentru exploatarea cărbunelui, perfecționării metodelor de ardere a cărbunelui inferior în termocentrale, extinderii utilizării recuperatoarelor de căldură și preîncălzitoarelor de aer etc. Astfel, de exemplu, în 1981 se vor recupera cu peste 20% mai multe resurse energetice decât în 1980. Totodată, circa 60% din acestea vor trebui utilizate în alte instalații decât cele din care rezultă, ceea ce a impus, încă din anul 1980, măsuri adecvate de proiectare și de executare a lucrărilor necesare.

Directii prioritare de investigație și acțiuni necesare

PROMOVAREA CONSECVENTĂ în toate domeniile a căderilor progresului tehnico-științific contemporan constituie una din căile eficiente de creștere a economiei naționale. Valorificarea condițiilor create de-a lungul anilor — bază tehnico-materială modernă, un mare număr de cercetători și proiectanți — impune, așa cum se subliniază în documentele de partid, intensificarea și orientarea eforturilor tuturor factorilor interesați — întreprinderi, centrale, institute de cercetare științifică și inginerie tehnologică, ministere, organe centrale de sinteză — spre o serie de direcții de acțiune prioritare :

— **concentrarea forțelor de cercetare științifică și inginerie tehnologică în vederea realizării în termene cât mai scurte a programelor speciale elaborate pe ramuri și subramuri ale industriei și evitarea abordării de probleme mărunte și dispersării forțelor de cercetare pe un număr prea mare de teme.** Aici este locul să arătăm că, în vederea realizării acestui obiectiv, notele de fundamentare tehnico-economică pentru introducerea în fabricație a produselor și a tehnologiilor noi sau perfecționate, care se aprobă de organele de conducere colectivă ale ministerelor și celorlalte organe centrale titulare de plan, este necesar să devină într-o măsură tot mai mare instrumentele reale de conducere a dezvoltării tehnice, care să asigure o înaltă eficiență economică, materializată în reducerea cheltuielilor de producție și materiale, creșterea beneficiului, reducerea importului, majorarea exportului, îmbunătățirea cursului de revenire și a aportului valutar net, atât la producător, cât și la beneficiar;

— **optimizarea raportului între cercetarea aplicativă și cea fundamentală în vederea soluționării problemelor stringente ale economiei în domeniile prioritare ale producției materiale cât și asigurării unei continuități de perspectivă în gândirea tehnică care să răspundă cerințelor de innoire și dezvoltare impuse de revoluția tehnico-științifică contemporană :**

— **îmbunătățirea informării cercetătorilor** asupra realizărilor obținute pe plan național și internațional în vederea evitării imobilizării capacităților de cercetare și a fondurilor materiale și financiare în obiective de cercetare de acum rezolvate. Sarcinile majore care revin institutelor de cercetare științifică și inginerie tehnologică pe linia asimilării în țară de produse și tehnologii impun o informare tehnico-științifică de calitate, la care își pot aduce contribuția deopotrivă institutele de profil și cercetătorii și ceilalți specialiști din compartimentele tehnice ale întreprinderilor, centralelor și ministerelor. Nici un efort material, uman și financiar, consacrat cunoașterii realizărilor obținute în unul sau altul din domenii, nu este mai mare decât cel de cercetare și creație tehnică propriu-zisă. De aceea, în cursul inițierii și înlăptuirii programelor de dezvoltare tehnică sînt necesare : schimbul de publicații cu instituții similare din alte țări, difuzarea largă prin buletine sau alte publicații a noutăților tehnice și a informațiilor obținute din țară și din străinătate, inclusiv valorificarea multilaterală și imediată a informațiilor culese cu prilejul participărilor la târguri și expoziții internaționale, schimburilor de experiență și documentărilor în alte țări ;

— **scurtarea timpilor de la idee la materializarea acesteia în produse și tehnologii, pentru evitarea implicațiilor negative ale uzurii morale.** Astăzi, mai mult decât oricînd în trecut, producătorul trebuie să fie conștient că competiția puternică pe linia câștigării și menținerii segmentului de piață în domeniul dat impune promovarea rapidă în producție a noutății tehnice. Este, de asemenea, tot mai evident că șansele de succes sînt de partea întreprinderilor care reușesc să satisfacă la timp și în condiții ireproșabile cerințele beneficiarilor privind produse și tehnologii de înaltă calitate și eficiență ;

— **corelarea mai strînsă a eforturilor institutelor de cercetare și inginerie tehnologică cu sarcinile unităților productive** atât pe linia asigurării documentației produselor, cât și a obligațiilor asumate privind promovarea în producție a tehnologiilor avansate, de înaltă eficiență economică, cu efecte în accelerarea realizării de produse și tehnologii noi, și în creșterea eficienței la beneficiarii creației tehnice. În acest fel, vor fi evitate pierderile de efecte economice utile determinate de necorelările ce pot apare între momentul realizării cercetării și cel privind asigurarea condițiilor tehnice, materiale și organizatorice necesare pentru trecerea soluțiilor tehnice și a produselor noi în fabricația de serie, în special de neluarea măsurilor corespunzătoare pentru asigurarea proiectării și executării S.D.V.-urilor necesare trecerii în producția de serie a soluțiilor tehnice și produselor noi. De asemenea, pot fi prevenite prelungirea peste limitele normale a duratei elaborării lucrărilor de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică și neasigurarea în termene corespunzătoare a desfacerii pentru noile produse realizate.

P. ROTARU

Reducerea eforturilor țării pentru procurarea

materii prime și energiei implică

SPORIREA FACTORULUI FINAL DE RECUPERARE A ȚIȚEIULUI DIN ZĂCĂMÎNT

A COPERIREA în cât mai mare măsură a nevoilor de țiței din resurse proprii constituie un obiectiv de seamă în politica noastră energetică. În afara creșterilor de rezerve ce se pot obține prin lucrările de cercetare geologică, o resursă importantă o constituie mărirea factorului final de recuperare. Pe baza indicațiilor conducerii de partid și de stat, încă din anul 1974 a fost elaborat Programul de creștere a factorului final de recuperare la zăcămintele de țiței (se prevede atingerea unui nivel de recuperare de 42% până în anul 1990), care cuprinde un complex de măsuri pentru cercetarea și aplicarea unor tehnologii moderne capabile să contribuie la creșterea cantităților recuperate din zăcăminte.

Noile tehnologii — performanțe ridicate

ÎN MEDIE, exploatarea naturală conduce la realizarea unor factori de recuperare situați între 20—25%, factori ce pot fi sporiți cu 5—10%, prin aplicarea metodelor convenționale, respectiv prin aport energetic din exterior. Exemple deosebite de aplicare cu succes la noi în țară a proceselor convenționale le constituie realizările obținute pe zăcămintele din schelele Țicleni, Cartojani, Boldești, Moinești-Lucăcești, Qprișenești, Cobia sud și altele, unde se asigură prin injecție de apă factori finali de recuperare între 40 și 55%. Prin programul de creștere a factorului final de recuperare, în afara extinderii metodelor convenționale și a indesirii și completării de gabarit la toate zăcămintele la care aplicarea acestora este posibilă și indicată, s-a avut în vedere și trecerea la implementarea metodelor noi și anume:

— **procedee termice** (injecția de abur și combustia subterană), care au drept scop creșterea recuperării prin introducerea căldurii în zăcăminte cu efect asupra scăderii viscozității, și deci îmbunătățirea condițiilor de curgere: aceste metode se aplică cu mult succes pe zăcămintele de la Moreni (abur) și Suplacul de Barcău (combustie). Este de menționat că procesul industrial de combustie umedă de la Suplacul de Barcău este, ca extindere, cel mai mare din lume — producția obținută fiind de circa 1 200 t/zi, față de cel mai dezvoltat proces din S.U.A. (West Newport), care produce 550 t/zi;

— **procedee chimice** (injecția de apă viscoasă — cu polimeri, de soluții micelare, de substanțe alcaline și tensioactive), care urmăresc ca, prin adăugirea unor aditivi la apa de injecție, să se creeze condiții pentru îmbunătățirea curgerii și micșorarea cantității de țiței reținută în porii straturilor;

— **procedee miscibile** (injecții de bioxid de carbon sau alte gaze la înaltă presiune) pentru fluidizarea țițeiului și împingerea sa mai ușoară către sondele de extracție;

— **procedee petrominiere** (extragerea țițeiului prin lucrări miniere — puțuri, galerii sau sonde subterane);

— **cercetări mai recente, efectuate atît în țara noastră cît și în străinătate, au arătat că sporirea densității sondelor de producție și reacție, respectiv completarea și indesirea gabaritului de sonde, permite creșterea factorului de recuperare și, în consecință, constituie o metodă ce trebuie să fie luată în considerare în continuare în viitor.**

Posibilitatea aplicării metodelor convenționale și a celor de mărirea a recuperării la care ne-am referit este determinată de diversitatea caracteristicilor geologo-fizice ale zăcămintelor care variază în limite foarte largi de la un zăcămint la altul. Principalii parametri care determină sfera de acțiune a metodelor noi constau în volumul de petrol rămas în zăcămint după exploatarea naturală sau prin injecție de apă și comportarea zăcămintului în trecut; caracteristicile geologo-fizice ale formației (porozitatea, permeabilitatea, grosimea, adîncimea, gradul de fisurare sau de omogenitate, natura rocii, temperatura, presiunea); proprietățile țițeiului (viscozitate, greutate specifică, aciditate) și ale apei de zăcămint (salinitate, carbonați etc.). Domeniul de aplicabilitate al metodelor noi în funcție de acești parametri este prezentat schematic în tabel, din care se poate observa că nici un procedeu nu poate fi aplicat la toate zăcămintele și că există încă o gamă mare de zăcămintele la care nici unul din aceste procedee nu este aplicabil (de exemplu, la zăcămintele puternic fisurate, neomogene, cele cu permeabilități mici etc.).

Experiența obținută pînă în prezent prin cercetările și experimentele efectuate a arătat, de asemenea, că performanțele aceluiași metode pot varia de la un zăcămint la altul, de multe ori

Cunoașterea corectă a rezervelor geologice și recuperabile reprezintă una din cele mai importante probleme ale industriei de petrol care determină alegerea metodei de exploatare, a ritmului și nivelelor de producție posibil de realizat pe un zăcămint sau altul, volumul investițiilor și al lucrărilor de foraj și, în final, costurile de producție. În acest context este de subliniat faptul că încă cu mulți ani în urmă s-a trecut de la utilizarea metodelor de exploatare folosind numai energia proprie a zăcămintului, la aplicarea cu succes pe un număr important de zăcămintele a metodelor așa-numite convenționale (injecție de apă sau gaze), care urmăresc împingerea sau spălarea țițeiului din stratele prin care acesta curge

impredictibil. Numai prin verificarea ipotezelor de cercetare și proiectare, prin realizarea unor experimente pilot de producție semiindustrială de lungă durată (2—4 ani) pe fiecare zăcămint în parte, se pot trage concluzii mai complexe asupra posibilității și eficienței aplicării unui procedeu sau al altuia.

Creșterea factorului final de recuperare necesită aplicarea diferitelor metode pe un număr sensibil mai mare de obiective decît cel prevăzut inițial și executarea unui număr sporit de lucrări (săpări sonde, instalații, conducte etc.) la limita și chiar peste capacitatea de execuție și dotare existente, ceea ce s-a și prevăzut prin programele anuale de măsuri. Astfel, ca urmare a acțiunilor desfășurate în perioada 1975—1980, comparativ cu prevederile cuprinse în programul de măsuri, s-au executat lucrări și au fost înregistrate realizări superioare:

- pentru realizarea experimentelor și proceselor s-au săpat un număr de circa 2 400 sonde noi de injecție, reacție și pentru indesirea și completarea de gabarit față de 1 200 sonde prevăzute în program;
- numărul de obiective la care s-au executat lucrări pentru inițierea de procese de creștere a factorului final de recuperare a fost de 142, cu 60 mai multe decît se stabilise inițial;
- s-au înregistrat creșteri importante la volumele de fluide (apă, gaze și aer pentru combustie subterană, abur) injectate în zăcămint, cu ritmuri medii anuale între 11,8 și 43,4%;
- activitatea de cercetare desfășurată în laborator și prin experimente de șantier s-a concretizat prin executarea a 344 studii și proiecte de zăcămint față de 106 prevăzute în program.

La începutul anului 1981 metodele de recuperare au ajuns să se aplice industrial și experimental la un număr de peste 180 de obiective din cele aproximativ 350 zăcămintele existente în țară; rezervele recuperabile inițiale ale acestor zăcămintele au o pondere de peste 75% din totalul pe țară. De asemenea, în perioada 1975—1980 au fost depășite an de an sarcinile privind producția ob-

Metode de creștere și domenii de aplicabilitate a recuperării

Procedeeul	Mecanismul	Creșterea de factor	Domeniul de aplicabilitate
PROCEDEE TERMICE			
— injecție de abur	reduce viscozitatea țitelului	10—25	Zăcăminte de țitei greu, situate la adâncimi pînă la 1 000 m și cu permeabilități relativ mari
— combustie subterană	reduce viscozitatea țitelului	10—35	Zăcăminte cu țitei greu și viscos, situate la adâncimi pînă la 1 500 m cu strate subțiri (pînă la 25 m) și permeabilități mari
PROCEDEE MISCIBILE			
— injecție de CO ₂	miscibilitatea CO ₂ în țitei reduce viscozitatea acestuia și crește volumul deci și presiunea	10—20	Zăcăminte cu adâncimi pînă la 2 000 m, cu grosimi mici și permeabilități mai mari de 50 mldarcy
PROCEDEE CHIMICE			
— injecție de polimeri	creșterea viscozității apei de injecție	15—25	Zăcăminte cu grad de consolidare și neuniformitate peste medie, cu permeabilitate medie și mare și grosime mică (pînă la 20 m); țiteiuri relativ viscoase (5—80 centipoise)
— injecție de soluții tensioactive	reduce tensiunea interfacială	10—20	Zăcăminte relativ permeabile, conținînd țitei cu densitate mijlocie, apă cu salinitate redusă și argile puține
— injecție de soluții micelare	reduce tensiunea interfacială	10—30	Zăcăminte nisipoase și grezoase cu grosimea mai mică de 10—15 m și permeabilitatea mai mare de 50 mldarcy, conținînd țitei cu densitate mijlocie și apă de zăcămint puțin sărată.
— injecție de soluții alcaline	crește viscozitatea fluidului injectat	5—10	Zăcăminte conținînd țiteiuri acide, cu densitate mijlocie și avînd permeabilitate mai mare de 50 mldarcy și grosimea mai mică de 15 m
	reduce tensiunea interfacială unectabilitate la apă		

ținută ca urmare a aplicării metodelor respective, în total cu peste 2 500 mii tone (sau 20,5%). Ponderea producției obținută prin metode de mărire a recuperării în producția totală a crescut astfel de la 10,5% în 1974, la peste 27% în 1980. Un aport deosebit la realizarea producției în anul 1980 l-au avut procesele de combustie de la Suplacul de Barcău (peste 400 mii tone), de injecție de apă de la Drăgoești (circa 230 mii tone). Videle (225 mii tone), Oprîșenești (120 mii tone), Tazlău-Moinești-Lucăcești (peste 115 mii tone), și de injecție de abur de la Moreni (peste 107 mii tone).

Programul de recuperare

INTRUCIT metodele convenționale se aplică astăzi, practic, la totalitatea zăcămintelor la care sînt indicate, pentru creșterea în viitor a factorului de recuperare mediu pe țara al țitelului se impune utilizarea unor noi tehnologii. Trecerea la aplicarea acestora presupune însă realizarea obligatorie succesivă a următoarelor etape: cercetarea teoretică și în pilot de laborator; experimentarea de șantier pe o porțiune a zăcămintului pentru verificarea ipotezelor teoretice și obținerea informațiilor necesare pentru proiectarea instalațiilor; trecerea la exploatarea pe scară industrială a zăcămintului prin aplicarea diferitelor metode etc. Ținînd seama de stadiul actual al cercetărilor și experimentelor efectuate, se înțelege că pentru perioada 1981—1985 trebuie realizat un vast program de acțiune, menit să conducă la creșterea maximă a factorului final de recuperare. Direcțiile principale ale programului sînt:

— experimentarea și trecerea mai rapidă la faza industrială a metodelor termice de combustie subterană și injecție ciclică și continuă de abur la toate zăcămintele la care apare indicată aplicarea lor (de menționat că la majoritatea acestor zăcăminte lucrările de experimentare sînt începute);

— realizarea integrală a experimentelor și promovarea rezultatelor favorabile la toate zăcămintele la care se pretează aplicarea metodelor de injecție cu apă viscoasă;

— experimentarea și trecerea la aplicarea industrială a injecției de bioxid de carbon la zăcămintele la care este indicată aplicarea metodelor și există surse apropiate de agent;

— introducerea la un număr important de zăcăminte a metodelor chimice,

respectiv a injecției de soluții micelare și a celei de substanțe alcaline sau tensioactive. De menționat că aceste metode se găsesc atît la noi cît și în străinătate în faza de cercetare de laborator și în foarte puține cazuri (în S.U.A.) în cea de experiment de șantier;

— experimentarea în scopul lămuririi posibilităților de aplicare a unor metode speciale neconvenționale de injecție de apă sau gaze (injecție ciclică, prin imbinare alternativă de apă-gaze, schimbarea liniilor de curent etc.), care să permită creșterea recuperării la unele zăcăminte cu caracteristici defavorabile sau cu condiții tehnice de exploatare foarte dificile. La aceste tipuri de zăcăminte experimentarea va trebui să dureze cel puțin 2—3 ani, pentru a se putea trage concluzii corespunzătoare;

— intensificarea și îmbunătățirea activității de cercetare în vederea elaborării unor noi metode și perfecționării celor existente în special prin: ● reanalizarea situației exploatarei zăcămintelor la care se aplică metode de mărire a recuperării convenționale sau termice în vederea creșterii eficienței acestora, îndeosebi în ceea ce privește potențialul de recuperare, reducerea consumurilor energetice și combaterea efectelor negative provocate de neuniformitatea stratelor; ● realizarea în laborator și în stații pilot a soluțiilor micelare și altor substanțe tensioactive adecuate zăcămintelor noastre și experimentarea lor în șantier pentru a se putea organiza fabricarea industrială a acestora; ● adaptarea metodelor termice și chimice de mărire a recuperării la zăcămintele cu proprietăți și condiții fizice grele; ● elaborarea și experimentarea la cel puțin 3 obiective a tehnologiilor miniere de exploatare a zăcămintelor și într-o uzină pilot a tehnologiilor de extracție a țitelului din masa minieră; ● cercetarea și elaborarea unor metode noi de mărire a recuperării bazate pe alte principii și cunoștințe fizico-chimice, diferite de cele cunoscute.

Realizarea acestui program de acțiune, precum și a unei producții de țitei prin aplicarea metodelor preconizate de peste 5 mil. tone în 1985 necesită, în cincinalul actual, un efort deosebit de foraj, investiții și dotare, cu mult mai mari decît cele realizate în cincinalul precedent. Pentru a exemplifica mărirea efortului trebuie arătat că numărul de sonde ce urmează a fi săpate și puse în funcțiune în acest cincinal pentru realizarea experimentelor și aplicarea industrială a metodelor va depăși 6 000

față de 2 400 realizate în perioade anterioare.

Cerințe și priorități de acțiune

CUNOȘTINTELE ACTUALE obținute pe baza experienței noastre cît și a celei pe plan mondial, în ce privește aplicarea măsurilor de mărire a recuperării, arată că extinderea ei este legată de satisfacerea mai multor cerințe. Este vorba, printre altele, de: utilizarea unei rețele de sonde mult mai dense decît la exploatarea prin metode naturale sau convenționale, precum și, în cazul metodelor termice, a unei construcții de sondă mai complicată; un consum energetic sensibil mai mare; condiții de exploatare mai complicate, necesitînd un număr mai mare de intervenții și reparații la sonde, respectiv de brigăzi; instalații mai mari și complexe pentru prepararea, tratarea și injecția de fluide în strat; o durată relativ mare de exploatare, respectiv ritmuri mici de extragere a rezervelor.

Toate acestea conduc la faptul că indicatorii economici (costuri, productivitate, ritm de recuperare a investițiilor etc.) sînt inferiori celor obținuți prin exploatarea naturală sau prin metodele așa-numite convenționale. Dacă se are în vedere însă situația prețurilor țitelului pe piața internațională, precum și tendința sa de creștere în viitor, este indiscutabil că prețul de revenire al tonei de țitei ce se poate obține prin aplicarea metodelor menționate este, în marea majoritate a cazurilor, inferior celui obținut din import.

În legătură cu experimentarea și aplicarea industrială a metodelor noi mai trebuie menționate două aspecte ce trebuie avute în vedere la programele viitoare, și anume: volumul mare al investițiilor și investiția specifică ridicată determinată de caracteristicile arătate mai înainte, precum și posibilitatea ca, în unele cazuri, rezultatele experimentării să fie negative, sau ca la aplicarea industrială să se obțină rezultate

Iulian COHN

Diracția generală autonomă a petrolului și gazelor

(Continuare în pag. 14)

Utilizarea deplină și eficientă a capacităților de producție (II)

AȘA CUM SE RELATA în prima parte a articolului publicat sub același titlu în „Revista Economică” nr. 27, alături de atingerea cât mai rapidă a parametrilor proiectați la toate obiectivele intrate în funcțiune, organizarea temeinică a activităților de revizie, reparații și întreținere a mașinilor, utilajelor și instalațiilor din dotare, sint și alți factori care pot influența pozitiv utilizarea la indici superiori a capacităților de producție. Intre acestea de o deosebită importanță sint: asigurarea stocurilor strict necesare de materii prime și materiale în cantitățile și sortimentele care să facă posibilă organizarea unui flux continuu a proceselor tehnologice, încheierea cu partenerii interni și externi a contractelor economice care să asigure desfășurarea întregii producții programate, utilizarea eficientă a timpului disponibil de lucru al mașinilor și instalațiilor, calificarea corespunzătoare a forței de muncă, evitarea supradotărilor cu utilaje etc. În cele ce urmează prezentăm o analiză a acestor factori cu influențele lor pozitive și negative asupra utilizării capacităților de producție.

Ritmicitate în aprovizionarea tehnico-materială

APROVIZIONAREA ritmică a unităților de producție cu materii prime, materiale, combustibili și piese de schimb, constituie una din cele mai importante măsuri pentru utilizarea deplină și eficientă a capacității mașinilor, utilajelor și instalațiilor. În 1980 producția realizată ar fi putut fi mai mare cu peste 10 mld. lei la M.A.I.A., cu circa 8 mld. la M.I.Ch., cu cîte 4 mld. lei la M.I.C.M. și M.I.U. dacă aprovizionarea s-ar fi derulat corespunzător prevederilor de plan

și contractelor economice încheiate. Neasigurarea la timp, în cantități suficiente și de calitate corespunzătoare, a resurselor materiale, a afectat negativ nivelul producției îndeosebi la: îngrășăminte cu azot, fibre polinitrilacrilice, ulei în echivalent floarea soarelui, laminate și țevi din oțel, rulmenți, mijloace de automatizare, tricotațe etc.

Deși ministerele, centralele industriale și întreprinderile depun eforturi pentru asigurarea bazei materiale necesare realizării sarcinilor de producție, unele dificultăți în asigurarea materiilor prime, materialelor, pieselor și subansamblelor continuă și în anul în curs. Astfel, neritmicitățile în aprovizionarea întreprinderilor constructoare de mașini reprezintă cauza principală a nerealizării, în primele cinci luni ale anului, a unui volum important de utilaje tehnologice și a nelivrării către obiectivele de investiții a circa 23 mii tone de asemenea utilaje, a rămănerilor în urmă față de graficele de producție la autocamioane, vagoane pentru transportat mărfuri, motoare electrice, televizoare etc. În aceste condiții, o deosebită importanță prezintă respectarea de către unitățile M.I.M. a livrărilor curente de produse metalurgice, îndeosebi a celor destinate întreprinderilor specializate pentru fabricația de utilaje tehnologice, de mijloace de transport auto și feroviar, de utilaje și aparatură electrotehnică și electronică, precum și de material tubular necesar sectorului de foraj — extracție de țifei și gaze. În același timp se impun măsuri eficiente din partea organelor de resort din M.I.C.M. și centralelor industriale pentru realizarea riguroasă a prevederilor programelor de cooperare între întreprinderi, punerea acestora în concordanță cu cerințele concrete ale producției din fiecare perioadă, pentru sprijinirea întreprinderilor în asigurarea bazei corespunzătoare de materii prime și materiale.

Dintre produsele chimice la care rezistanțele în producție și în livrări generează dificultăți în desfășurarea normală a producției și utilizarea deplină a capacităților la unitățile beneficiare, menționăm — anvelopele. La această grupă de produse se înregistrează în anul în curs un deficit de livrări de aproape 20% față de nivelul planului, afectînd îndeosebi beneficiarii din cadrul M.I.C.M., M.T.Tc., M.A.I.A. O atenție deosebită pentru echilibrarea balanței anvelopelor necesită lucrările de punere în funcțiune în scurt timp a noii instalații de anvelope de la Zalău, mult întârziată față de termenul programat. De asemenea, rămănerile în urmă față de graficele de producție la etilenă, datorate în principal funcționării sub capacitatea normală a celor două pirolize de la Pitești, au condus la nerealizarea unei importante producții de policlorură de vinil la combinatul de la Rîmnicu Vilcea.

În sectorul de prelucrare a lemnului merită evidențiat faptul că nerealizările de producție de mobilă se cifrează la zeci de milioane lei lunar, ca urmare a neasigurării la nivelul necesarului și în mod ritmic a unor materiale de bază, chiar din sector, cum sint: cheresteaua, plăcile aglomerate din lemn, furnirele, precum și a unor materiale de la întreprinderile ministerelor industriei chimice, industriei ușoare și industriei metalurgice. Printre aceste materiale putem evidenția grundurile cu uscare ra-

pidă, lacurile mate și diluanții de la „Azur”-Timișoara și „Policolor”-București, stofele pentru mobilă de la întreprinderile din București și Gheorghieni, oglinzile de la Buzău, profilele de aluminiu de la întreprinderea din Slatina, materialele abrazive de la „Carbochim”-Cluj și altele.

Aceste cîteva exemple nu epuizează, nici pe departe problemele legate de asigurarea bazei materiale a producției; am căutat doar să subliniem importanța și necesitatea preocupărilor continue, la toate nivelurile organizatorice, pentru o aprovizionare ritmică și corespunzătoare — factor hotărîtor în utilizarea deplină a capacității productive și drept rezultat realizarea sistematică, lună de lună, a producției fizice planificate.

Cum este utilizat fondul de timp de lucru

AȘA CUM SE SUBLINIAZĂ în ultimele documente de partid, măsurile luate în vederea îmbunătățirii normelor de muncă pe 1981 au drept scop stimularea activității în vederea utilizării cu maximum de eficiență a resurselor umane și materiale de care dispune economia noastră națională și realizării unei cât mai înalte productivități a muncii. În acest context, utilizarea cu indici cât mai ridicați a fondului de timp disponibil de lucru al mașinilor și utilajelor se înscrie ca una din rezervele importante de utilizare eficientă a capacităților de producție, de sporire accentuată a productivității muncii.

Dacă ne referim la parcul de mașin-unelte din industria constructoare de mașini, constatăm că la unele grupe — îndeosebi la cele constituite în aproape 900 linii tehnologice — indicii de utilizare a fondului de timp disponibil de lucru depășesc 90% (la nivelul trim. I 1981). Astfel, fondul de timp a fost utilizat integral în trimestrul trecut la Întreprinderea de construcții de mașini Reșița, Întreprinderea de tractoare și mașini agricole Craiova, Întreprinderea de utilaj chimic și forje Rîmnicu Vilcea, Întreprinderea de vagoane Drobeta Turnu-Severin, Întreprinderea de strunguri Tirgoviște, întreprinderea „Metalochimica”-Tirgu Mureș etc. Este incontestabil un merit al colectivelor de oameni ai muncii din aceste întreprinderi care, aplicînd cu rigurozitate programele de măsuri stabilite, au reușit să utilizeze la cele mai înalte cote utilajele din dotare, înregistrînd o folosire maximă a timpului disponibil.

Rezultatele de ansamblu puteau fi superioare dacă în unele întreprinderi preocupările pentru valorificarea potențialului de producție la mașinile unelte ar fi fost mai susținute. La aceste întreprinderi, utilizarea fondului de timp a fost sub 80%, ca de exemplu: „Hidromecanica” Brașov (66,9%), întreprinderile mecanice din Cîmpina (67,3%) și Alba-Iulia (73,5%), Întreprinderea de osii și boghiuri Balș (77,4%) etc. Ca urmare a insuficienței preocupărilor pentru asigurarea necesarului de forță de muncă din punct de vedere numeric și al calificării, a deselor opriri, îndeosebi pentru executarea unor reparații accidentale, precum și a schimburilor neprogramate, timpul disponibil de lucru neutilizat al mașinilor unelte continuă să se mențină încă ridicat, ceea ce conduce la rea-

lizarea unor indici de utilizare scăzuți (în cursul tr. I. 1981, circa 20% din numărul întreprinderilor la care se urmărește utilizarea fondului de timp disponibil au realizat indici sub 80%).

Pentru creșterea gradului de folosire a fondului de timp disponibil de lucru al mașinilor unelte, este necesară actualizarea în fiecare trimestru — și chiar în perioade mai scurte — a lucrărilor privind încărcarea acestor utilaje, pentru stabilirea disponibilităților de capacități, a locurilor înguste și, pe această bază, a colaborării cu celelalte întreprinderi, adoptărilor de tehnologii, transferului de utilaje disponibilizate. De asemenea, mașinile de performanță, precum și cele deficitare din punct de vedere al capacității, se cer asigurate prioritar cu forță de muncă calificată, la nivelul celor trei schimburi.

Rolul hotărîtor al forței de muncă

PRINTRE FACTORII care influențează în mod direct utilizarea potențialului tehnic productiv un loc însemnat îl ocupă problemele legate de forța de muncă, atât sub aspect numeric, cât și sub cel al nivelului de calificare. Pentru a sublinia importanța acestei probleme, considerăm suficient să arătăm că la M.I.C.M., M.I.Ch. și M.I.U. producția realizată în cursul anului trecut ar fi putut fi mai mare între 1 și 9 mld. lei dacă efectele lipsei de forță de muncă nu s-ar fi făcut simțite.

Ținînd seama de faptul că în perspectiva actualului cincinal, numărul persoanelor ocupate în industrie va spori substanțial, în paralel cu creșterea productivității muncii, este necesar să fie asigurate măsurile corespunzătoare pentru recrutarea și calificarea întregului

necesar de forță de muncă, în special a muncitorilor calificați, corespunzător mutațiilor intervenite în structura și dezvoltarea ramurilor industriale. Concomitent, este necesar să fie asigurată îmbunătățirea pregătirii forței de muncă, în strînsă legătură cu diversificarea cerințelor, cu exigențele progresului tehnic, legînd mai puternic procesul de învățămînt de activitatea productivă.

Pentru asigurarea necesarului de cadre al industriei, îndeosebi cu muncitori calificați, sînt în curs de aplicare programe speciale vizînd măsuri concrete. Printre acțiunile preconizate, un loc important îl ocupă măsurile organizatorice pentru deservirea simultană de către un muncitor a mai multor mașini. Crearea unui cadru unitar al activității de deservire simultană (poliservire) a mașinilor și utilajelor trebuie să țină seama de caracteristicile funcționale ale dotărilor tehnice, precum și de structura producției. Rezultate remarcabile în acțiunea de poliservire a mașinilor și utilajelor au obținut colectivele de muncitori de la Întreprinderea de autoturisme Pitești, unde poliservirea se aplică la mașinile de danturat, rectificat, strunguri automate etc., Întreprinderea de tractoare și mașini agricole Craiova, Întreprinderea „23 August”-București etc. La unitățile M.I.U. stabilirea zonelor de servire, a numărului de mașini și utilaje, se face potrivit normativelor elaborate la nivelul centrelor industriale, ținînd seama, printre altele, de tipul mașinilor, caracteristicile principale ale materiilor prime și ale produsului finit.

Este necesar ca, în continuare, ministerele și centralele industriale să sprijine efectiv acțiunea de poliservire a mașinilor, ca unul din mijloacele principale de asigurare a forței de muncă la nivelele prevăzute în plan, creînd condițiile tehnice și organizatorice co-

respunzătoare. În același timp, vor trebui luate măsuri de selecționare a personalului muncitor, pentru ridicarea calificării acestuia, pentru a putea lucra la mai multe mașini diferite.

În general, în analiza factorilor de influență ai capacităților de producție se au în vedere cauzele majore care determină încărcarea fondurilor fixe productive, despre care, de altfel, ne-am ocupat în cuprinsul acestui material. Considerăm necesar însă că în aceste analize să nu fie omise și așa-zisele cauze minore, care de obicei — în toate evidențele și dările de seamă — sînt insușmate și încadrate la o poziție globală intitulată „alte cauze”. Pentru a sensibiliza factorii de analiză și decizie din întreprinderi, am putea arăta că în 1980 producția realizată, de exemplu, la unitățile M.I.M. ar fi putut fi cu peste 23,2 mld. lei mai mare, la M.I.C. cu circa 1,6 mld. lei, iar la M.I.U. cu aproape 1 mld. lei, dacă ar fi fost înlăturate așa-zisele „alte cauze”.

Dar de fapt, în ce constau aceste așa-zise „alte cauze”, care — cum s-a văzut — nu sînt deloc neglijabile? Cea mai mare parte a acestora sînt legate de organizarea defectuoasă a producției și a muncii. Pe primul loc ar fi problemele de indisciplină (numeroase învoiri sau întîrzieri de la program, concedii neplanificate etc.). Dacă analizăm structura timpului neutilizat pe tr. I. 1981, învoirile, concediile fără plată și absențele nemotivate reprezintă un procent relativ ridicat din totalul timpului neutilizat. Aceste lipsuri trebuie să constituie obiect de analiză și măsuri adecvate, îndeosebi la unitățile M.M.P.G., M.I.C.M. și M.A.I.A. la care stagnările

H. PINCAS
Z. CSIK

(Continuare în pag. 12)

NOTE

Transporturile și eficiența activității de construcții

PRINCIPALA cale pentru sporirea productivității muncii în construcții o constituie industrializarea, cu latura sa specifică — prefabricarea. În această ordine de idei, este lesne de înțeles că apariția unităților de industrializare a lungit traseul pe care trebuie să-l parcurgă materialele de la unitățile producătoare la șantier.

Această tendință — care poate însoți preocuparea de industrializare — nejudicios controlată, se poate repercuta într-un domeniu de multe ori ignorat: al transporturilor pentru construcții. Spunem aceasta pentru că, încă de la începutul deceniului '70, construcțiile — pentru mărfuri și produse — reprezintă în țara noastră principalul utilizator al rețelei de transporturi auto și pe calea ferată. Pentru a contura o imagine mai precisă este de subliniat că pentru fiecare milion lei producție de construcții-montaj se manipulează și transportă, în funcție de categoria de lucrări, între 3 500 și 7 500 tone de diverse materiale, cu tendință evidentă de stabilizare spre limita superioară.

Se poate spune că, într-un fel, construcțiile se înscriu printre responsabilități principale care influențează dimensionarea întregii rețele de transport a țării, determinînd, într-o măsură importantă, investițiile din acest sector, ca și o bună parte din consumurile de energie și combustibili înregistrate în sfera de activitate la care ne referim. În acest context, situația apare în mare măsură agravată și de faptul că materialele de masă utilizate în construcții (agregate, ciment, prefabricate etc.) se transportă cu mijloace speciale sau amenajate special, pentru care indicii de utilizare poate fi de cel mult 50%, din cauza parcursului în gol.

Așadar, una din implicațiile majore pe care programul de construcții îl transmite economiei naționale este reprezentată de presiunea ce se exercită asupra sferei transporturilor. Minimizarea acestei implicații, care trebuie coroborată cu utilizarea superioară a forței de muncă, de care ne-am ocupat într-un material ante-

rior*), într-o acțiune globală de optimizare, presupune un complex de direcții de acțiune, din care menționăm ca mai importante:

- reducerea volumelor ce trebuie transportate prin creșterea ponderii utilizării unor materiale locale, ieftine și ușoare, prelucrate în forme care să nu influențeze negativ productivitatea muncii pe șantiere și gradul de industrializare;

- eliminarea tuturor tendințelor de supradimensionare și utilizare nejustificată a materialelor, mai ales a celor ce intervin cu volume mari sau sînt aduse de la depărtări considerabile;

- analiza cu atenție a profilului de fabricație al unităților producătoare existente și a amplasamentului viitoarelor unități, pentru ca transporturile de materii prime către acestea și de produse finite către șantiere să fie cât mai scurte; astfel s-ar putea ca, la nivelul unui județ sau al unui grup de județe învecinate, să se asigure, de exemplu, satisfacerea pe plan local a tuturor nevoilor de materiale de construcții cu un efort de transport minim;

- utilizarea unor mijloace moderne de optimizare a transporturilor, în așa măsură încît, cu colaborarea activă a ministerului de resort, să se elimine transporturile încrucișate și neeconomice;

- sporirea preocupării pentru punerea la punct a unei producții de materiale și elemente de construcții modulate, ușoare și eficiente, în condițiile specifice țării noastre, și a unor sisteme constructive tipizate care să valorifice avantajele ce decurg din această calitate nouă: ușurința construcțiilor.

Aceste direcții de acțiune trebuie urmărite global, pentru ca prin înlăturarea lor să nu se afecteze productivitatea muncii pe șantiere, consumurile energetice înglobate sau cele consumate în perioada de exploatare a construcției. În același timp, trebuie acționat pentru eliminarea pe cît posibil a importurilor de materii prime prin asimilarea acestora sau a componentelor ce se procură pe această cale. Desigur, modul în care se acționează pentru minimizarea implicației pe care transporturile pentru construcții le transmit economiei naționale trebuie să fie unitar, într-o abordare sistematică, în cadrul unui complex de criterii și opțiuni științifice fundamentate.

Gh. POLIZU

*) Vezi nota „Maximizarea eficienței muncii sociale în construcții”, R.E. nr. 12/20 martie a.c.

Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

Posibilități de creștere a producției și rentabilității în sectorul avicol cooperatist

GENERALIZAREA sistemului de creștere industrială a păsărilor, care a permis obținerea unor rezultate tehnice și economice din ce în ce mai bune, a transformat radical caracterul producției avicole. Începând din 1970 s-a trecut la o nouă etapă, caracterizată prin trecerea de la creșterea și întreținerea pe așternut permanent, la baterii — sistem modern și economic.

Complexele din sectorul cooperatist au ca notă caracteristică faptul că nu sînt prevăzute cu sector de reproducție (puicuțele de o zi, sexate, cu valoare biologică ridicată, sînt cumpărate de la fermele de părinți ale întreprinderilor avicole de stat) și cu stații de sortare a ouălor; ele funcționează, deci, numai cu două verigi din fluxul complet de producție, și anume creșterea femelelor pînă la vîrsta de 18 săptămîni și întreținerea găinilor hibride de la 18 la 77 săptămîni, după care întreg efectivul este valorificat la consum.

Două variante tehnologice cu eficiență economică echivalentă

FERMELE au capacități de 90 mii, 106 mii și 121 mii de capete găini ouătoare, mărimea efectivului de puicuțe achiziționat fiind în funcție de capacitatea halei destinată creșterii, corelată cu cea a halelor de găini adulte, respectiv în funcție de numărul de baterii.

Potrivit tehnologiei din proiectele elaborate de I.S.P.C.A.I.A., o hală de tineret asigură puicuțe de înlocuire pentru 3 sau 4 hale de găini ouătoare (raport 1:3, respectiv, 1:4), în funcție de capacitatea halei și de densitatea păsărilor adulte în halele destinate creșterii și exploatații lor.

Fluxul tehnologic și durata principalelor etape de creștere sînt prezentate în tabelul nr. 1.

Se poate constata că din durata totală (77 săptămîni) de la primirea puicuțelor și pînă la depopularea halelor de găini ouătoare, circa 32% reprezintă timpul pînă la intrarea tineretului în producție, iar 68% timpul de exploatare efectivă a păsărilor adulte.

Fluxul tehnologic în producția de ouă în fermele specializate are la bază **principiul populației și depopulării totale a halelor și populației și depopulării succesive a complexului avicol**, corelarea spațiului respectînd raportul 1:3 sau 1:4 (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 1

Fluxul tehnologic pentru un ciclu de producție					
Perioada I			Perioada a II-a		
Hală pentru tineret			Hală pentru găini ouătoare		
Durata totală: 18 săptămîni			Durata totală: 63 săptămîni		
1 zi — 18 săptămîni	Creștere tineret (acomodare)	Exploatare găini ouătoare	Depopulare, curățenie	Dezinfecție, pregătire populare	Odihnă hală
	6 săptămîni	53 săptămîni	1 săptămîină	1 săptămîină	2 săptămîni

În prima variantă, folosind **corelarea spațiului în raportul 1:3** (adică un grup de adăposturi pentru tineret de înlocuire și trei grupuri de adăposturi pentru găini ouătoare), la o fermă cu capacitatea de 106 mii găini ouătoare se obține anual un efectiv de 82 200 capete (diferența pînă la capacitatea nominală se explică prin vânzările către unitățile agricole cooperatiste și prin mortalitate) și o producție de ouă de 18 084 mii bucăți (tabelul nr. 3).

Noile prețuri de producție permit realizarea unei activități rentabile, cu un beneficiu anual de 2 893 mii lei la o capacitate de 106 mii locuri. În plus, acest raport de corelare permite obținerea a 84 t de carne din găini reformate, a cărei valoare în prețuri medii de realizare este echivalentă cu cheltuielile de producție, deci o rentabilitate zero. **Gradul de ocupare a halelor** de găini este de 84%, adică 306 zile pe an, restul reprezentîndu-l perioada de acomodare (10%) și cea rezervată pentru dezinfecție (6%).

În varianta de corelare a spațiului după raportul 1:4, gradul de exploatare a halelor de găini scade la 80%, ca urmare a faptului că puicuțele folosesc pentru **acomodare** hala de găini 10 săptămîni (15%), iar perioada pentru **dezinfecție** este de 4 săptămîni (5%); **durata de exploatare** fiind de 54 de săptămîni. Hala de tineret rămîne dispo-

nibilă timp de 17 săptămîni, în care poate fi folosită la creșterea a două serii de pui pentru carne.

Într-un an se realizează: o producție de 17 257 mii ouă, la un efectiv mediu de 78 440 găini, cu un beneficiu de 2 761 mii lei; o producție de carne de 84 t din găini reformate și de 62 t din pui de carne crescuți în spațiul de cazare disponibil, cu un beneficiu de 130 mii lei, (beneficiul total ajungînd la 2 891 mii lei).

Comparînd cele două variante, constatăm că diferența între ele, sub raportul beneficiului obținut, este nesemnificativă: cea de-a doua variantă, la care producția de ouă este inferioră cu 4,6%, prezintă însă avantajul unei producții de carne cu 73,8% mai mare.

Un sistem care mărește sensibil producția și rentabilitatea

ESTE CUNOSCUT faptul că **cererea de ouă** este mai redusă în perioada de vară, cînd consumatorii se orientează cu precădere către produsele vegetale și cînd o parte din consum este asigurat din producția de ouă realizată în gospodăriile populației din mediul ru-

Tabelul nr. 2

Corelarea spațiului de cazare					
Specificare	Raport:		Hală pentru		Total ciclu
	tineret adulte	Hală pentru tineret	Hală pentru găini adulte	— săptămîni —	
Spațiu ocupat	1:3 1:4	18 14	59 64	77 78	
Spațiu liber pentru dezinfecție	1:3 1:4	3 3	4 4	7 7	
	1:3	21	63	84	
Total	1:4	17	68	85	

Tabelul nr. 3

Producția de ouă în condițiile populării și depopulării succesive
raport: 1/3

Luna	Efectiv mediu furajat (mii capete)	Producția medie ouat (buc./cap)	% ouat	Producția totală (mii buc.)	Preț mediu la 1 000 ouă (lei)	Valoarea producției (mii lei)
ianuarie	93,2	15	50	1 440	1 150	1 656
februarie	68,4	15	52	996	1 150	1 145
martie	67,7	17	54	1 130	900	1 017
aprilie	66,6	16	54	1 080	800	864
mai	98,1	19	60	1 820	700	1 274
iunie	97,4	20	68	1 990	550	1 094
iulie	96,6	21	68	2 040	571	1 165
august	68,2	23	63	1 380	600	828
septembrie	67,6	20	65	1 320	900	1 188
octombrie	66,8	19	60	1 240	1 050	1 302
noiembrie	98,1	19	60	1 760	1 050	1 848
decembrie	97,7	19	62	1 888	1 150	2 171
Total	82,2	220	60	18 084	860	15 552

ral; atît piața internă cît și cea externă prezintă însă o creștere a cererii în perioada septembrie—mai, cînd și prețurile de desfacere sînt mai mari. Pornind de la acest considerent, se impune restructurarea actualului sistem de organizare a producției de ouă — ritmic în cursul anului, trecînd la un sistem care să urmărească strict cererea de consum, asigurînd și o rentabilitate sporită.

Propunem, în acest sens, ca în locul populării și depopulării totale a halelor și populării și depopulării succesive a fermei, să se introducă **popularea și depopularea totală a fermei în întregime**. Aceasta presupune dotarea fermelor ce se vor construi în viitor cu un număr de hale pentru tineret egal cu cel pentru găini ouătoare (raport 1:1), iar în cazul fermelor existente, completarea lor cu încă două hale de tineret. Introducerea în producție a acestui sistem ar face posibilă, în condițiile menținerii actualului flux tehnologic corespunzător raportului de corelare 1:5, **reducerea duratei totale de acomodare, exploatare, depoluare, dezinfecție și odihnă a halelor pentru gămile ouătoare**, cu 11 săptămîni, prin micșorarea perioadei de exploatare a gănilor ouătoare, de la 53 la 42 de săptămîni.

În condițiile noii tehnologii preconizate, în perioada (de 31 săptămîni) în care halele de tineret rămîn disponibile, în acestea se vor crește pui de carne.

Pentru ca oferta de ouă să urmărească cererea de consum, popularea cu tineretul femel de înlocuire de o zi urmează a avea loc în prima decadă

a lunii martie. Data transferării în halele de găini va fi între 5 și 10 iulie, iar cea de exploatare în halele de găini de la 10 iulie (anul introducerii) la 31 mai (anul reformării). În acest interval de timp, perioada de obținere a producției este de 40 de săptămîni (tabelul nr. 4).

Comparînd producțiile realizate fizic și evaluate în prețurile de valorificare pe perioade, rezultă, față de sistemul

AVANTAJE :

- o producție de carne de 10,7 ori mai mare
- un spor de 2,5% la producția de ouă
- adaptarea producției la fluctuația sezonieră a cererii
- dublarea beneficiului

actual, o producție suplimentară de 500 mii ouă într-o perioadă de 40 de săptămîni de exploatare, procentul de ouat crescînd de la 60% la 62%, iar producția medie de la 220 la 227 bucăți/cap, ca urmare a menținerii efectivului la ouat pînă la vîrsta de 40 de săptămîni. **Producția suplimentară asigură un plus de beneficiu de 2 693 mii lei**. Se realizează producția de vîrf în lunile octombrie—februarie, atunci cînd ouăle sînt cel mai mult solicitate. În plus, în cele 3 hale de tineret disponibile pe durata de 31 de săptămîni, pot fi crescute 3 serii de pui pînă la vîrsta de 8 săptămîni, ceea ce înseamnă o producție de carne de 774 t, a cărei

Tabelul nr. 4

Producția de ouă în condițiile populării și depopulării totale

Luna	Efectiv mediu (mii capete)	Producția medie (buc./cap)	% ouat	Producția totală (mii buc.)	Preț mediu la 1 000 ouă (lei)	Valoarea producției (mii lei)
august	105,2	10	33	1 050	600	630
septembrie	103,6	15	50	1 554	900	1 399
octombrie	102,0	23	78	2 386	1 150	2 744
noiembrie	100,4	23	75	2 330	1 150	2 680
decembrie	98,8	23	73	2 230	1 150	2 564
ianuarie	97,2	22	70	2 100	1 150	2 415
februarie	95,6	18	65	1 740	1 150	2 001
martie	94,0	19	62	1 800	900	1 620
aprilie	92,4	18	60	1 660	800	1 328
mai	90,8	19	60	1 690	700	1 183
Total 10 luni	98,0	227	62	18 540	1 001	18 564

valoare depășește cheltuielile, rezultînd un beneficiu de 391 mii lei. De notat că această producție apare într-o perioadă cînd este solicitată din plin la consum. Dacă adăugăm și cantitatea de 126 t, obținută din reformarea anuală a 90 mii de găini ouătoare, avem imaginea completă a producției de carne în noua variantă tehnologică (tabelul nr. 5).

Tabelul nr. 5

Efecte economice comparative

Indicatori tehnico-economici	Varianta actuală	Varianta propusă
Producția fizică		
— ouă (mii buc.)	18 084	18 540
— carne (t)	84	900
Producția marfă (mii lei)		
— ouă	15 552	18 564
— carne	882	12 163
Beneficiu		
— din producția de ouă	2 893	5 586
— din producția de carne	—	391
— total	2 893	5 977

Unitatea avicolă poate, deci, realiza un beneficiu suplimentar anual de 3 084 mii lei, ceea ce îi va permite să amortizeze întreaga investiție pentru construirea celor două hale de tineret, în 1,4 ani. Raportat la construcția unei ferme noi, termenul de recuperare a investiției se va diminua cu 3,5 ani.

Pe lângă obținerea de beneficii suplimentare, prin noua soluție se realizează și următoarele avantaje ce vor contribui la creșterea eficienței :

- corelarea raportului „cerere-ofertă” la ouă pentru consum, specialiștii avînd posibilitatea să fixeze vîrfurile curbei de ouat în perioadele cînd cererea este maximă;

- reducerea, pînă la sistare, a producției de ouă în perioada cînd cererea de consum este minimă, economisindu-se anual aproximativ 400 mii kWh față de situația actuală, cînd ferma este nevoită ca în perioadele cu vînzare lentă, ce coincid cu perioadele de vară, să conserve producția prin frig;

- se oferă consumatorilor permanent ouă proaspete, eliminîndu-se de pe piață ouăle conservate, care se depreciază din punct de vedere calitativ;

- se asigură piața cu cantități sporite de carne de pasăre;

- prin depopularea totală a fermei se creează condiții pentru reducerea mortalității la găini și puicute, întrucît se poate face o dezinfecție mai riguroasă, eliminîndu-se riscul transmiterii bolilor de la o hală la alta;

- se obțin economii prin efectuarea centralizată a tratamentelor sanitare-veterinare;

- se creează posibilitatea analizei și verificării atente a compoziției furajelor, folosind o singură rețetă furajeră;

- li se înlesnește specialiștilor urmărirea atentă a dezvoltării tineretului, a evoluției producției de ouă, putînd interveni în cazul dereglărilor tehnologice;

- se poate aplica cu succes năpîrlirea forțată întregului efectiv.

**Vasile ZAHIU
Agatha POPESCU**

Rentabilitatea — expresie a gradului de valorificare a potențialului productiv

Investigație în sfera rezultatelor economice obținute de două consilii unice agroindustriale

AFIRMAREA puternică a noii calități în agricultură, sarcină hotărâtoare pentru realizarea obiectivelor economice ale acestei ramuri de bază în actualul cincinal, impune sporirea răspunderii pentru asigurarea unei activități rentabile în toate unitățile. „Și în agricultură, ca în întreaga economie — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvântarea la cel de al II-lea Congres al țărănimii — introducerea noului mecanism economic în seamă, înainte de toate, realizarea și depășirea producțiilor și a beneficiilor stabilite, autofinanțarea, echilibrul financiar permanent al tuturor unităților.”

În aplicarea principiilor autoconducerii și autogestiuunii, un rol important revine consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, formă avansată de organizare și conducere a agriculturii. În cei doi ani de când funcționează acestea și-au demonstrat necesitatea și utilitatea pe linia planificării, organizării și conducerii unitare a întregii activități agricole din raza în care își exercită atribuțiile. O sarcină principală ce stă, în etapa actuală, în fața conducerii la nivelul C.U.A.S.C. o constituie rentabilizarea activității tuturor unităților componente și creșterea eficienței economice pe întreg ciclul producție-valorificare.

Dintr-o analiză efectuată în două consilii: Fierbinți, jud. Ialomița și Codlea, jud. Brașov, a reieșit că există, în general, preocupare pentru implementarea principiilor autoconducerii și autogestiuunii în toate unitățile agricole componente, dar în fapt ea este stinjenită de o serie de cauze obiective, și subiective.

Atît ca urmare a efectelor negative cumulate ale activității trecute, insuficient întemeiată pe principii economice, cît și datorită valorificării nesatisfăcătoare a potențialului existent, unele unități nu realizează un beneficiu care să stimuleze dezvoltarea producției și cointeresarea materială. Astfel, în cadrul C.U.A.S.C. Codlea, în ultimii doi ani, mai multe unități cooperatiste și-au finalizat activitatea cu pierderi. Dar chiar și dintre unitățile cu beneficii, nu toate își pot asigura fondul de dezvoltare prevăzut prin statut, nu se pot deci autofinanța, aflîndu-se în situația de a apela la credite. În sectorul de stat al consiliului, nivelul beneficiilor a

fost influențat negativ îndeosebi de pierderile înregistrate de I.A.S. Rîșnov (specializată în creșterea bovinelor).

În condițiile noii etape de dezvoltare a agriculturii, autogospodărirea, autoconducerea, autofinanțarea, reprezintă o cerință primordială. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, este necesar ca „fiecare unitate, de orice fel, să ajungă să trăiască prin mijloacele proprii și să apeleze numai în cazuri cu totul excepționale la anumite credite”.

Nerealizarea beneficiilor în unitățile agricole analizate se datorează, în principal, randamentelor scăzute la ha sau pe cap de animal. Din această cauză, cheltuielile de producție pe unitatea de produs devin ineficiente. De altfel, din analiza comparativă a indicatorilor de eficiență pe cele două consilii unice agroindustriale (tabelul nr. 1) reiese, în

mai ridicat. Astfel, producția globală la un hectar de suprafață agricolă este de peste 3 ori mai mare, datorită în principal sectorului industrial de prelucrare. Or, intensificarea determină — odată cu ridicarea nivelului productivității muncii — și creșterea ponderii cheltuielilor materiale. Așa se și explică ponderea mai mică a producției nete în totalul producției globale.

Însă, dacă urmărim ponderea beneficiului în producția netă, concluzia este alta: C.U.A.S.C. Codlea are o situație avantajoasă. De aici se pot desprinde două variante, de interes deosebit pentru factorii de conducere: urmărirea maximizării fie a ponderii producției nete în totalul producției globale, fie a beneficiului în cadrul producției nete. Desigur, pentru asigurarea reproducției largite poate fi aleasă va-

Tabelul nr. 1

Structura principalilor indicatori sintetici

Indicatori	C.U.A.S.C. Fierbinți	C.U.A.S.C. Codlea		
		Total	I.A.S.	C.A.P.+A.E.I.
Ponderea producției nete în producția globală	48,3	19,1	16,3	41,6
Ponderea beneficiului în producția netă	25,3	39,5	30,5	27,9

cazul C.U.A.S.C. Codlea, o pondere mai ridicată a cheltuielilor materiale în totalul producției globale — 80,9%, din care în sectorul cooperatist 58,4%.

Sub aspectul ponderii producției nete în totalul producției globale se constată o eficiență scăzută la unitățile C.U.A.S.C. Codlea, în comparație cu consiliul Fierbinți. Pentru a înțelege însă semnificația reală a acestui indicator, trebuie să facem câteva precizări în legătură cu baza de comparație. C.U.A.S.C. Fierbinți are în componența sa doar unități agricole cooperatiste, care-și desfășoară activitatea în zona de cîmpie, cu tradiție în obținerea unor producții medii ridicate la cultura cerealelor și a legumelor. Consiliul Codlea realizează atît producție agricolă propriu-zisă, obținută în I.A.S. și C.A.P., cît și producție agroindustrială (în fabrici de nutrețuri combinate, întreprinderile de sere, unități de creștere industrială a porcilor, a păsărilor etc.). Deși deține o pondere ridicată de pășuni și fînețe — circa 54%, față de 2% la consiliul Fierbinți, consiliul Codlea are un grad de intensificare a producției mult

rianta a doua, deoarece interesează cu cît contribuie munca vie la producerea venitului net. Tocmai de aceea considerăm că în asemenea situații este necesar ca, alături de volumul absolut al producției nete, să se analizeze:

— ponderea beneficiului în totalul producției nete;

— beneficiul obținut la un leu retribuție a lucrătorilor, ca indicator al eficienței muncii vii.

În același timp, trebuie arătat că ponderea mai scăzută a producției nete în totalul producției globale, înregistrată la unitățile din Consiliul Codlea, se explică prin faptul că în componența sa existînd unități industriale de prelucrare a produselor agricole, valoarea producției la o unitate se înregistrează la următoarea, din avalul său, ca o cheltuială materială, fără însă ca beneficiul să scadă, ci dimpotrivă marcînd o creștere puternică. În acest mod se închide o parte din „circuitul producției agricole” (proces agricol-industrial-comercial), beneficiul creat rămînd la nivelul ramurii și fiind folosit ca pîrghie a funcționării noului mecanism

economico-financiar. Ar fi însă nefundamentat să considerăm că, în condițiile intensificării producției agricole realizată la Codlea, nu ar mai exista posibilități de creștere a ponderii producției nete în totalul producției globale.

Ridicarea randamentelor ar face ca ritmul de creștere a valorii producției globale (respectiv a productivității muncii) să-l devanseze pe cel al cheltuielilor materiale, proces prin care s-ar ridica volumul producției nete. Această cale poate fi urmată și de unitățile din consiliul Fierbinți — adică prin accentuarea procesului de intensificare a producției agricole, ritmul productivității să-l depășească pe cel al cheltuielilor materiale, astfel încât, chiar dacă sporește nivelul retribuțiilor, beneficiul unităților să evolueze ascendent. Realizarea unei asemenea evoluții implică o analiză aprofundată a structurii cheltuielilor materiale și a direcțiilor prioritare de intensificare a producției. Din studiile efectuate a rezultat că eficiența cea mai ridicată asupra creșterii producției o au cheltuielile realizate cu întreținerea și recoltarea producției, respectiv aplicarea de îngrășăminte și mecanizarea lucrărilor.

Aspectele menționate sînt confirmate și de analiza separată a sectorului de stat și celui cooperatist din cadrul consiliului Codlea. Astfel, se pune problema: cum se face că din ponderi de 30,5% respectiv 27,85% ale beneficiului în cadrul producției nete pe cele două sectoare, rezultă o medie mai ridicată (39,5%) pe ansamblul consiliului? Explicația este dată de existența unităților de prelucrare industrială a produselor agricole, care nu au fost incluse în cele două sectoare analizate și care realizează un beneficiu superior, cu toate că ponderea producției nete în totalul producției lor globale este mai scăzută. Creșterea producției nete (ca nivel absolut) și a beneficiului confirmă necesitatea integrării producției agricole cu cea de prelucrare — posibilitate realizabilă în contextul dezvoltării micii industrie în mediul rural. Integrarea va rezolva o serie de probleme — nu numai economice, pentru unități, dar și de ordin social, de ridicare a gradului de civilizație al satului românesc.

Continuînd analiza, sub aspectul producției globale și nete raportate la un lucrător (tabelul nr. 2), se confirmă faptul că ponderea producției nete în

Tabelul nr. 2

Indicatori pe un lucrător	C.U.A.S.C. Fierbinți	C.U.A.S.C. Codlea		
		Total	I.A.S.	C.A.P.+A.E.I.
Suprafața arabilă + livezi (ha)	3,63	4,08	2,46	5,2
Producția globală (lei)	38 231	314 636	191 071	111 603
Producția netă (lei)	19 770	60 102	31 150	46 398
Beneficiul (lei)	5 010	23 745	9 512	12 923
Fond de dezvoltare (lei)	3 429	9 661	3 685	10 991

producția globală nu constituie singurul indicator elocvent al eficienței aplicării noului mecanism în agricultură, ci trebuie avut în vedere și nivelul productivității muncii, care creează posibilitatea unei retribuții mai mari, deci a unor condiții mai bune de cointeresare a lucrătorilor.

Intensificarea a făcut ca la C.U.A.S.C. Codlea, productivitatea muncii pe un lucrător să atingă un nivel mare (într-un comparativ cu cel din industrie), fiind raportată la producția globală — de circa trei ori mai mare decît la consiliul Fierbinți.

Creșterea productivității muncii conduce la obținerea unui beneficiu ridicat și, deci, la posibilități largite pentru reproducție prin autofinanțare și pentru cointeresarea materială.

În sfîrșit, elemente semnificative pentru determinarea comparativă și abso-

lloatat toate posibilitățile de creștere a eficienței economice. Astfel, cheltuielile materiale apar (chiar ținînd seama de existența unui puternic sector cu caracter industrial) ca nejustificat de mari, în condițiile în care mai mult de jumătate din suprafață o reprezintă pășunile și finețele, pentru care volumul acestor cheltuieli este redus.

În contextul noului mecanism economico-financiar, în cadrul consiliilor unice agroindustriale vor trebui analizate critic nivelul și structura cheltuielilor materiale, în strînsă corelație cu ceilalți indicatori de eficiență. În același timp, unitățile care dispun de condiții naturale favorabile trebuie să pună accentul pe măsuri ce nu reclamă cheltuieli suplimentare (amplasarea culturilor în teritoriu, semințe selecționate, efectuarea la timp a lucrărilor etc.) sau care (cum e cazul îngrășămintelor) au

Tabelul nr. 3

Indicatori (%)	C.U.A.S.C. Fierbinți	C.U.A.S.C. Codlea		
		Total	I.A.S.	C.A.P.+A.E.I.
Cheltuieli materiale la ha	100	566	423	112
Producția globală la ha	100	338	244	93
Producția netă la ha	100	124	77	75
Beneficiu	100	194	127	81
Ponderea suprafeței arabile în total	98,3	45,18	33,06	44,41
Ponderea suprafeței de pășuni și finețe în total	1,5	53,93	66,75	54,37

lută a eficienței economice oferă și corelația dintre cheltuielile materiale, producția globală, cea netă și beneficiul care rezultă din datele tabelului nr. 3.

Deși unitățile din cadrul consiliului Codlea prezintă indicatori mult superiori față de cei ai C.U.A.S.C. Fierbinți, totuși se poate aprecia că ele nu au ex-

un raport efect/efort favorabil, ca și pe dezvoltarea procesului de intensificare, pe diverse căi, inclusiv prin dezvoltarea industrializării și prelucrării produselor agricole obținute.

Camelia CAMAȘOIU

AGRORAMA

Proteine din alge marine

● **EXPERIENȚELE** efectuate de un laborator de cercetări din Israel arată că prin cultura intensivă a algelor marine Dunalelia, în bazine cu apă de mare îmbogățită cu unele elemente minerale și cu insuflare de bioxid de carbon, de pe 1 kmp se poate recolta zilnic o cantitate suficientă pentru extracția a 40 tone de proteine echivalind ca valoare nutritivă cu soia, precum și a unei cantități egale de glicerol, utilizat în industria alimentară, chimică (farmaceutică, cosmetică) și, eventual, pentru producția de biogaz.

Frunzele de plop — furaj de bună calitate

● **INSTITUTUL** național de cercetări agronomice și Asociația forestieră din Franța au demonstrat, prin rezultatele unor cercetări recente, că frunzele uscate de plop constituie un furaj de bună calitate și acceptat de animale. Exploatarea în acest scop a unor plantații de plopi poate furniza anual 1 200—1 400 kg de proteine la hectar față de 230 kg/ha la soia, 340 kg/ha la lucernă și 110 kg/ha la porumb.

O subramură promițătoare a zootehniei

DUPA OPINIA unor specialiști vest-germani, creșterea iepurilor de casă ar putea deveni, în perspectivă, o sursă importantă de proteine animale pen-

tru populația fărăilor în curs de dezvoltare, deosebi în zonele unde condițiile climatice nu sînt favorabile creșterii vitelor.

Aceasta ținîndu-se seama atît de prolificitatea — devenită proverbială — a acestei specii de animale, de faptul că iepurii sînt relativ puțin pretențioși în ceea ce privește hrana și valorifică bine subprodusele agricole și deșeurile industriale agroalimentare, precum și de faptul că nu există interdicții de ordin religios privind consumarea cărnii de iepure.

Se apreciază că, prin avantajele enumerate, creșterea iepurilor de casă poate constitui o îndeletnicire rentabilă și pentru gospodăriile țărănești și micile ferme în întinse zone rurale îndecosebi din Africa și Asia, experimente în acest sens efectuîndu-se în țări ca Volta Superioară, Nepal și altele.

CRITERIUL AVANTAJULUI COMPARATIV ÎN ORIENTAREA STRUCTURII EXPORTULUI

VIGUROASA dezvoltare a economiei naționale românești a creat premisele unei participări tot mai active a țării noastre la schimbul internațional de valori. Volumul comerțului exterior ce revine unui locuitor al țării era în 1980 de peste 15 mii de lei, ceea ce înseamnă de 6,6 ori mai mult decât în 1965 și de peste 30 de ori mai mult decât în urmă cu trei decenii. Devansând net dinamica tuturor celorlalți parametri ai dezvoltării economico-sociale a țării, această creștere în ritmuri constant înalte a comerțului exterior înseamnă, totodată, sporirea influenței sale asupra realizării reproducerii sociale lărgite. De remarcat, totodată, că ponderea exportului în venitul național produs în România a ajuns la aproape o treime.

O necesitate obiectivă a dezvoltării

SE ȘTIE că participarea unei țări la circuitul economic mondial este cu atât mai avantajoasă cu cât nivelul productivității sociale a muncii se apropie mai mult de nivelul recunoscut al acesteia pe plan mondial. Pe baza acestei concluzii a teoriei avantajului comparativ al încadrării în diviziunea internațională a muncii, schimbul de valori de întrebuințare dintre țări este apreciat ca factor indispensabil al lărgirii reproducerii sociale la scară națională, ca o modalitate de sporire suplimentară a rodniciei muncii naționale.

Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia în acest sens în Expunerea la Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii: „O latură importantă a întregii activități economice și de producție o constituie comerțul exterior... activitatea de comerț exterior, dezvoltarea schimburilor economice internaționale constituie o necesitate obiectivă pentru dezvoltarea generală a țării noastre, pentru ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului”.

Chiar dacă prin activitatea de export o țară în curs de dezvoltare, cum este și România, cedează o parte din valoarea nou creată de societate, totuși ca urmare a faptului că productivitatea muncii naționale se situează sub nivelul recunoscut al acesteia pe plan internațional, comerțul exterior poate contribui la economisirea muncii naționale. La creșterea eficienței întregii munci depuse, dacă mijloacele de plată obținute la export sînt cheltuite pentru importul acelor mărfuri a căror producție nu este posibilă pe plan local sau ar necesita un efort economic, financiar și uman nejustificat de mare în raport cu prețul ofertei internaționale. Dacă economia de muncă socială obținută prin import acoperă integral și generează un excedent față de pierderea rezultată prin export, se poate spune că participarea la diviziunea internațională a muncii este avantajoasă.

Privită dintr-o perspectivă diacronică, sporirea sau reducerea avantajului comparativ al încadrării în diviziunea internațională a muncii poate fi estimată raportînd creșterea productivității muncii în ramurile economiei noastre naționale la evoluția aceluiași indicator în țările partenere. Intrucît în România, dinamica productivității muncii în industrie — principalul furnizor¹⁾ de mărfuri de export — este superioară, în general, creșterii înregistrate de acest indicator în principalele țări partenere, rezultă că avantajul comparativ obținut prin participarea la circuitul economic mondial evoluează în favoarea țării noastre.

În condițiile sporirii volumului schimburilor noastre comerciale cu străinătatea, au avut loc și importante mutații structurale, în sensul diversificării și al specializării ofertei noastre de export, care, alături de dinamica productivității muncii sociale, au contribuit la rîndul lor la sporirea avantajului comparativ ce decurge din practicarea comerțului exterior.

¹⁾ Agricultură — ramură de bază a economiei noastre naționale — traversează în prezent o profundă revoluție menită să sporească cantitativ și calitativ producția vegetală și animală, astfel că ea va continua să furnizeze la exportul nostru de mărfuri cel puțin 10—12 la sută din totalul produselor, așa cum s-a înregistrat și în cincinalul trecut.

O primă mutație în structura exportului nostru de mărfuri în sensul valorificării prioritare a produselor din ramurile economiei naționale cu o productivitate a muncii superioară față de medie, constă în creșterea ponderii produselor industriale în totalul mărfurilor exportate. În perioada 1951—1980, exportul de produse industriale a crescut de 1,55 ori mai repede decât exportul total de mărfuri, deși și acesta s-a multiplicat din punct de vedere valoric de peste 40 de ori. Mutația este net favorabilă, dacă ținem seama de faptul că în pofida tuturor eforturilor depuse în celelalte sectoare ale economiei naționale pentru înzestrarea muncii cu mijloace fixe de înalt randament, productivitatea muncii în industrie se estimează a fi de 3,8 ori superioară celei din agricultură și de 1,7—1,8 ori mai mare decât în celelalte ramuri ale producției materiale.

Paralel cu sporirea ponderii exportului de produse industriale s-a înregistrat și un accentuat proces de diversificare a ofertei, astfel încît în prezent coeficientul de concentrare a exportului de mărfuri prelucrate industrial (0,326) este sensibil egal cu cel al producției globale industriale (0,330). În cadrul diversificării, s-a acordat o atenție deosebită exportului de produse industriale cu un înalt grad de prelucrare și finisare, produse ce înglobează multă muncă vie și creativitate tehnică și științifică națională. Acesta este un al doilea aspect al mutațiilor structurale survenite în exportul nostru în sensul sporirii avantajului comparativ. Ponderea mașinilor, utilajelor și a mijloacelor de transport, a produselor chimice și a mărfurilor industriale de larg consum a crescut de la 7,2% în 1950 la 24,7% în 1965 și la cca. 52% în 1980, reflectînd preocuparea pentru valorificarea superioară la export a potențialului uman de care dispune economia noastră națională.

Pătrunzînd mai adînc în analiza structurală a exportului de produse industriale, se observă că ramurile industriei se diferențiază, pe de o parte, în funcție de înzestrarea cu fonduri fixe și eficiența folosirii acestora, iar pe de altă parte, în funcție de productivitatea muncii depuse. Cota-parte a exportului din produsul global al fiecărei ramuri ar trebui — în mod logic — să varieze în raport cu eficiența netă diferențiată a investițiilor și cu nivelul diferit al productivității muncii în ramurile producției industriale. Cu cît eficiența netă a investițiilor este mai înaltă, cu cît rodnicia muncii vie este mai mare, cu atât disponibilitatea de export a ramurii ar trebui să fie mai mare și invers. Cota exportului din producția fiecărei ramuri a economiei naționale este influențată însă și de mulți alți factori. Înainte de toate, se produce pentru a satisface o anumită necesitate pe plan național, doar o parte a producției fiind destinată schimbului internațional. În afară de cei doi factori amintiți mai sus, eficiența producției depinde și de costul materiilor prime, al materialelor auxiliare, al combustibililor și al energiei, de gradul de dificultate a procurării acestora din propria economie națională sau din import. Totodată, oferta noastră de export întîlnește pe piața internațională o concurență mai mult sau mai puțin susținută, o cerere în creștere pentru unele produse, în descreștere pentru altele. Calitatea produselor, parametrii lor tehnologici și de exploatare, prețul, condițiile de comercializare — într-un cuvînt, competitivitatea ofertei noastre — influențează, de asemenea, nivelul relativ al producției ce se realizează ca marfă pe piața internațională.

Valorificarea superioară a resurselor naționale prin comerțul exterior

ÎN ACESTE CONDIȚII, între cele trei variabile: cota de export ca variabilă rezultativă, eficiența netă a investițiilor și productivitatea netă a muncii ca variabile factoriale se stabilește o legătură de tip stohastic. Apreciem că, în funcție de nivelul dezvoltării forțelor de producție în fiecare țară, se poate

stabilă un model — o expresie analitică a tendinței medii de valorificare a resurselor naționale prin comerțul exterior. Cu cât corelația este mai strinsă, cu atât specializarea internațională a producției industriale realizează o mai bună valorificare a celor doi factori (fonduri fixe și forță de muncă) și invers.

Combinând influența acestor doi factori asupra formării cotei de export din producția celor 18 ramuri industriale²⁾, rezultă o funcție de regresie liniară :

$$f(x_{1i}, x_{2i}) = 7,2034 + 1,859 x_{1i} + 1,0916 x_{2i}$$

unde, $i = 1, 2, \dots, 18.$

care sintetizează 53,63% din variația cotelor părți înregistrate în ramurile producției industriale. Totodată, raportul de corelație multiplă indică o strinsă legătură între cele trei variabile ($R = 0,7323$). Intrucât seriile inițiale de date au fost micșorate prin media calculată pentru fiecare variabilă pe întreaga industrie, cei doi coeficienți de regresie sînt direct comparabili nu numai ca sens, ci și ca mărime. Se observă că ambele influențe sînt directe, dar influența primului factor (x_{1i} = eficiența netă a investițiilor în ramura „i”) este superioară celei exercitate de al doilea factor (x_{2i} = productivitatea muncii calculată pe baza producției nete din ramura „i”). Este un fapt pozitiv că nivelul relativ al producției realizată ca marfă pe calea exportului sporește în ramurile industriei pe măsura creșterii eficienței nete a investițiilor. Pe de altă parte, cerințe ca valorificarea mai bună a materiilor prime, innobilarea produselor cu creativitate științifică și tehnologică originală, sporirea calității lor devin obiective imediate ale practicii, ale planificării structurii viitoare a exportului de mărfuri al țării noastre.

Chiar dacă acceptăm acest „echilibru” al valorificării celor doi factori de producție prin activitatea de export, abaterile unor ramuri industriale sub cota estimată prin funcția de regresie nu pot exprima altceva decît că potențialul tehnic și uman disponibil în respectivele ramuri nu este corespunzător folosit în formarea cotei de export.

Construcțiile de mașini, de exemplu, au realizat la export, în anii din urmă, cu 19% mai puțin decît tendința medie specifică industriei noastre, în condițiile în care exportul ramurii nu a acoperit decît 71,8% din importurile sale. Sub nivelul tendinței de formare a cotei de export s-au aflat și ramuri ca energia electrică, metalurgia neferoasă, minereurile nemetalifere, materialele de construcții, industria textilă, alimentară, industria cosmetică, deși acestea prezintă o bună acoperire a importului prin export. O serie de ramuri ale producției industriale, la care ne așteptăm să se înregistreze cote sub nivelul tendinței (combustibili, metale feroase, lemn, celuloză și hîrtie) s-au caracterizat prin cote de export mai mari decît ceea ce se poate stabili pe întreaga noastră industrie. Ținînd seama de specificul acestor ramuri, cotele mai mari de export presupun orientarea spre alte piețe a unor produse cu un grad inferior de prelucrare a unor materii prime scumpe, nu rareori importate.

Proporțiile implicării comerțului exterior în reproducția socialistă lărgită ne obligă să nu fim indiferenți la sporirea eficienței acestei activități, la eficacitatea socială a comerțului exterior. O structurare mai judicioasă a exportului nostru și în funcție de costurile de producție permite o mai mare apropiere de acest obiectiv și, concomitent, sporirea avantajului compa-

Indicatori ai participării ramurilor producției industriale la export

	Cota parte a ramurii în totalul exportului de produse industriale	Gradul de acoperire a importului prin export	procente
Ramuri ale industriei:			
Energie electrică	0,9	211,9	34,1
Combustibili	12,3	52,2	186,5
Metale feroase	8,0	43,3	120,4
Construcții de mașini	31,6	71,8	81,3
Metale neferoase	1,8	38,6	75,7
Chimie	11,8	109,9	186,5
Minereuri nemetalifere	0,2	5,3	53,5
Materiale de construcții	1,7	125,7	47,2
Lemn	8,6	1 461,5	190,7
Celuloză și hîrtie	1,1	129,4	132,7
Sticlă, porțelan, faianță	0,6	310,8	132,5
Textile	4,8	106,9	94,9
Confecții	4,7	2 102,7	100,0
Pielărie-încălțăminte	2,5	912,2	106,7
Alimentară	8,3	138,2	82,8
Săpunuri-cosmetică	0,1	164,3	68,0
Poligrafie	0,1	92,6	46,7
Alte industrii	0,9	1 847,1	53,5
TOTAL INDUSTRIE	100,0	83,6	—

Sursa : Calcule ale autorului (date 1978).

rativ absolut și relativ ce decurge din schimburile externe de mărfuri. Acesta este cel de-al treilea aspect al mutațiilor în structura exportului de produse industriale, care poate influența pozitiv nivelul mediu și dinamica productivității muncii în ramurile exportatoare.

Obiectivele planului cincinal 1981—1985 au în vedere o astfel de mutație în structura exportului nostru, corespunzător criteriului formulat de secretarul general al partidului : „Să ne propunem să realizăm producții care să asigure o valorificare superioară a materiilor prime și materialelor, și care să corespundă pe deplin cerințelor partenerilor noștri.” Din sporul valoric al exportului planificat pe anul 1985 față de 1981, circa 27% urmează să se realizeze pe seama îmbunătățirii structurii și a creșterii gradului de valorificare a materiilor prime încorporate în produsele care se exportă. Astfel, gradul de valorificare la export a materiilor prime de bază în industria metalurgică se preconizează să crească de 3,5 ori, în industria constructoare de mașini de peste 11 ori, în industria chimică de 10—12 ori, în industria ușoară de 5—6 ori.

În vederea realizării acestor obiective, au fost deja alcătuite programe de măsuri pentru îmbunătățirea, modernizarea și reinnoirea produselor de export, care, împreună cu obținerea unor prețuri externe mai avantajoase pe unitatea de produs, urmăresc îmbunătățirea eficienței comerțului nostru exterior, mărirea aportului său valutar.

Mihai KORKA

UTILIZAREA CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE

(Urmare din pag. 6)

în producție datorată acestor cauze prezintă procente ridicate din timpul neutilizat.

În sfîrșit o ultimă problemă pe care dorim s-o abordăm este cea a mașinilor și utilajelor de proveniență internă sau din import, devenite disponibile în procesul de producție. Schimbarea structurii producției, îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, reprofilarea unor secții sau întreprinderi, duce în unele cazuri la disponibilizarea unor mașini, utilaje sau chiar instalații mai complexe. Sînt și cazuri (din păcate nu puți-

ne) cînd unele utilaje aduse din import sau produse în țară stau neutilizate un timp îndelungat pînă la intrarea lor în fluxul tehnologic, uneori devenind disponibile chiar înainte de a fi montate. Deținerea unor asemenea capacități fără utilizare, sau cu o utilizare extrem de redusă, constituie însemnate pierderi pentru economie. La sfîrșitul trimestrului I 1981 în întreprinderile industriale ale M.I.M. existau mașini și utilaje nefolosite în valoare de circa 215 mil. lei, la M.I.C.M. 210 mil. lei, la M.I.Ch., M.E.F.M.C. și M.I.U. cca. 150 mil. lei.

Intrucît ponderea cea mai mare o constituie utilajele specializate, înde-

sebi din industria metalurgiei neferoase, chimiei și industriei textile, este necesar ca centralele industriale și întreprinderile să asigure redistribuirea și punerea în funcțiune a acestora, tot în cadrul ministerelor deținătoare. Pentru celelalte, cum sînt mașinile-unelte, redistribuirea s-ar putea face, prin transfer prin ministere, către unitățile care au nevoie de asemenea utilaje. O utilizare eficientă ar putea fi asigurată pentru mașinile, utilajele sau instalațiile disponibile, cu grad avansat de uzură, prin deservirea și folosirea pieselor de schimb și subsansamblelor recuperate.

Sînt cîteva idei a căror luare în considerare ar putea contribui la creșterea gradului de folosire a capacităților de producție, la obținerea pe această cale a unui însemnat spor de producție.

COORDONATE

ALE

PERFECTIONĂRII

PLANIFICĂRII

ÎN PROFIL

TERITORIAL

IN STRATEGIA generală a partidului privind dezvoltarea, în ritmuri susținute și la cote de înaltă eficiență și calitate, a economiei și societății un loc esențial îl ocupă obiectivele și direcțiile dezvoltării în profil teritorial. După cum sublinia secretarul general al partidului la cel de al II-lea Congres al oamenilor muncii, „trebuie să nu uităm nici un moment că înlăptuirea principiilor socialismului, afirmarea eticii și echității presupun ridicarea gradului de dezvoltare a tuturor localităților, asigurarea condițiilor de muncă și viață pentru toți cetățenii patriei noastre”. Dar, de bună seamă, dezvoltarea, respectiv planificarea în profil teritorial, pentru a răspunde cerințelor de ordin social — scopul ultim și cel mai însemnat al însuși procesului de dezvoltare a societății — trebuie să încorporeze, într-un ansamblu armonios, parametri de natură economică, politică, culturală etc.

Din această perspectivă, concepția partidului asupra dezvoltării teritoriului se evidențiază prin raționalitatea, consecvența și fermitatea sa. Urmărind — într-un cadru administrativ care, odată cu înființarea județelor s-a vădit mai bine adaptat realităților naționale — obiectivul de amplă deschidere privind ridicarea nivelului de dezvoltare a tuturor zonelor și localităților patriei, partidul a stimulat creșterea potențialului industrial, a potențialului economic în ansamblu, a fiecărui județ. Pe baza unor programe riguroase, științific fundamentate, s-a urmărit cu precădere, ridicarea nivelului economic al acelor județe rămase, în trecut, la un nivel redus de dezvoltare.

Exprimarea exigențelor calitative

URMĂRINDU-SE cu consecvență satisfacerea unor cerințe economico-sociale — asigurarea de noi locuri de muncă (care, de regulă, fiind create în sectoare de o complexitate crescută, asigurau venituri mai mari), făurirea

unor infrastructuri la nivelul județelor, dezvoltarea elementelor de urbanism și civilizație, ridicarea vieții de la sate la niveluri de confort superioare, deopotrivă cu asigurarea condițiilor pentru valorificarea în condiții de eficiență a resurselor existente — concepția privind planificarea în teritoriu a cunoscut o evoluție progresivă. Stabilirea criteriilor care să asigure optimizarea dezvoltării teritoriale a fost determinată, pentru fiecare etapă în parte, în funcție de obiectivele generale urmărite, de strategia promovată pentru îndeplinirea acestor obiective. Astfel, pentru cincinalul pe care l-am încheiat nu de mult, indicatorul sintetic la nivel de județ considerat apt să exprime, să măsoare și să mobilizeze l-a constituit crearea condițiilor ca fiecare județ să dispună de capacități industriale pentru a realiza o producție globală minimă de 10 mld. lei.

Marcind o etapă superioară în procesul dezvoltării și, cospunzător, a concepției cu privire la dezvoltarea economico-socială, Congresul al XII-lea al partidului a stabilit noi criterii de planificare, evaluare și urmărire a apropierii nivelurilor de dezvoltare a județelor. Prezența în maniera sintetică și unitară a „Programului-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985”, parametrii în funcție de care se urmărește apropierea nivelurilor de dezvoltare a județelor în condițiile realizării unei eficiențe economice maxime sint mai nuanțați, mai compleși. Procesul și calitatea dezvoltării sint astfel evaluate prin raportarea nivelurilor de plan la resursele de populație existente, avându-se în vedere că, din acest punct de vedere, între județe există importante deosebiri. Totodată, considerarea cantumului de 70 000 de lei producție globală pe locuitor ce urmează a se realiza în fiecare județ la finele acestui cincinal conține și indicații importante cu privire la structura unei producții ce concentrează activități din industrie, agricultură, construcții, transporturi, din sfera serviciilor etc. la repartizarea activităților în teritoriu.

Este evident că atingerea nivelurilor stabilite în documentele de partid, niveluri al căror realism și temeinică fundamentare științifică au fost validate de cel de al II-lea Congres al oamenilor muncii — implică o vastă operă desfășurată nu numai în planul activității practice, dar, într-o măsură tot mai însemnată, în plan teoretico-metodologic. Creșterea complexității activității, condițiile adesea fluctuante înregistrate în economia mondială și care se repercutează și asupra economiei românești solicită eforturi considerabile de creativitate pentru perfecționarea instrumentelor de planificare.

În acest spirit se cer a fi înțelese și ideile de mare respirație teoretică și cu inestimabile valențe practice ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cuprinse în cuvântarea rostită la recentul Congres al oamenilor muncii: „Noua etapă de dezvoltare a societății noastre socialiste impune îmbunătățirea planificării și conducerii tuturor domeniilor de activitate prin accentuarea autoconducerii și autogestunii, prin democratizarea continuă a aparatului de stat. Este necesar să se aplice în mod consecvent prevederile legii cu privire la întocmirea planului de jos în sus, fiecare unitate avind propriul plan cinci-

nal și anual, să crească rolul centrelor atit în elaborarea planului cit și în buna desfășurare a activității economice și de producție”.

Creșterea rolului planificării în fundamentarea, proiectarea și realizarea proceselor de dezvoltare economico-socială trebuie să își găsească răspunsul adecvat și în domeniul planificării teritoriale. Pentru că, în fapt, planul unic de dezvoltare economico-socială, nivelurile stabilite la principalii indicatori pentru acest cincinal — o creștere, în 1985 față de 1980, cu 34,3 la sută a produsului social; cu 41,1 la sută la venitul național; cu 52,4 la sută la producția netă industrială etc. — reprezintă efectiv o însumare a realizărilor consemnate la nivelul fiecărui județ. Din acest unghi se relevă însemnătatea perfecționării instrumentelor de planificare, acțiune care, alături de alte elemente, vizează cu precădere articularea mai bună, mai flexibilă, a planului unităților economice cu planul în profil teritorial și cu indicatorii cuprinși în sistemul planului național unic, acțiune menită să surprindă însăși dinamica înaltă a modificărilor care trebuie să se desfășoare în economie.

Procesul deosebit de complex de armonizare a dezvoltării generale cu dezvoltarea de detaliu a fiecărei zone și localități se desfășoară pe fondul unor importante schimbări ale factorilor ce influențează activitatea economico-socială. Echilibrarea optimului macroeconomic cu cel teritorial se va desfășura în viitor în condițiile restricțiilor energetice severe, ale limitării resurselor materiale, ale imperativului creșterii eficienței economice, ceea ce impune o nouă gândire asupra raportului dintre economic și social în dezvoltarea teritorială, factorul economic, eficiența dobândind o importanță deosebită. Căci, în condițiile restricțiilor materiale și energetice, eficiența socială globală nu se poate obține decât printr-un nivel ridicat de eficiență la nivelul fiecărei unități. O structură rațională a transportului; apropierea noilor unități de sursele de materii prime, sau, după caz, de consumatori; cerințele ce izvorăsc din orientarea cu privire la autoaprovizionarea județelor; sporirea rolului agriculturii în economia fiecărui județ și dezvoltarea industriilor agroalimentare de talie mică; dezvoltarea industriei mici în vederea valorificării cit mai bune a resurselor din fiecare zonă; noile orientări privind dezvoltarea orașelor agroindustriale etc., se constituie în tot atâtea elemente calitativ noi, care trebuie să fie exprimate adecvat în sistemul de indicatori ai planurilor elaborate.

În determinarea unor posibile direcții de perfecționare a planificării teritoriale trebuie respectat un principiu de bază al planificării: asigurarea continuității. Totodată, se cere considerat la justa sa valoare practică cadrul larg democratic, instituționalizat în țara noastră privind sistemul de planificare deopotrivă la nivel de întreprindere și de unități teritorial-administrative. Este necesar, sublinia secretarul general al partidului, să asigurăm o împletire tot mai strânsă a organelor de stat cu noile organisme democratice, trecind tot mai mult în seama acestora o serie de atribuțiuni în domeniul planificării și conducerii economico-sociale.

Subsistemul planificării teritoriale

CA PARTE INTEGRANTĂ a sistemului național de planificare a dezvoltării economico-sociale, planificarea teritorială este organic legată de toate celelalte capitole ale planului. Iată în acest cadru citeva din trăsăturile ei. Planificarea teritorială se structurează în funcție de formele organizatorice administrativ-teritoriale, detaliindu-se pe nivelele județean, municipal, orășeneș și comunal.

Pentru planificarea teritorială s-au creat mijloacele instituționale necesare, alcătuite din organe de specialitate, precum și normele juridice adecvate, care sînt concepute ca elemente ale cadrului instituțional pentru conducerea planificată a întregii economii naționale. Trebuie remarcat, de asemenea, că funcționarea sistemului de planificare teritorială se desfășoară în cadrul sistemului de conducere teritorial, asigurându-se în acest mod interferența necesară între toate atributele conducerii, prin intermediul sistemului informațional și al modelelor de armonizare, defalcare, urmărire, optimizare etc., adaptate la nivelul teritorial. Planificarea teritorială asigură profilul teritorial al planului național unic într-o coerență cu aspectele de ramură, departamentale și pe sectoarele social-economice (de stat, cooperatist, gospodării individuale).

Aspectele menționate pun în evidență atât structura destul de complexă a sistemului planificării teritoriale, cât și caracterul de sinteză teritorială pentru lucrările de planificare ce au loc la nivelul localităților, mai ales la nivelul județelor și al municipiului București. Categoriile de elemente ale sistemului de planificare teritorială sînt, desigur, adaptate la specificul teritorial ale elementelor sistemului de planificare și prognozare la nivel național. Totodată, atât sistemul de planificare al întregii economii, cât și sistemul de planificare teritorială, aparținînd tipului socialist

de planificare, au o finalitate unică — satisfacerea nevoilor în continuă creștere și diversificare ale oamenilor muncii, ale tuturor cetățenilor patriei. În condițiile aplicării noului mecanism economico-financiar pentru elaborarea planului în profil teritorial, un rol deosebit revine Comisiei de planificare teritorială. Este evident că activitatea în toate aceste verigi și interconexiuni trebuie ridicată la nivelul exigențelor calitative.

Aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar presupune și sporirea răspunderii organelor locale de partid și de stat în conducerea planificată a dezvoltării economico-sociale a localităților și județelor, pentru îndeplinirea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare a țării noastre spre comunism, a obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R. Indiscutabil, afirmarea cu mai multă eficiență a organelor locale în conducerea planificată a dezvoltării economico-sociale trebuie să se realizeze în cadrul conducerii unitare a întregii țări. Este, în fapt, vorba de necesitatea ridicării nivelului calitativ al conducerii vieții economico-sociale, implicînd conducerea planificată a dezvoltării localităților și județelor ca pe o latură esențială a conducerii societății socialiste românești. Or, se înțelege, calitatea conducerii planificate este condiționată în mod substanțial și de calitatea planificării. Procesul de ridicare a nivelului calitativ al conducerii teritoriale a dezvoltării economico-sociale apare astfel condiționat, într-o bună măsură, de perfecționarea sistemului de planificare teritorială, acțiune ce a fost și trebuie concepută pe fondul general al perfecționării conducerii teritoriale a dezvoltării economico-sociale.

Principalele direcții de orientare a eforturilor privind perfecționarea sistemului de planificare teritorială vizează elementele componente de bază, iar aspectele concrete supuse analizei în vederea raționalizării trebuie să țină seama atât de formele organizatorice administrativ-teritoriale, de conexiunile

planificării teritoriale cu planificarea departamentală și cu planificarea de ramură — în limitele teritoriului aferent — cât și de integrare organică a lor în contextul ansamblului național. Dacă ne oprim asupra analizei conexiunilor dintre elementele planificării teritoriale și formele organizatorice administrativ-teritoriale, perfecționarea planificării teritoriale comportă studierea și raționalizarea unor probleme cum sînt: perfecționarea cadrului instituțional de elaborare și aprobare a planului; îmbunătățirea sistemului informațional și a operativității și autenticității informației pe diferite nivele de competență ca element indispensabil al fundamentării planului; crearea unui cîmp larg, optim de afirmare a pirghiilor economico-financiare și îmbunătățirea previziunilor privind evoluția pieței (interne și externe), toate acestea proiectate pe diferitele niveluri ale organizării administrativ-teritoriale: comună, oraș, municipiu, județ. Se impune, deci, conlucrarea organelor de planificare teritorială cu toate formele organizatorice din subordinea diferitelor ministere sau organe centrale care sînt titulari de plan pentru activitățile de interes republican din fiecare unitate teritorial-administrativă.

Perfecționarea sistemului de planificare teritorială comportă, prin urmare, o amplă gamă de probleme și aspecte, a căror soluționare înseamnă, de fapt, aplicarea la condițiile specifice fiecărei unități administrativ-teritoriale a măsurilor de perfecționare a întregului sistem de planificare și prognozare al țării noastre. Un rol deosebit de important revine planificării teritoriale în determinarea tuturor posibilităților, a tuturor rezervelor de creștere a bazei proprii de materii prime și energie, în identificarea și valorificarea deplină a potențialului existent la nivelul fiecărei unități administrative, contribuind astfel la progresul general al patriei noastre socialiste.

Pătru DUMITRU

Iași

Recuperarea țițeiului din zăcămint

(Urmare din pag. 4)

inferioare indicatorilor obținuți la experimentare, riscurile fiind cu atât mai mari cu cât cunoașterea situației reale a zăcămintului este mai slabă. De aceea, considerăm necesar a accentua, încă o dată, importanța hotărîtoare a obținerii unor informații cât mai complete asupra zăcămintului înainte de a se trece la executarea unor experimente sau la aplicarea industrială, ceea ce necesită o dotare corespunzătoare. În acest context trebuie subliniat că deși programul pune în fața petroliștilor sarcini ce presupun nivelul cel mai înalt de cunoaștere și tehnicitate, informațiile existente, în special asupra proprietăților zăcămintelor vechi, precum și posibilitățile de obținere a acestora prin investigație sînt îngreunate de insuficiența aparatului moderne de recoltare a probelor și de investigație. În același timp, este de menționat că cercetările efectuate la noi în țară pe unele zăcămintă au arătat diferențe (ce pot atinge 20—25%) între valorile re-

zervelor calculate anterior și cele obținute prin măsurători efectuate cu aparatul modernă.

Înfăptuirea programului de mărire a factorului de recuperare necesită rezolvarea cit mai grabnică a unor probleme între care:

- asimilarea în termen foarte scurt în unitățile constructoare de mașini a aparatului de investigare geofizică și mecanică, a diverselor tipuri de pompe de înaltă presiune și rezistență la coroziune, de compresoare, generatoare de abur de presiune, utilaje pentru realizarea soluțiilor chimice micelare, pakelelor rezistente la temperaturi mari etc.;

- însușirea și introducerea în fabricație în industria chimică a diversilor produși chimici necesari preparării soluțiilor micelare și tensioactive sau mării productivității sondelor, precum și a polimerilor pentru realizarea apei viscoase;

- realizarea de către unitățile industriei metalurgice a diverselor oțeluri speciale și a țevii pentru burlane, conducte și injecție.

Dar asigurarea creșterii recuperării țițeiului din zăcămintă presupune și ridicarea la un nou nivel a activității întregii industrie extractive de țiței. Aceasta este legată, în primul rînd, de revizuirea și îmbunătățirea concepției de organizare, pentru a se întări specializarea tehnologică a sectoarelor de bază. Dintre măsurile ce se impun în această privință sînt de menționat: organizarea unor unități speciale pentru exploatarea zăcămintelor mai importante la care se aplică metode noi de recuperare, a unor secții speciale de mărire a recuperării în cadrul schelelor de extracție, organizarea de unități independente de foraj și îmbunătățirea structurii schelelor de foraj și producție. Înaltul nivel de tehnicitate al metodelor noi și caracterul lor complex impune, pe de altă parte, o grijă deosebită pentru pregătirea personalului operator din schele. Aceasta necesită completarea personalului de toate categoriile cu oameni specializați în mecanică, termotehnică, automatizări și chimie, precum și realizarea unei discipline ferme, ridicarea cunoștințelor sale prin reciclarea întregului personal în problemele noilor tehnologii.

CITITORII AU CUVÎNTUL

Culegeri

APLICAREA legislației în practica unităților economice evidențiază numeroase inițiative și soluții valoroase ale acestora în exercitarea atribuțiilor acordate prin lege. Pentru cunoașterea și generalizarea lor ar fi necesară, după părerea noastră, publicarea unor culegeri exemplificative de decizii ale organelor de conducere colectivă.

Utilă ar fi și o culegere de contracte colective de muncă pentru relevarea aspectelor concrete pe care le dobândește conținutul lor în funcție de specificul fiecărei unități a drepturilor, obligațiilor și răspunderilor pe care le generează.

Prin aceste culegeri s-ar stimula însușirea legislației, pe baza practicii întreprinderilor, de către cadrele de conducere, economice, de control ș.a. Totodată s-ar promova rolul organizatoric, mobilizator-educativ al reglementărilor adoptate, potrivit cerințelor noului mecanism economico-financiar. Această practică a unităților economice poate contribui și la îmbogățirea unor principii ale legislației referitoare la conducerea planificată și organizarea economiei naționale.

M. PASCU
București

ECOURI

Cooperatia de consum

PROPUNERILE și recomandările cuprinse în articolul intitulat „Aportul cooperatiei de consum la creșterea producției agricole”, publicat în numerele 10 și 11 ale „Revistei economice”, fac parte din sarcinile importante ale organizațiilor cooperatiei de consum. Contractarea și achiziționarea produselor agricole de la gospodăriile populației pentru fondul de stat constituie preocuparea prioritară a organizațiilor cooperatiei de consum. Aceasta asigură preluarea de la gospodăriile populației a produselor pentru care este autorizată, prin centre special amenajate, precum și prin magazinele de desfacere cu amănuntul. În acest scop sînt stabilite sarcini de plan pe achizitori, gestionari și vânzători, care sînt în contact permanent cu producătorii și cunosc posibilitățile și resursele de valorificare ale acestora.

În prezent se acționează pentru creșterea și îngrășarea de porci, creșterea iepurilor de casă, a păsărilor ș.a.; în acest scop, organizațiile cooperatiei pun la dispoziția producătorilor porci, iepuri matcă, pui de o zi și unele cantități de luraie.

Asistența tehnică a unităților de producție zootehnică este asigurată de personalul specializat din circumscripțiile zooveterinare, care are stabilite obligații precise în acest sens, iar îndrumarea și controlul sînt efectuate de specialiștii de la unitățile județene ale cooperativelor de consum și de la Centrala de contractări-achiziții și producție alimentară din CENTROCOOP.

Mulțumim redacției pentru sprijinul acordat prin tratarea, în paginile revistei, a unora din preocupările cooperatiei de

consum, prezentînd propuneri și preocupări pentru îmbunătățirea activității în viitor.

M. PENCEA

director în Centrala de contractări-achiziții și producție alimentară

★

ASPECTELE semnalate în „R. E.” se încadrează pe linia acțiunii de creștere a producției agricole, aportul cooperatiei de consum fiind concretizat prin sarcinile sporite ce-i revin în ce privește achizițiile de produse agricole de la gospodăriile populației, organizarea unor sectoare proprii de producție, lărgirea acțiunii de prestări de servicii și industrializarea unor produse agricole etc. În vederea prelucrării unor materii prime rezultate din cultivarea terenurilor proprii ale familiilor țărănești, CENTROCOOP a elaborat propuneri pentru stabilirea unor norme tehnice privind manipularea și industrializarea produselor, precum și pentru decontarea operațiunilor respective. Pentru asigurarea bazei materiale necesare valorificării eficiente a produselor agricole din gospodăriile populației s-au prevăzut fonduri de investiții destinate realizării unor obiective agroindustriale de producție și valorificare a produselor agricole achiziționate, punîndu-se un accent deosebit pe amenajarea, în construcții existente, a unor maternități de scroale și ateliere de producție din sectorul industriei mici.

Aprecîm pozitiv aportul revistei în ce privește informarea oamenilor muncii pentru cunoașterea preocupărilor și sarcinilor sporite ce revin cooperatiei de consum în creșterea resurselor destinate îmbunătățirii aprovizionării populației cu mărfuri și servicii.

Nela IONESCU

vicepreședinte în Comitetul de Stat al Planificării

★

ÎN spiritul indicațiilor și recomandărilor conducerii de partid și de stat și în conformitate cu atribuțiile ce-i revin, Comitetul de Stat pentru Prețuri a urmărit ca prin măsurile ce se iau, cooperatia să-și sporească aportul în creșterea producției agricole și a intrărilor la fondul de stat. Astfel, la elaborarea propunerilor pentru majorarea prețurilor de contractare și achiziții la produsele agricole, care au făcut obiectul Decretului Consiliului de Stat nr. 393/1980, s-au avut în vedere și produse ce intră în sfera de activitate a CENTROCOOP, atît ca producător, cît și ca achizitor. De asemenea, comitetul nostru a colaborat la elaborarea, de către CENTROCOOP și M.A.I.A., a proiectului de „Program privind organizarea producției de porci și pui de o zi pentru gospodăriile populației” și își va aduce în continuare contribuția la soluționarea tuturor problemelor de prețuri ce se vor ivi în acest domeniu.

M. PASCARU

șef de serviciu în
Comitetul de Stat pentru Prețuri

Pamintul

ARTICOLUL „Utilizarea integrală și valorificarea eficientă a pămîntului — elemente de primă însemnătate pentru creș-

terea potențialului agricol al țării”, apărut în nr. 9 al „R.E.”, menționează producțiile mici, sub potențialul real, care se obțin în zonele necooperativizate.

În spiritul sarcinilor primite, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a asigurat întreg necesarul de puiți pentru producătorii individuali, livrîndu-le în acest an peste 3 milioane de pui, din specii și soiuri valoroase; s-au repartizat întreg necesarul de porumb pentru sămînță, o mare parte din semințele de cereale păioase și plante de nutreț. Pentru mecanizarea lucrărilor agricole, în toate S.M.A.-urile în raza de activitate a cătoro intră și zone necooperativizate, se depun eforturi în vederea organizării unor formații de mecanizatori care să-i servească pe producătorii individuali. De asemenea, a crescut numărul motocultoarelor și uneltelor agricole care se produc de către industrie pentru gospodăriile populației.

Organele agricole județene și comisiile producătorilor agricoli individuali din localitățile necooperativizate au constituit peste 300 de asociații ale crescătorilor de animale și pomicultorilor. Acțiunea se desfășoară în continuare, în direcția organizării de noi asociații și consolidării celor existente. Pentru stimularea producției zootehnice în sectorul gospodăriilor populației, M.A.I.A., împreună cu U.N.C.A.P. și B.A.I.A., elaborează în prezent un sistem de contractare cu unitățile de stat și cooperatiste privind creșterea și îngrășarea animalelor la domiciliul producătorilor.

Ion ILEA

Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

Norme

CU PRIVIRE la nota intitulată „Auxiliară sau productivă”, apărută la rubrica „Cititorii cu cuvîntul”, facem următoarele precizări privind prevederile Normelor metodologice nr. 1 a 1981 emise de C.S.P. și D.C.S., cap. A pct. 4. l. b., pag. 6, cantitățile de metal rezultate din procesul de producție sub formă de rebuturi și materiale refolosibile nu se cuprind în producția industrială, chiar dacă se valorifică ca atare. În condițiile în care metalul rezultat din procesul de producție este supus unor operații ulterioare de prelucrare, fiind transformat în diverse produse, subansamble, piese etc. valoarea acestora se include în producția industrială (producția marfă, producția globală) potrivit prevederilor din normele menționate — cap. A, pct. 2. De asemenea, produsele rezultate din prelucrarea materialelor refolosibile se includ și în producția netă ca orice produs finit.

I. NICOLA

director general adjunct
în Direcția Centrală de Statistică

pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

O condiție
pentru reducerea
duratei săptămânii
de lucru

FOLOSIREA INTEGRALĂ A TIMPULUI DE MUNCĂ

DUPĂ CUM S-A STABILIT la cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii, trebuie luate măsurile pentru generalizarea, în acest an, a săptămânii de lucru de 46 de ore, iar în planul cincinal se prevede că „se vor crea condițiile corespunzătoare pentru reducerea treptată, pînă în anul 1985, a duratei săptămânii de lucru la 44 ore în toate sectoarele de activitate, pe baza perfecționării activității unităților economice, utilizării raționale a timpului de muncă, extinderii mecanizării și automatizării”.

De la nivelul echipei, întreprinderii pînă la cel al economiei, atenuarea diferenței dintre fondul de timp corespunzător programului de lucru al muncitorilor și timpul efectiv lucrat, prin **reducerea și chiar eliminarea întreruperilor din cadrul timpului de muncă**, reprezintă o rezervă organizatorică importantă pentru creșterea productivității muncii.

În evaluarea timpului de lucru nefolosit din vina muncitorilor, la nivelul unei întreprinderi, este necesară delimitarea cauzelor subiective de cele ce pot avea în parte determinări obiective (navetiști, mame cu copii mici, dereglări în transportul în comun etc.), ceea ce presupune o cunoaștere profundă a structurii personalului muncitor; aceasta nu se poate realiza numai pe baza informațiilor statistice existente la locurile de muncă ale muncitorilor, ci se impun și cercetări sociologice.

În cele ce urmează ne referim la un element de analiză care prezintă interes pentru cunoașterea cauzelor întreruperilor: **repartiția întreruperilor pe zilele săptămânii, iar în cadrul zilelor, pe ore.**

În acest sens, la două locuri de muncă din cadrul unei întreprinderi industriale din municipiul Cluj-Napoca s-a efectuat o observare timp de mai multe săptămîni, fotografiindu-se cite o oră de lucru (în cele șase zile lucrătoare) pe următoarele perioade ale schimbului I: I — orele 6—7; II — orele 10—11; III — orele 13—14.

Curbele din fig. 1 reprezintă evoluția valorilor medii pe intervalul analizat, ale întreruperilor — în minute — pe zile ale săptămânii și pe cele 3 perioade luate în studiu, pentru totalul

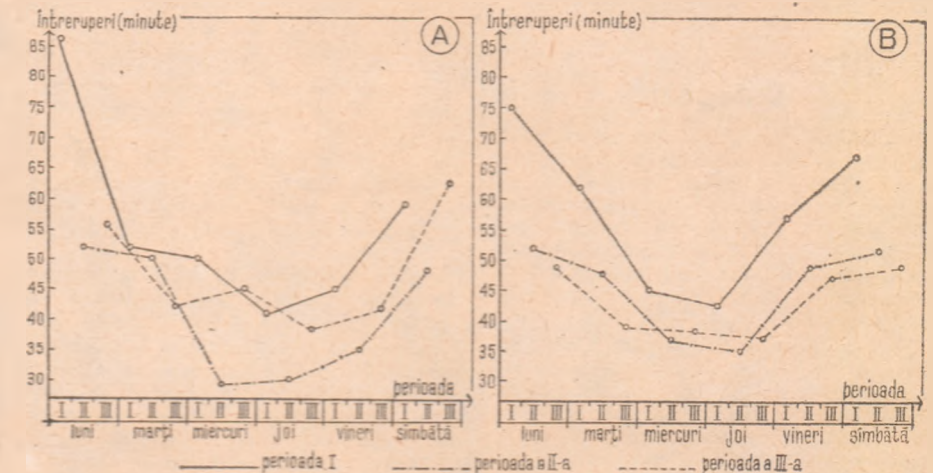


Fig. 1

muncitorilor de la cele două locuri de muncă — A și B.

Din studierea lor se desprind următoarele concluzii :

— zilele cu cele mai mari întreruperi, în toate cele trei perioade, sînt cele de la începutul și sfîrșitul săptămînii; locul de muncă A prezintă puncte de maxim luni în perioada I și sîmbăta în perioada a III-a, iar locul de muncă B — în perioada I atît luni, cît și sîmbăta ;

— zilele cu cele mai reduse întreruperi sînt cele de la mijlocul săptămînii. Astfel, la locul de muncă A întreruperile încep să scadă în ziua de marți, atingînd nivelul minim în perioada a II-a a zilei de miercuri, după care încep din nou să crească. La locul de muncă B, întreruperile încep să scadă, de asemenea, în ziua de marți, atingînd nivelul minim în perioada a II-a a zilei de joi, după care încep să crească în perioada a III-a a aceleiași zile.

Analiza întreruperilor pe cele trei perioade ale zilei relevă că la locul de muncă B, curba întreruperilor din perioada a II-a a schimbului de lucru se situează deasupra curbei corespunzătoare perioadei a III-a, în zilele de luni și marți, coboară sub nivelul acesteia în ziua de miercuri, după care poziția ei se schimbă din nou; la locul de muncă A, întreruperile din perioada a II-a sînt mai mari decît cele corespunzătoare perioadei a III-a numai în ziua de marți, în celelalte zile ea înregistrînd valori mai scăzute; la ambele locuri de muncă, curba întreruperilor corespunzătoare perioadei I se situează constant deasupra curbelor din perioadele a II-a și a III-a, cu o excepție — la locul de muncă A, unde întreruperile din perioada a III-a a zilei de miercuri sînt mai mari decît în celelalte două perioade.

În scopul aprofundării analizei, întreruperile din cadrul timpului de lucru au fost grupate pe cauze, astfel :

— **întreruperi dependente de muncitori (td)**, care includ : întîrzieri la începerea programului de lucru, discuții particulare cu colegii de muncă, părăsirea locului de muncă înainte de terminarea schimbului de lucru etc. ;

— **întreruperi independente de muncitori (ti)**, determinate de : lipsa temporară a curentului electric, defectarea accidentală a utilajelor ca urmare a întîrzierii lor necorespunzătoare, întreruperi în alimentarea locurilor de muncă cu materii prime și materiale etc.

Ponderea celor două cauze în totalul

întreruperilor din cele trei perioade, pe zilele săptămînii, este redată în fig. 2.

După cum se constată, cu excepția zilei de luni la locul de muncă B, întreruperile independente de muncitori au valori mai ridicate comparativ cu cele dependente, atingînd ponderi maxime în zilele de marți la locul de muncă A și vineri la locul de muncă B. Ponderea întreruperilor din cauza muncitorilor este cea mai ridicată în zilele de joi la locul de muncă A și luni la locul de muncă B.

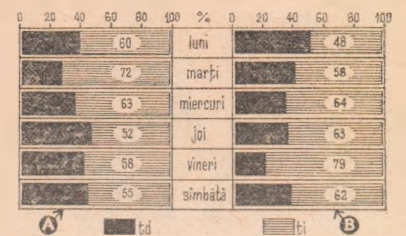


Fig. 2

Studierea repartiției întreruperilor pe zilele săptămînii și pe perioade din zi, ca și a cauzelor lor, evidențiază existența unor deficiențe în organizarea producției și a muncii; se impune luarea unor măsuri pentru înlăturarea lor, astfel încît curbele din fig. 1 să ajungă paralele cu axa absciselor și cît mai apropiată de ea.

O imagine semnificativă asupra dereglărilor ce se produc în lanț prin nefolosirea integrală a timpului de lucru poate da analiza comparativă a întreruperilor la un loc de muncă (y) și la cel ce-l precede (x) sau urmează (z) în fluxul tehnologic. Se va putea constata că, în mare parte, întreruperile dependente de muncitori la locul de muncă din amonte duc la întreruperi independente de aceștia la locul de muncă din aval, prin neasigurarea ritmică a materialelor sau semifabricatelor la prelucrarea cărora participă deopotrivă x, y și z.

Deși concluziile desprinse din analiza concretă făcută la întreprinderea luată în studiu nu pot fi generalizate, credem totuși că efectuarea unor analize similare și la alte întreprinderi ar releva — cu diferite variații cantitative — o serie de aspecte care ar trebui luate în considerare, acționîndu-se în consecință în vederea creșterii eficienței întregii activități :

— **cele mai productive zile din cadrul săptămînii sînt miercuri și joi ;**

Întrecerea socialistă — generator de experiență înaintată, reproductibilă

NU DE MULT au fost date publicității criteriile pentru stabilirea frunțașilor — organizații de partid și consilii populare județene, unități economice, centrale, institute de cercetare și proiectare, subunități, formații de lucru, oameni ai muncii — în întrecerea socialistă pentru îndeplinirea și depășirea planului național unic de dezvoltare economico-socială. Documentul, aprobat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., evidențiază legătura organică a întrecerii socialiste cu autoconducerea și autogestiunea economico-financiară, rolul ei deosebit în sistemul stimulentele morale ca puternic element de motivare pentru dezvoltarea inițiativei și răspunderii personale și colective, ca factor de unire a eforturilor oamenilor muncii pentru înfăptuirea politicii economice și sociale a partidului și statului nostru.

Noul sistem de analiză și clasificare introduce, în comparație cu criteriile și punctajele practicate în trecut, îmbunătățiri de esență :

- indicatorii-cadru care stau la baza aprecierii rezultatelor obținute de unități, subunități și formații de lucru orientează atenția asupra obținerii unor performanțe înalte în realizarea principalelor obiective ale dezvoltării intensive a economiei, în aplicarea principiilor noului mecanism economico-financiar, înțărind astfel baza de masă a luptei pentru o nouă calitate, pentru o eficiență superioară în întreaga activitate. Pentru unitățile economice și centrale sînt prevăzuți și unii indicatori de organizare a producției și a muncii, a căror luare în calcul introduce nivelul de utilizare a potențialului tehnico-material și uman, ca un element de corecție la aprecierea rezultatelor în îndeplinirea planului ;

- la nivelul unităților economice și al institutelor de cercetare și proiectare, comitetele sindicatelor și consiliile oamenilor muncii au posibilitatea de a stabili, în funcție de specificul activității, obiective ale întrecerii și indicatori precisi pentru subunități, formații de lucru și pentru oamenii muncii, ceea ce asigură angajamentelor în întrecere o orientare concretă și unitară, așa încît din însumarea lor de jos în sus să rezulte angajamentul unității ;

- sistemul detaliat — și ierarhizat după importanța economico-socială a indicatorilor — de punctare pentru îndeplinirea (depășirea sau nerealizarea) planului oferă un temel obiectiv atît pentru clasificarea prin comparație, cît și pentru evaluarea în dinamică a nivelului de eficiență atins în activitatea unităților, subunităților și formațiilor de lucru ;

- în interiorul unităților se lărgeste caracterul colectiv al analizei rezultatelor obținute de fabrici, uzine, secții, ateliere, șantiere etc., de formațiile de lucru și oamenii muncii, prin constituirea unor comisii cu caracter larg reprezentativ, care vor stabili lunar rezultatele, adunările generale ale oamenilor muncii urmînd să aprobe semestrial și anual frunțașii.

Este de așteptat ca în noile condiții de organizare și desfășurare, întrecerea socialistă să capete — alături de valențele de emulație — și caracterul unui important mijloc de dezvoltare și generalizare a experienței înaintate. Chiar dacă sarcinile de plan stabilite pe fiecare centrală, unitate, subunitate, for-

mație de lucru în parte nu sînt întotdeauna (iar uneori nici nu pot fi) strict corelate cu potențialul efectiv al acestora, chiar dacă diferiți factori de influență fac ca expresia cifrică a rezultatelor să nu reflecte întotdeauna gradul real de încordare prin care au fost obținute, logic este ca situarea pe un loc frunțaș la ansamblu sau cea mai mare parte a indicatorilor, dar mai cu seamă detașarea pozitivă netă la un indicator sau altul să indice un mod de lucru, de organizare, de abordare și rezolvare a problemelor, care poate servi ca model.

În ultimii ani s-au înregistrat evoluții semnificative ale unor unități, subunități și locuri de muncă, selecționate și sprijinite pentru a deveni model în sfera unor criterii limitate. Chiar dacă uneori li s-au creat condiții de seră, care le-au pus într-o situație avantajoasă, acestea au oferit demonstrații de netăgăduit ale eficienței. Cu atît mai mult putem presupune că experiența unor colective care s-au impus prin ele însele, fără suport de consultanță și autoritate din exterior, se cere studiată, evaluată, perfecționată și reprodusă.

Întreprinderile, centralele, ministerele au avut și pînă acum latitudinea și chiar atribuția (a se citi : obligația) de a studia și a generaliza experiența înaintată din propriul lor sistem, de a face din ea un bun comun și, pe această bază, de a ridica nivelul rezultatelor de ansamblu. Ceea ce s-a făcut pe această linie este încă insuficient și neconcludent, unele încercări s-au diluat pe parcurs, și-au pierdut suflul, s-au văzut strivite de presiunea sarcinilor imediate ori blocate de teama de a abandona comoditatea rutinei.

Dar imperativele economice actuale, inclusiv expresia lor formalizată și legiferată prin planul național unic, nu mai lasă loc pentru indiferență. Pentru a obține, în înnoirea produselor, cuplul (pe care unii îl consideră încă de domeniul fanteziei) între un plus de calitate și un minus de consumuri materiale, să vedem ce și cum fac cei care aplică analiza valorii. Pentru a realiza reducerea stabilită a consumului de timp de muncă pe unitatea de produs, să procedăm după exemplul celor care deja se înscriu cu cheltuiala de manoperă la — sau chiar sub — nivelul prevăzut în plan. Așa cum întrecerea îi implică pe toți într-un efort comun, stabilirea frunțașilor trebuie să-i implice pe toți cei ce nu se află pe podium, în a aspira la locuri frunțașe și, mai cu seamă, în a beneficia de căile urmate de către cei ce au obținut titlul.

Rezultă de aici necesitatea de a da o valoare nouă și proporții mai ample comunicării, colaborării, schimbului de experiență între unități, între microcolectivele din cadrul acestora.

Avem nevoie de un schimb de experiență nu întâmplător ca loc și timp, pentru a bifa un punct dintr-un plan de acțiuni, ci permanent și la cei mai buni ; un schimb de experiență în care „modelul” nu numai să-și demonstreze rezultatele și să primească elogiile cuvenite, ci să atragă atenția celorlalți asupra căutărilor, a momentelor de eșec, a piedicilor întîmpinate, a modului în care le-au depășit, astfel ca să le netezească drumul spre succes și să stimuleze confruntarea de idei, indispensabilă creației și progresului ; un schimb de experiență urmat de acțiuni concrete — și concretizate ca responsabilități și termene — pentru preluarea, adaptarea și implementarea elementelor din care s-a constituit modelul.

Întrecerea socialistă departajează numai pe etape, iar intervalul de timp între stabilirea frunțașilor și ridicarea tuturor la nivelul acestora trebuie să fie cît mai scurt. Este și aceasta o condiție, ce nu poate fi trecută cu vederea, a dezvoltării intensive.

Dan CONDREA

— cea mai productivă perioadă din cadrul schimbului de lucru este a II-a (orele 10—11) ;

— atît repartitia intreruperilor dependente de muncitori, cît și cea a intreruperilor independente evidențiază integrarea necorespunzătoare a muncitorilor în activitate la începutul zilei, respectiv la începutul săptămînii, precum și lipsa de preocupare din partea factorilor răspunzători pentru pregătirea temeinică a condițiilor de lucru.

La cele două locuri de muncă luate împreună, totalul intreruperilor din timpul de lucru într-o săptămînă — pentru toți muncitorii respectivi — reprezintă 1746 minute, echivalînd cu 3,6 om-zile irosite.

Utilizarea incompletă a timpului de muncă se reflectă negativ asupra eficienței întregii activități a întreprinderilor, prin : diminuarea productivității muncii și, deci, a volumului producției ; folosirea nerațională a utilajelor ; lucrul în asalt la sfîrșitul perioadelor de plan ; creșterea costurilor, diminuarea beneficiului și a rentabilității.

Măsurile de luat — variate, în funcție de condițiile fiecărei întreprinderi — se înscriu pe planuri diverse, dar interconținute : disciplinarea, normarea muncii, programarea producției, întreținerea mașinilor și utilajelor, echilibrul capacității locurilor de muncă din flux, studierea și rezolvarea unor probleme sociale ale muncitorilor etc.

Efectuarea de analize statistico-eco-

nomice ale timpului neutilizat la nivelul unităților economice — acțiune în care pot fi antrenate atît compartimentele de organizare, cît și comisiile pe domenii — oferă consiliilor oamenilor muncii un instrument util pentru cunoașterea gradului de folosire a potențialului productiv, pentru stabilirea de măsuri care să elimine intreruperile în activitatea muncitorilor, determinate de cauze subiective și temporare și să minimizeze efectele celor care au cauze obiective ce nu pot fi înlăturate total.

Natalia GIURGIU
Anca DÂNCILĂ
Cluj-Napoca

CALITATEA VIETII: contribuții la definirea conceptului (II)

V. Din cele expuse pînă aici reiese că între elementele ce compun calitatea vieții există o anumită înălțare dialectică, relații ce sînt guvernate de legi. Calitatea vieții umane are conținutul, practic, cu toate domeniile esențiale ale existenței omului ca individ și ca membru al societății, reflectînd această existență, unitatea ei reală, complexă, contradictorie, dialectică. Calitatea vieții este sinteza, nu suma mecanică, ci rezultanta interacțiunii elementelor obiective ce concură la realizarea ei, în scopul satisfacerii trebuințelor umane, al autorealizării și dezvoltării personalității omului în plenitudinea sa, al valorificării potențelor ei creatoare în interesul individului și al progresului societății. Pentru înfăptuirea scopului enunțat mai sus este necesar ca domeniile variabile ce constituie calitatea vieții să se afle într-o relație de echilibru, de proporționalitate optimă, capabilă atât să satisfacă nevoile omului în multitudinea și complexitatea lor, cît și să-l stimuleze la noi împliniri.

Calitatea vieții este o chintesență, un tablou al universului uman. Ea nu este o categorie abstractă, a istorică, cu un conținut neschimbat, același în toate timpurile și în toate condițiile, ci îmbracă forme concrete, istoricește determinate, legate de treapta de dezvoltare a societății și de specificul fiecărei formațiuni social-economice. Calitatea vieții poate fi asigurată și evaluată numai încadrînd-o și raportînd-o la relațiile sociale și la caracterul acestora.

Este un merit al concepției materialist-dialectice și istorice de a fi demonstrat determinarea calității vieții individului de condiția lui socială, de situația lui față de mijloacele de producție, față de puterea statală și ierarhia socială, de apartenența la o anumită clasă, categorie sau pătură socială, de gradul de dezvoltare a societății, de condițiile materiale, sociale și spirituale pe care aceasta i le poate oferi sau asigura. În același timp, calitatea vieții nu este și nu poate fi uniformă pentru toți membrii unei societăți, oricît de avansată ar fi aceasta, deoarece indivizii își au particularitățile lor, scările lor de valori.

Nu se poate pretinde că ar exista un etalon sau standard internațional de calitate a vieții, valabil pentru toate țările sau la care acestea să se raporteze. Realitățile contemporane evidențiază existența unor mari discrepante, decalaje, între calitatea vieții unor mase de sute de milioane de oameni din țările subdezvoltate și în curs de dezvoltare, care trăiesc în sărăcie absolută și mizerie, și traiul îndestulat al celor din țările dezvoltate. În același timp, contraste stridente există între calitatea vieții celor bogați și superbogați și cea a oamenilor de rînd din ineseși țările dezvoltate. Chiar numărul și varietatea nevoilor considerate minime ale locuitorilor din țările dezvoltate și mijloacele pentru satisfacerea lor sînt mai mari decît ale celor din țările în curs de dezvoltare.

Calitatea vieții este un concept sintetic, dinamic, cu caracter istoric. Limitele între care oscilează calitatea vieții sînt, pe o parte, supraviețuirea, adică satisfacerea minimă a trebuințelor ce asigură menținerea vieții la limita inferioară și, pe de altă parte, echilibrul optim al componentelor, sale, care duce la realizarea multilaterală a personalității omului. Privite într-un moment dat, unele elemente sau mecanisme ale calității vieții acționează ca factori de stabilitate și ameliorare a întregului sistem, iar altele ca factori de instabilitate, înrăutățire sau incertitudine. Din împlinirea unora și a altora se realizează sinteza ce o reprezintă calitatea vieții.

Uneori, calitatea vieții este identificată sau este redusă la bunăstarea materială a individului. În realitate, calitatea vieții nu se măsoară numai prin bunurile materiale sau banii aflați în posesia individului, ci este o categorie mult mai complexă, ce are în vedere, totodată, nevoile spirituale, sociale ale omului, atitudinea lui față de munca sa ș.a. Calitatea vieții nu este sinonimă nici cu fericirea⁵⁾. Conceptul de calitate a vieții nu rezumă traiul omului la condițiile materiale ale acestuia, ci are un conținut mai bogat, dar nici nu ignoră și nu poate șterge deosebirile dintre bogați și săraci și nici nu anulează rolul determinant al condițiilor materiale ale existenței umane față de domeniul spiritual, cultural etc.

Sensul etic principal al calității vieții, al ridicării și îmbunătățirii ei nu se rezumă — după opinia mea — la o filozofie epicureană, de a practica plăcerile în mod sobru, sub controlul rațiunii, ci rezidă în a-l face pe om să se simtă om în plenitudinea calităților și drepturilor sale, în a-i crea condițiile pentru auto-

realizarea personalității și a-i dezvolta capacitățile creatoare în egală măsură cu ale celorlalți membri ai societății.

Din cele prezentate se desprinde o concluzie metodologică, deosebit de importantă — și anume că sistemul calității vieții cu toate elementele sale componente trebuie cercetat la 4 niveluri în profiluri diferite: al individului; microsocioal (familie, colectivitate de lucru ș.a.); macrosocioal (clase, categorii sociale, național); internațional (comparativ cu alte țări, popoare, rolul raporturilor internaționale ș.a.). La fiecare nivel calitatea vieții se măsoară cu indicatori specifici, prezintă trăsături proprii care nu se întîlnesc la alte niveluri, dar influențele și intercon condiționările sînt reciproce, întregul ansamblu găsindu-și reflecția și principalul criteriu de apreciere în viața individului.

Motorul evoluției calității vieții, al modificării și ameliorării ei îl constituie: a) trebuințele omului, aflate în continuă diversificare; b) activitățile creatoare ale omului, care, acționînd pentru satisfacerea unor trebuințe, generează, găsește noi mijloace și, totodată, modifică mediul natural și cel social; c) dezvoltarea societății, în primul rînd a bazei ei materiale, a sistemului ei social și spiritual; d) contradicțiile dintre elementele constitutive ale sistemului calității vieții.

Calitatea vieții își are mecanismele ei de realizare și de influențare, care merită a fi studiate cu contribuția mai multor științe ce pot da o imagine cuprinzătoare. De pildă, ar merita să fie studiate științific, aprofundat, legăturile și influențele reciproce — pe care le intuim mai mult empiric — existente între sporirea productivității muncii de către muncitor și îmbogățirea universului său moral, care se reflectă printr-un plus de satisfacții asupra calității vieții lui; sînt oare acestea legături nemijlocite sau sînt intermediare prin cointeresarea materială? Evident că cercetarea calității vieții și elaborarea acțiunilor pentru ridicarea continuă sau pentru prevenirea deteriorării ei necesită o abordare diferențiată a componentelor sale. Fără îndoială, există caracteristici proprii ale calității vieții în mediul urban și în cel rural, ale calității și modului de viață ale diferitelor categorii de vîrstă (copii, adolescenți, tineri, maturi, bătrîni), ale diferitelor clase și categorii sociale, inclusiv în cadrul aceleiași clase, care trebuie studiate pe profesii și medii de activitate (de exemplu, muncitorii forestieri și cei minieri, cei portuari și cei din industria electronică etc.) ș.a.

CALITATEA VIETII se vadește a fi un concept la definirea căruia contribuie mai multe științe, îndeosebi social-umaniste, cu care el are interferențe. În același timp, abordarea unor probleme ale acestor științe, ale dezvoltării sociale prin prisma calității vieții se dovedește a fi un unghi fertil de tratare ce contribuie la mai buna descifrare a altor fenomene social-economice și la orientarea pertinentă a acțiunii sociale.

După părerea mea, studiul economic și politic ar trebui să înceapă cu cunoașterea sistemului de trebuințe umane, a activităților și condițiilor de satisfacere a acestora, pentru a se înțelege mai bine factorii motivaționali ai activității umane, inclusiv ai celor economice, sistemul relațiilor interumane, sociale, în care se încadrează raporturile economice. În acest fel ar fi mai bine evidențiată îngemănarea dintre factorii economic, social, politic, spiritual, unitatea și contradicțiile vieții și activității umane, finalitatea acestora, reliefindu-se și urmărindu-se pe o filieră ramificată rolul determinant al factorului economic, valențele sale social-umaniste și evitîndu-se, totodată, exclusivismul economic îngust. Abordînd problemele mai concret, se poate vedea că, de exemplu, cunoașterea mai bună a raportului dintre trebuință și bunul care o satisface contribuie la înțelegerea mai aprofundată a valorii de întrebunțare. Oricît calități fizice, chimice, biologice ar avea un bun, atîta timp cît nu este raportat la trebuințele omului și la calitatea vieții acestuia, el rămîne inutil, nu este „umanizat”. Valoarea de întrebunțare a unei mărfi își are specificitatea ei, depinzînd de calitățile naturale ce le posedă bunul respectiv, de cele pe care i le-a imprimat activitatea productivă, socială, spirituală, creatoare a omului și societății și, firește, de trebuința pe care ea o satisface.

Contradicțiile dintre participarea la crearea bunurilor materiale și repartiția și însușirea veniturilor de către diferite clase în societățile bazate pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, inclusiv în capitalismul contemporan, constituie baza contrastelor flagrante existente în calitatea vieții în aceste societăți. După cum se știe, analizele făcute de Marx și Engels situației clasei muncitoare din Anglia în domeniul alimentației, locuințelor, ocrotirii sănătății, șomajului, folosirii muncii femeii și copiilor, cît și al locului real în stat, al democrației, vieții spirituale, libertăților etc. au evidențiat caracterul precar al calității vieții muncitorilor în societatea capitalistă, contrastant cu huzurul și dominația burgheziei exploatatoare.

În zilele noastre, cînd traiul multor sute de milioane de oameni din țările subdezvoltate și în curs de dezvoltare este atît de mizer încît viața lor este o luptă pentru supraviețuire, iar

⁵⁾ În această privință o bună delimitare este făcută în studiul lui Cătălin Zanfir și Nicolae Lotreanu semnalat mai sus

calitatea acestei vieți se reduce la câteva nevoi elementare ce nu sînt satisfăcute în mod cronic, eradicarea într-un timp cît mai scurt a sărăciei de pe glob a devenit un obiectiv pentru întreaga umanitate, nu numai al popoarelor din țările respective.

Enunțînd punctul de vedere că marile probleme actuale ale omenirii sînt acelea care corespund celor mai joase niveluri ale calității vieții de-a lungul celei mai largi fracțiuni a populației lumii și pornind de la această premisă, un grup de cercetători asociați cu Fundația Bariloche din Argentina⁷⁾ a elaborat o metodologie interesantă de cercetare și de întocmire a modelelor globale, a emis opinii ce merită a fi luate în considerație cu privire la pauperitățile speței umane și posibilitățile lichidării lor în cadrul unei noi ordini economice internaționale.

Din examinarea dinamicii și a componentelor vieții oamenilor de-a lungul milenilor și secolelor, în strînsă legătură și în funcție de dezvoltarea societății, a diferitelor formațiuni social-economice, se desprinde concluzia că ameliorarea continuă, creșterea complexității calității vieții, extinderea sferei ei de cuprindere, în ciuda unor reculuri și stagnări, constituie o lege generală, sociologică a dezvoltării ascendente a omenirii, o expresie a progresului, civilizației și culturii. Fiecare formațiune social-economică a însemnat un pas înainte față de cea precedentă nu numai prin dezvoltarea forțelor de producție, instaurarea unui ansamblu nou de relații de producție și sociale, ci și prin realizarea unui nivel superior al calității vieții oamenilor în diferitele ei compartimente.

Totodată, evoluția societății demonstrează că ameliorarea continuă a calității vieții nu este un rezultat automat al dezvoltării, ci se realizează — în societățile bazate pe clase antagoniste — prin înfruntarea dintre forțele de clasă opuse. De-a lungul istoriei, atunci cînd calitatea vieții — fie pe tărîm material sau politic, social, spiritual — a unor mari categorii de oameni a devenit precară, insuportabilă pe o perioadă îndelungată de timp sau s-a agravat brusc, aceasta a creat o asemenea stare de nemulțumire în rîndul claselor oprimate, al majorității populației, încît acestea au folosit acțiunile de protest, mișcările sociale și chiar un recurs la forță și violență, mergînd pînă la revoluția socială, pentru a-și schimba condițiile de trai materiale, politice. Desigur, aceste cazuri fac parte din cele în care forța este folosită pentru restabilirea echilibrului sistemului calității vieții, în interesul majorității poporului. Conceptul de calitate a vieții aruncă o lumină nouă asupra cauzelor și resurturilor luptei de clasă, constituie în mare măsură o bază pentru a înțelege mai bine această luptă, pozițiile diferitelor clase în diverse țări și perioade. Calitatea vieții se afirmă ca un concept ce merită a intra în arsenalul teoretic al materialismului istoric.

Din examinarea tabloului sinoptic ce însoțește acest articol (vezi prima parte) rezultă că, de fapt, calitatea vieții înmănunchează elementele pe care se bazează drepturile esențiale ale omului. Acest concept înfățișează și cuprinde acele trebuințe, activități ale omului, care sînt într-adevăr fundamentale pentru viața lui pe plan economic, politic, biologic, social, spiritual, într-o gradăție științifică obiectivă, în cadrul unui ansamblu unitar, ce demonstrează caracterul diversionist al încercărilor de a deturna atenția în problemele drepturilor omului de la problemele prioritare spre aspecte secundare, exagerate sau dramatizate artificial.

Criticînd economia politică burgheză pentru faptul că propovăduia sărăcirea vieții oamenilor, golirea ei de conținutul autentic uman, în scopul îmbogățirii capitaliste, K. Marx scria: „Renunțarea de sine, renunțarea la viață și la trebuințele omenești constituie principala ei precept. Cu cît mîinei și bej mai puțin, cu cît cumperi mai puține cărți, cu cît mergi mai rar la teatru, la bal, la cafeana, cu cît gîndești, iubesti, teoretizezi, cinți, pictezi, scrimezi mai puțin etc., cu atît economisești mai mult, cu atît mai mare devine tezaurul tău, pe care nu-l mînîncă nici molile, nici praful — capitalul tău. Cu cît ești mai puțin, cu cît îți exteriorizezi mai puțin viața, cu atît ai mai mult, cu atît e mai mare viața ta înstrăinată, cu atît pui la păstrare mai mult din esența ta înstrăinată”⁸⁾. Din această critică la adresa concepțiilor și practicii burgheze de alienare rezultă, totodată, viziunea largă a lui K. Marx cu privire la **calitatea vieții ca ansamblu al unor factori variați ce contribuie la realizarea esenței umane**, cu privire la obstacolele derivate din însuși mecanismul și scopurile societății capitaliste care stau în calea asigurării unei existențe bogate din toate punctele de vedere pentru toți membrii societății.

Din cele mai vechi timpuri oamenii caută și visează la o societate, la o lume construită în așa fel încît să le asigure o calitate a vieții optimă, să aibă condiții pentru a se bucura de plăcerile normale ale vieții, a avea satisfacțiile unei existențe libere,

prosperă, protejată din toate punctele de vedere, a fructifica aptitudinile lor în domeniile care le dau cele mai dorite împliniri.

Socialismul realizează o cotitură radicală în întreaga istorie a omenirii și pune bazele pentru a se ajunge la această societate care va fi comunismul, pentru înfăptuirea căruia militează comuniștii. Socialismul dă omului statutul său firesc în societate, desființează privilegiile, contrastele izbitoare, înlătură o serie de factori cu acțiune nocivă pe plan economic și social, în primul rînd proprietatea capitalistă asupra mijloacelor de producție, creează condițiile și posibilitățile ca toți membrii societății să aibă parte de o calitate a vieții satisfăcătoare, ridică echitatea și raționalitatea la rang de principii generale, transformă accesul la putere, la conducerea treburilor în societate dintr-un apanaj al unei minorități dominante într-un drept și o realitate a maselor populare, instaurînd o democrație autentică.

Unul din avantajele socialismului este acela că el nu lasă ca realizarea calității vieții la diferite niveluri și pe ansamblul societății să fie rezultatul unor procese spontane, a căror evoluție este greu de anticipat, ci poate să dirijeze evoluția diverselor elemente ale calității vieții, să le dozeze, să acționeze sistematic asupra lor, pornind cu trebuințele de bază, pentru a asigura echilibrul și dinamica ansamblului.

În timp ce în capitalism problema calității vieții este un aspect subsidiar, în socialism asigurarea unei calități superioare a vieții constituie scopul producției și al întregii activități sociale. Nu numai măsurile ce se iau în domeniul economic, ci și cele de perfecționare a democrației socialiste, a activităților culturale, de protejare a mediului ambiant etc., au în socialism țelul de a da omului satisfacțiile la care are dreptul. Așadar, perfecționarea, îmbunătățirea continuă a calității vieții membrilor societății, în concordanță cu condițiile și mijloacele de care dispune societatea și pe baza acțiunii sistematice, planificate pe care aceasta o desfășoară, dezvoltarea multilaterală a personalității omului și afirmarea largă a posibilităților sale creatoare, în conformitate cu principiile raționale, ale echității și eticii socialiste, constituie **legea fundamentală a socialismului**. Aceasta este o lege nu exclusiv economică, ci a întregii formațiuni sociale a socialismului.

Desigur, crearea unor posibilități egale pentru membrii societății în socialism nu înseamnă uniformizarea, nivelarea calității vieții lor; dimpotrivă, aceasta constituie mediul propice pentru valorificarea capacităților reale diferite ale indivizilor, pentru stimularea și răspîndirea după aportul lor efectiv. În același timp, fructificarea acestor posibilități depinde de politica promovată de societate în diferite domenii.

În concepția partidului nostru, ridicarea, îmbunătățirea calității vieții în socialism nu este un rezultat automat al noii orînduirii și — în consecință — nici nu trebuie așteptată de membrii societății ca un lucru care le vine de-a gata. Dimpotrivă, realizarea unei calități superioare a vieții necesită o atitudine activă, eforturi din partea tuturor pentru a valorifica spre binele fiecăruia și al societății posibilitățile existente, întregul potențial material, social, politic, uman, spiritual al țării și a ne ridica astfel pe noi trepte de progres.

Profundele transformări petrecute în anii socialismului în România, Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a țării spre comunism evidențiază elocvent atît schimbările radicale pozitive ce s-au produs în calitatea vieții poporului român, cît și orientările de viitor pentru ameliorarea continuă a acesteia. Prevederile Programului-directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții — după cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii — „demonstrează cu putere că tot ce realizăm în patria noastră este destinat omului, bunăstării și fericirii sale. Se evidențiază cu putere că ridicarea nivelului de trai, a bunăstării generale a poporului, este nemijlocit legată de dezvoltarea generală a societății, a forțelor de producție, de creșterea avuției naționale, că depinde numai și numai de munca proprietarilor, producătorilor și beneficiarilor mijloacelor de producție și ai bogăției naționale, propășirea patriei socialiste, făurirea unei vieți tot mai îmbelsugate”⁹⁾.

Partidul și statul nostru acționează perseverent pe un front larg, pornind de la condițiile concrete ale țării și cu perspectiva dezvoltării ei, pentru realizarea scopului suprem al politicii sale — asigurarea prosperității materiale, a unei bogate vieți spirituale și a participării active a poporului la activitatea socială, ridicarea continuă a gradului de civilizație și a calității vieții, afirmarea deplină a personalității umane. În spiritul politicii sale realiste dialectice, partidul subliniază adevărul confirmat de realitate că în țara noastră calitatea vieții oamenilor depinde de activitatea lor, de folosirea pleneră a capacităților creatoare ale poporului nostru.

Gheorghe BADRUS

⁷⁾ Carlos A. Mallmann, Oscar Nudler, Manfred A. Max-Neef, Quality of Life and Global Social Modelling Oriented Development, S.C. de Bariloche, Rio Negro, Argentina, 10 aprilie 1979

⁸⁾ K. Marx, op. cit., p. 115

PUNCTE DE VEDERE

Specializarea și concentrarea producției industriale pe domenii ale cerințelor economico-sociale

ANALIZÎND tendințele și rezultatele din practica mondială și din țara noastră se constată ample preocupări de adaptare a formelor de specializare și concentrare a producției în concordanță cu nivelul de dezvoltare a forțelor de producție, cu cerințele economiei naționale și ale pieței mondiale.

Specializarea și concentrarea producției industriale, ca forme perfecționate de organizare socială a producției și de adâncire a diviziunii sociale a muncii, au un rol important în procesul de industrializare competitivă, asigurând premise și condiții pentru asimilarea rapidă în producție a cuceririlor științei și tehnicii contemporane, ridicarea nivelului de calitate al produselor, extinderea gamelor tipodimensionale, în vederea satisfacerii depline a necesităților și cerințelor utilizatorilor interni și externi.

Conform definițiilor din literatura de specialitate, specializarea reflectă concentrarea activității întreprinderilor în vederea fabricării unor produse omogene, ceea ce are ca efect restrângerea nomenclaturii sortimentelor de fabricație și mărirea numărului tipodimensiunilor aceluiași produs, iar concentrarea este procesul planificat de comasare și de creștere a forțelor de producție într-o întreprindere pe baza tehnicii celei mai înaintate. Într-un sens mai larg, se asimilează noțiunii de „concentrare” și situarea pe un anumit teritoriu a mai multor întreprinderi sau caracteristica legată de concentrarea organizatorică a conducerii întreprinderilor.

1. Considerații privind formele actuale de specializare și concentrare (grupare) a producției industriale

ÎN ȚARA NOASTRĂ s-au realizat următoarele forme de specializare:

- **specializarea pe produse** (specializarea pe orizontală) — specializarea întreprinderilor în fabricarea unor produse finite;
- **specializarea pe obiecte** sau **specializarea organologică** (specializarea pe verticală) — specializarea în fabricarea anumitor părți sau piese ale unui produs finit în întreprinderi de sine stătătoare;
- **specializarea tehnologică** — specializarea în efectuarea anumitor stadii sau operații tehnologice;
- **specializarea mixtă, tehnologică și pe obiect** (piese) — specializare tehnologică pe anumite tipodimensiuni de obiecte;
- **specializarea funcțională**

are în vedere prestarea anumitor servicii (efectuarea reparațiilor, producerea S.D.V.-urilor etc.).

În ce privește concentrarea producției, respectiv gruparea întreprinderilor, utilizând sensul extins al noțiunii de concentrare, arătat anterior, se pot prezenta principalele criterii care au stat la baza constituirii unităților cu statut de centrală:

- **criteriul omogenității produselor sau tehnologiilor de fabricație**, care a condus la constituirea unor centrale ce realizează același gen de produse înrudite;

- **criteriul cooperării diferitelor întreprinderi la realizarea unor produse sau lucrări**, care are în vedere unirea în aceeași organizație economică a mai multor unități care prin activitatea lor contribuie la realizarea unor produse sau instalații complexe;

- **criteriul teritorial**, respectiv gruparea unităților pe un anumit teritoriu sau pe o anumită platformă industrială.

Urmind principalele direcții de perfecționare și adâncire a specializării și concentrării utilizate la noi în țară se constată că în ultimii ani s-au extins formele de specializare pe produse, tehnologică, mixtă (tehnologică și pe obiect de fabricație) și organologică. De asemenea, se acordă o atenție mai mare specializării funcționale, aceasta însă în domenii destul de limitate, numai pentru unele servicii sau activități pentru întreprinderi.

O altă direcție, amplu dezbătută, în literatura economică, are în vedere organizarea proceselor de producție cu finalități multiple, respectiv „procesul circular activ”. Se urmărește transformarea în produse utile a tuturor elementelor componente ale materiilor prime și ale materialelor intrate în procesul de fabricație, pentru reducerea la minimum a pierderilor. Sub aspectul specializării întreprinderii rezultă că, în acest caz, pe lângă produse, piese sau alte activități pentru care s-a specializat, întreprinderea va realiza și alte produse utile sau materiale care satisfac necesitățile aceluiași proces sau cerințe ale economiei naționale.

Tot pe linia concentrării producției s-a accentuat preocuparea pentru dimensionarea rațională a întreprinderilor, gruparea și conducerea lor mai eficientă. De asemenea, în ultima perioadă se manifestă o direcție de perspectivă, și anume gruparea și dezvoltarea unor întreprinderi specializate pe produse, mașini și instalații destinate unor

ramuri sau subramuri, precum și conducerea și organizarea mai eficientă a platformelor industriale.

Observăm că în paralel cu intensificarea procesului de industrializare a economiei s-au dezvoltat și diversificat formele de specializare și concentrare a producției, s-au conturat și unele direcții în care se pot extinde acestea în viitor. Totodată, se constată că atât în definirea conținutului și sferei de cuprindere a specializării și concentrării producției, cât și în modul de materializare a formelor, predomină accentul și orientarea spre „producție”, spre produsul și obiectul de fabricație „în sine”, care satisface parțial o anumită cerință economico-socială.

2. Dezvoltarea unor forme noi de specializare și grupare a producției industriale

CU TOATE REALIZĂRILE IMPORTANTE în domeniile specializării și concentrării producției industriale apreciem că există încă posibilități de a dezvolta și extinde unele forme noi de specializare, mai mult, de a adopta o nouă optică în acest domeniu, care să corespundă mai eficient, mai complet, etapelor viitoare de industrializare și de dezvoltare a economiei naționale. Creșterea gradului de complexitate al economiei naționale, intensificarea acțiunilor pentru industrializarea competitivă, accelerarea ritmului schimbărilor pentru optimizarea structurii economiei, introducerea progresului tehnic, urmărirea laturilor calitative ale activităților, impun perfecționarea continuă a formelor de organizare și conducere. În acest context ne asociem opiniilor exprimate în literatura de specialitate¹⁾ privind necesitatea unor măsuri organizatorice menite să înlăture neconcordanțele ce apar între exigențele noi și modul vechi de organizare a economiei vizind, printre altele, și continuitatea relației dintre producător și beneficiar ca o trăsătură nouă a vieții economice.

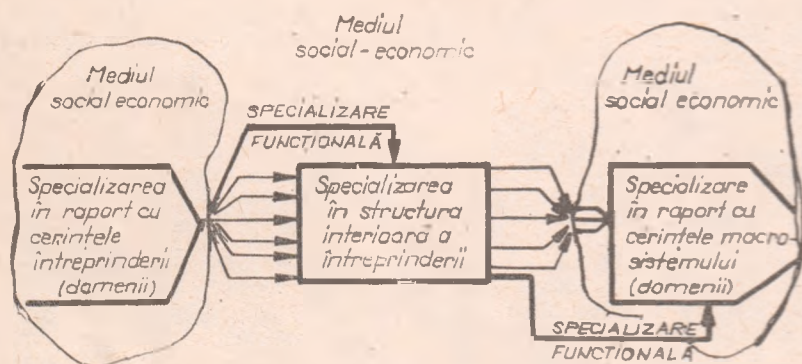
Ideea centrală pe care o susținem vizează specializarea și gruparea întreprinderilor în primul rând pe domenii sau subdomenii ale cerințelor, după care pot fi avute în vedere și celelalte aspecte ale specializării privind realizarea produselor și serviciilor.

La prima vedere s-ar putea obiecta că întreprinderile noastre chiar așa și sînt specializate. Problema de fond se

¹⁾ M.D. Popescu, Imperativul adaptării rapide la exigențele competitivității. Revista economică, nr. 41, 1978

pune însă în legătură cu gradul în care sînt satisfăcute aceste cerințe, pe părți sau integral, cu modul în care se conturează clar domeniul cerințelor în care se înscrie întreprinderea. Optica pe care o propunem urmărește abordarea unei concepții integratoare, ce vizează sistemul cerințelor în corelație cu micro-sistemul economic industrial care le realizează, într-o structură bine definită a corelațiilor și interdependențelor necesare între unitățile sistemului, pentru realizarea completă a cerințelor specifice domeniului. Nu negăm dificultatea și complexitatea tratării în această concepție a specializării și grupării întreprinderilor, începînd cu identificarea cerințelor și necesităților, continuînd cu realizarea concretă a soluțiilor de specializare și rezolvarea completă a cerințelor, dar, în același timp, remarcăm faptul că această concepție deschide ample posibilități întreprinderilor de a desfășura o activitate de durată într-un anumit domeniu, eficientă pentru economia națională, cerințele fiind permanente, iar modificările care apar putînd fi intuite din timp, luîndu-se măsuri de adaptare la momentul oportun.

Pentru a ilustra felul în care propunem specializarea și gruparea întreprinderilor, ne referim la unele cerințe ale unei întreprinderi (vezi figura) în raport cu alte întreprinderi (elemente de intrare și servicii), respectiv la cerințele economiei în raport cu activitatea întreprinderii respective (elemente de ieșire).



a) Din acest domeniu larg al cerințelor și necesităților vom evidenția, la început, un aspect în domeniul cerințelor funcționale ale întreprinderii, „servicii pentru întreprinderi”, și anume organizarea rațională și eficientă a transportului intern și a depozitării.

În condițiile actuale ale specializării, întreprinderea care caută să raționalizeze activitatea de transport intern și depozitare cumpără de la diferite întreprinderi unele echipamente, pe altele le execută ea.

Dacă ar exista un grup de întreprinderi specializate în domeniul transportului intern și depozitare, atunci o întreprindere care urmărește raționalizarea activității ei în această direcție ar putea comanda la grupul de întreprinderi (centrul de coordonare) proiectul de raționalizare, execuția întregului echipament necesar, inclusiv

montarea (colaborare) și punerea în exploatare a noului sistem; asigurarea „service-ului” și a pieselor de schimb.

În acest mod, prin specializarea și gruparea întreprinderilor în domeniul unor cerințe specifice s-ar putea soluționa integral necesitatea, la un nivel tehnic superior și cu o eficiență ridicată. Concomitent, întreprinderile beneficiare vor fi degrevate de astfel de probleme, atenția principală fiind orientată spre activitatea ei de bază, care urmărește satisfacerea altor cerințe ale economiei naționale.

Extinzînd aria de cuprindere a specializării, în domeniul funcțional se pot identifica și alte cerințe specifice referitoare la specializarea mai largă a întreținerii și reparării unor mașini și instalații: de exemplu, întreprinderi pentru repararea și întreținerea sistemelor de comandă electronică a mașinilor, similar unităților care asigură „service-ul” pentru calculatoarele electronice; specializarea unor întreprinderi în domeniul execuției echipamentelor și rezolvării cerințelor privind protecția și paza contra incendiilor și tehnica securității muncii, care să stabilească soluțiile și să rezolve integral sistemul tehnic necesar; întreprinderi specializate pe probleme de ergonomie pentru asigurarea microclimatului, izolării fonice și vibrațiilor, mobilier ergonomic, echipament pentru organizarea locurilor de muncă, tipizări etc. Fără a epuiza domeniul specializărilor funcționale am cău-

tat să evidențiem unele posibilități de specializare în ideea rezolvării complete a unor necesități.

b) Un alt domeniu de specializare îl reprezintă cel al obiectelor de fabricație produse sau tehnologii. Considerînd, de exemplu, rulmenții — care se realizează în întreprinderi specializate — constatăm că aceștia satisfac în realitate o anumită categorie de cerințe dintr-un domeniu mai larg, „lagăre de alunecare”, care cuprinde în plus și lagăre cu cuzineți, sintetizate, din mase plastice etc.

Folosind concepția pe care o propunem, am avea în vedere în acest domeniu un grup de întreprinderi care să satisfacă orice cerință în domeniul lagărelor de alunecare și să ofere cele mai corespunzătoare soluții, incluzînd deci și „consulting-ul”. Aceeași extindere a domeniului specializării se

poate da și altor „obiecte de fabricație”, ca de exemplu: elemente de asamblare (șuruburi, nituri etc.), elemente de transmisie pe diferite subdomenii etc. Toate „obiectele de fabricație” specifice unui domeniu cu subdomeniile lui s-ar realiza într-un grup de întreprinderi, care ar satisface integral cerințele.

c) În același mod poate fi abordat și domeniul mijloacelor de muncă pentru întreprinderi aparținînd unei ramuri. Există deja o serie de realizări referitoare la specializarea întreprinderilor pentru realizarea de mașini, instalații pentru diferite ramuri (agricultură, forestieră, minieră, chimică, alimentară etc.). Se impune însă conturarea mai exactă a activităților lor, astfel încît să fie satisfăcute complet cerințele și necesitățile, colaborarea producători-beneficiari pe perioadă îndelungată sub toate aspectele, asistență tehnică, reparații, piese de schimb etc.

Vom menționa și alte posibilități de specializare. Ne referim la unele cerințe ale întreprinderilor pentru instalații de acoperiri anticorozive a pieselor. Această cerință poate constitui un domeniu de specializare a întreprinderii care să realizeze complet instalații de vopsire, instalații de acoperiri galvanice, instalații de metalizare, de aluminizare etc. În acest sens, s-a concretizat domeniul echipamentelor de sudură, tăiere și lipire. Există și alte domenii în care întreprinderile specializate pot să-și dezvolte activitatea, de exemplu: mașini și echipamente pentru diferite procese tehnologice, instrumente de măsură și control, S.D.V.-uri etc. Pentru a încheia exemplificările ne referim la „produse” mai complexe, și anume la mijloacele de transport în comun. Există un domeniu al cerințelor transportului urban. Toate mijloacele de transport în comun (tramvaie, troleibuze, metrou, autobuze, alte sisteme) s-ar putea realiza în întreprinderi care fac parte din grupul de întreprinderi specializate în domeniul cerințelor transportului în comun, avînd un centru de coordonare unic, care trebuie să colaboreze la dezvoltarea și perfecționarea continuă a unor sisteme eficiente de transport în comun în centrele urbane. Și în alte domenii economico-sociale sau umane, satisfacerea cerințelor și necesităților se poate realiza în aceeași concepție.

Jalonînd unele posibilități care conturează direcții de dezvoltare a noilor forme de specializare și grupare a întreprinderilor, considerăm că abordarea prin această optică a problemelor ar permite întreprinderilor o mai bună cunoaștere a cerințelor și mijloacelor eficiente de rezolvare a acestora, satisfacerea integrală și la înalt nivel calitativ a necesităților economico-sociale actuale și de perspectivă.

prof. dr. V. CRĂCIUNESCU
Universitatea Timișoara

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

NUMEROȘI economiști burghezi, care se străduiesc să abordeze problematica lumii contemporane, reproșează gândirii economice convenționale și publicisticii oficiale din țările occidentale care o susține, faptul că întreține o serie de mituri, de idei greșite, aureolate în mod forțat cu pretenția de adevăruri generale și universal valabile. Cel mai frecvent și mai nociv dintre aceste mituri, prin implicațiile lui practice și ideologice este mitul pieței concurențiale. Este vorba de iluzia că această piață ar putea asigura în mod spontan armonizarea creșterii economice și a dezvoltării, inclusiv a intereselor individuale și naționale la scară planetară, deci eficiența maximă a economiei, optimizarea ei.

M. Hudson (S.U.A.) semnaleză nepotrivirea flagrantă dintre imaginea idealizată a pieței capitaliste, bazată pe liberul schimb („laissez-faire”) și practicile curente din tranzacțiile comerciale pe piața mondială în perioada postbelică, scriind că „a devenit evident faptul că piețele mondiale erau dominate de mari firme internaționale din țările industriale, dirijate, la rindul lor, de guvernele respective. Forțele automate ale pieței (pentru țările industriale), despre care se credea că sînt „obiective”, nu mai pot astfel să îndeplinească rolul de arbitru pentru fixarea prețurilor internaționale și pentru alocarea de resurse”¹). Înfăptuirea „ideaturilor de egalitate mondială” reprezintă, după aceeași apreciere, un „obiectiv pe care nu l-a putut atinge niciodată piața internațională „liberă”. „În realitate, arată autorul citat, ceea ce teoria convențională a numit în mod eufemistic „proces de îmbogățire mondială” s-a constatat ulterior a fi „un proces de exploatare internațională”, ducînd la ceea ce el numește „sindromul monoculturii”. În aceste condiții, aceiași autor consideră că „Manualele de teorie economică pot să înfățișeze principii ale comerțului și investițiilor internaționale întemeiate pe mecanismul pieței, dar mecanismele înfățișate aparțin unei epoci trecute”.

În efortul de demitizare a pieței concurențiale, în general, a celei mondiale, în special, Mahbub Ul Haq (Pakistan) atrage atenția asupra faptului că această piață nu este un mecanism neutru, că ea nu funcționează după regulile deduse din

Tendințe și orientări noi în dialogul asupra dezvoltării (II)

imaginea idilică a unei „mîini invizibile” care ar putea infăptui eficiența economică, echitatea și armonia dintre oameni, fără un efort deliberat din partea acestora. Prezența tot mai vizibilă a factorului politic în funcționarea pieței și în activitatea mecanismelor economico-financiare internaționale l-a dus pe autorul menționat la concluzia că majoritatea piețelor sînt „administrate” și că mecanismele financiare internaționale funcționează în favoarea celor bogați, care pot influența piața în favoarea lor. Dovada acestui adevăr o constituie, după părerea autorului citat, marile „inegalități care există în repartiția bogăției și a veniturilor. „Din moment ce există mari inegalități în repartiția veniturilor în interiorul unei țări — scrie Mahbub Ul Haq —, mecanismul de piață nu mai funcționează nica eficient, nici echitabil, deoarece el este puternic înclinat în favoarea puterii de cumpărare aflată în mîna celor bogați. Cei care dispun de bani pot să facă piața să se incline după propria lor voință. Acest lucru este și mai adevărat la nivel internațional decît la nivel național” — subliniază autorul).

Constatînd discreditarea numeroaselor mituri grefate pe piața concurențială, inclusiv „mitul virtuților armonizatoare ale legilor pieței”, R. Prebisch (Argentina) arată, în comunicarea ținută la Congresul Internațional al Economiștilor din Mexic (1960) că „aceste mituri continuă să existe în legătură cu problemele țărilor de la periferia sistemului, ca și în ce privește relațiile lor cu țările de la centrul lui”, ajungînd la concluzia că trebuie depășite și aceste mituri și formulînd cerința elaborării unei „teorii a transformării”²).

În această atmosferă de sporire crescîndă a îndoielilor față de mecanismele

pieței denumită „liberă” și de discreditare a poziției teoriilor burgheze convenționale, un număr crescînd de specialiști realști cu vederi democratice exprimă tot mai frecvent necesitatea eliberării opiniei publice și a specialiștilor înșiși de sub influența acestor teorii depășite de viață, sugerînd căutarea de noi repere.

După aprecierea lui R. Kothari (India), rezolvarea marilor probleme ale contemporaneității impune participarea activă a intelectualilor în calitate de catalizatori ai schimbărilor care se fac simțite. Pentru aceasta el susține că trebuie învinsă și depășită deprinderea unor intelectuali din țările în curs de dezvoltare de „a imita modele importate” sau de a acorda prioritate unor probleme derivate din sfera consumului, neglijînd problematica primordială a producției și a repartiției. Subliniind necesitatea înnoirilor teoretice, Raportul Tinbergen (1976) arată că „Edificarea progresivă a unei ordini sociale echitabile nu va fi ușurată de răspunsurile dogmatice la problemele naționale și internaționale. Toate ideologiile dogmatice pretînd că ele reprezintă întregul adevăr și astfel tind să fie restrictive. Concepțiile ortodoxe și dogmatice sînt dușmanii unei societăți deschise și, prin însăși natura lor, au tendința de a menține sistemul, nu de a-l transforma. Ele funcționează ca niște corsete intelectuale și operaționale care inhibă spiritul deschis necesar pentru a face față ansamblului, în continuă creștere, de probleme care se regenerează și cu care omenirea este confruntată în prezent”³).

Mai recent, Raportul Scheveningen (1979) a ajuns la concluzia că o dezvoltare autentică a țărilor din lumea a treia poate fi realizată numai dacă reprezentanții lor, în primul rînd intelectuali lor reușesc „să se elibereze de gîndirea contravențională despre dezvoltare”. În același spirit, W. Brandt precizează în introducerea la lucrarea „Nord-Sud” (1980) că „A crede că problemele de astăzi pot fi stăpînite cu mijloacele convenționale ale deceniilor trecute ar fi periculos și înșelător”.

Opiniile invocate mai sus relevă concluzia că, pe cit de urgentă este trecerea de la discuții și negocieri la acțiuni care să permită dezvoltarea multilaterală a tuturor statelor, pe atît de importantă

FIȘE

Utilizarea mijloacelor electronice

● Recent, a fost tipărită la EDITURA DACIA din Cluj-Napoca lucrarea „Utilizarea mijloacelor electronice de capacitate mică la prelucrarea datelor economice”, elaborată de un colectiv de autori format din P. Pinte, D. Racovițan, N. Ghișoiu și I. Netea. Pornind de la necesitatea utilizării cu maximă eficiență a mijloacelor moderne de prelucrare a informațiilor, mijloace cu care sînt dotate numeroase

dintre unitățile economiei românești, lucrarea redă, sub forma unor aplicații concrete, principalele operații privind evidența economică a unităților și care se pot realiza cu ajutorul mașinilor electronice de capacitate mică. Cele mai multe dintre aplicațiile prezentate de autori sînt axate pe exemplul unor întreprinderi industriale, dar ele pot fi preluate și folosite, în aceeași structură sau cu anumite adaptări, și de către unitățile din celelalte ramuri ale economiei. Utilizarea eficientă a unor asemenea mijloace moderne de calcul și evidență pentru culegerea, prelucrarea și transmiterea datelor, relevă autorii,

creează posibilitatea obținerii unor informații bogate, de înaltă acuratețe, cu un rol tot mai însemnat în fundamentarea deciziilor la nivel microeconomic.

Planificarea teritorială

● În Editura Academiei de științe a R.P. Bulgaria a apărut cartea Problemi na modelirane i izmervane na ikonomi-eskite proșeti v N.R. Bălgariia, (Probleme ale modelării și măsurării proceselor economice în R.P. Bulgaria, Sofia, 1981), care grupează un șir de studii asupra unor probleme legate de structura pe ramuri a economiei și legăturile dintre acestea; măsurarea și analiza unor caracte-

teristici de creștere relevate la nivel macroeconomic; agregarea și dezagregarea ramurilor în balanța legăturilor dintre ramuri; modelele inter-regionale și inter-ramuri de dezvoltare a economiei naționale.

În cadrul acestui din urmă capitol (autor Nina Iankova) se urmărește studierea aspectelor teritoriale ale dezvoltării economiei naționale cu deosebire prin prisma modelelor inter-regionale ale relațiilor dintre ramuri. În acest sens, utilizarea schemei de principiu a sistemelor de modele economico-matematice de planificare a economiei naționale oferă posibilitatea de a determina expresii concrete ale mo-

este elaborarea unor teorii adecvate care să fundamenteze în mod științific strategii realiste ale dezvoltării în diverse țări ale lumii și la scara întregii planete.

Întărirea convingerii unui număr crescând de reprezentanți ai opiniei publice mondiale, de intelectuali, inclusiv economiști, că pentru soluționarea durabilă a problemelor complexe ale contemporaneității trebuie depășit orizontul gândirii burgheze convenționale este legată, fără îndoială, și de creșterea necontenită a prestigiului metodologiei materialist-dialectice și a teoriei marxiste, de sporirea forței de atracție a socialismului pentru masele largi populare, pentru popoarele lumii. În acest sens, în Programul Partidului Comunist Român se arată că „în viitor transformările revoluționare vor cunoaște o și mai mare diversificare. Fiecare popor, pornind de la principiile generale ale socialismului științific, va trece la socialism pe o cale proprie; fiecare partid, fiecare popor vor îmbogăți prin experiența lor tezaurul universal al teoriei și practicii revoluției, al construcției socialiste. În legătură cu trecerea în viitor a noi popoare spre socialism trebuie pornit nu de la scheme și șabloane lipsite de viabilitate, ci de la cerințele imperioase ale vieții, de la realitățile sociale noi din fiecare țară”. În aceeași ordine de idei, Santiago Carrillo (Spania) arată că „Toți cei care astăzi manifestă neliniște revoluționară sau pur și simplu transformatoare se intitulază comuniști sau socialiști... Nu există o mișcare eliberatoare în epoca noastră care să nu poarte în ea, într-o măsură mai mare sau mai mică, influențe marxiste. Chiar în sinul bisericii catolice există curente care recunosc justețea soluțiilor politice și economice ale comunismului pentru suprimarea nedreptăților societății capitaliste”).

Acordind prioritate creșterii economice (sporirea pe locuitor a PNB sau a venitului național) și considerând, în mod eronat, dezvoltarea ca o derivată automată a acesteia, teoria burgheză convențională a pus accentul pe lucruri (bunuri, mărfuri, bani, capital, profit etc.), pierzând din vedere oamenii și relațiile dintre ei, masca-te, adeseori, tocmai de aceste lucruri. Pe această cale s-a ajuns, în cele din urmă, la identificarea celor două procese (creșterea și dezvoltarea), ceea ce a avut unele efecte nocive și paralizante pentru for-

țele sociale care aveau de suferit de pe urma acestui tip de civilizație. „Una din principalele deficiențe ale abordărilor tradiționale ale dezvoltării se referă – potrivit Raportului Tinbergen – la însăși definiția dezvoltării. Confuzia s-a datorat identificării „creșterii” cu „dezvoltarea”. Aceste două noțiuni sînt compatibile, dar nu sînt sinonime. O astfel de simplificare ignoră unul din cele mai importante aspecte ale dezvoltării: creșterea prosperității pentru toate grupurile populației”.

În măsura în care tipul tradițional de creștere economică și dezvoltare a fost modelat după criteriul „eficienței”, concepută numai ca o relație tehnică funcțională, ceea ce în viziunea tehnocrată sau „economistă” însemna, de fapt, maximizarea profitului privat, acesta a dus, fie la o dezvoltare defectuoasă (anarhică și inegală, bazată pe risipă, exploatare și crize) chiar pentru țările puternic industrializate, fie la subdezvoltarea majorității țărilor lumii (dezvoltarea dependentă și deformată sau „dezvoltarea subdezvoltării”), avind ca rezultat accentuarea decalajelor între țări și hipertrofia formelor aberante ale acestora – foamea în masă și cursa inarmărilor. Aceasta a generat, după cum se exprimă F.H. Cardoso (Brazilia) crearea unei societăți a cărei principală caracteristică este „civilizația sărăciei pentru cei mulți și a fricii pentru toți”.

Organizat de Fundația Internațională pentru Alternativele Dezvoltării (I.F.D.A.), din inițiativa directorului general pentru dezvoltare și cooperare economică internațională din cadrul O.N.U., Simpozionul de la Scheveningen a prilejuit un competent schimb de idei referitor la strategiile naționale și internaționale ale creșterii economice și dezvoltării, în întipinirea celei de a XI-a Sesiuni Speciale a Adunării Generale a O.N.U., consacrată lansării strategiei pentru cel de-al treilea deceniu al dezvoltării și noii ordini economice internaționale. Pornind de la raportul prezentat de R. Kothari, B.A. Jenny și M. Zammit-Cutajar, cei aproximativ 50 de participanți din toate categoriile de țări ale lumii, printre care G. Corea, M. Nerfin, J. Berthelot, I. Sachs, F.H. Cardoso, Z. Lazarevič, J. Pajetska, Wang-Ceng-Zhung etc., au adus contribuții substanțiale la definirea noii problematice umane la scară planetară, demonstrând, cu ar-

gumente demne de luat în considerare, necesitatea elaborării unei noi strategii a dezvoltării la scară internațională, și sugerind o serie de priorități în direcția traducerii în viață a acestei strategii. Expresia sintetică a acestui simpozion – Raportul Scheveningen – cuprinde o analiză critică a experienței dobândite pînă acum în domeniul dezvoltării, îndeosebi la scară internațională. Astfel, raportul menționat constată că „strategiile naționale și internaționale ale dezvoltării au dus la „absența dezvoltării și preponderanța unei dezvoltări defectuoase în numeroase părți ale lumii”. Totodată, raportul menționat precizează că strategia O.N.U. pentru cel de-al doilea deceniu al dezvoltării a eșuat deoarece la baza ei a stat „concepția nerealistă despre economia mondială privind căreia creșterea din țările industrializate ar fi fost transmisă mai mult sau mai puțin automat spre țările din lumea a treia prin mecanismele comerțului, transferului de tehnologie și al finanțelor pentru dezvoltare”. Se pare – se subliniază că înseși țările din lumea a treia – în mare parte – au acordat o atenție mai mică nevoii de schimbări calitative și structurale, preferind să se bazeze pe logica modelului PNB, pe baza căruia un anumit nivel al creșterii ar fi trebuit să sporească în mod necesar producția, nivelul de trai. În realitate, tocmai faptul că s-a urmat această strategie a sporit dezechilibrele, inegalitățile, precum și sărăcia din lume.

prof. dr. Sultana Sută SELEJAN

2) M. Hudson: Global Fracture. New International Economic Order, Harper and Row Publishers, New York, 1977, p. 188

3) Mahbub Ul Haq: A View from the South. The Second Phase of the North-South Dialogue, în volumul The United States and World Development, Agenda 1979, Martin M. Mc Laughlin and The Staff of the Overseas Development Council, Praeger Publishers, New York, 1979, p. 116

4) R. Prebisch: The Latin American Periphery in the Global System of Capitalism, Sixth World Congress, Human Resources, Employment and Development, Mexico, 1980, p. 29

5) Jan Tinbergen (coordonator) Restructurarea ordinii internaționale. Ed. Politică, București, 1978, p. 134-135.

6) Documente ale Partidului Comunist din Spania, Ed. Politică, București, 1976, p., 140.

delelor inter-regionale ale relațiilor dintre ramuri. Schema balanței regionale este considerată drept principală sursă de informații cu privire la legăturile dintre ramuri, manifestate în plan teritorial, informații necesare pentru construirea atât a modelelor inter-regionale ale relațiilor dintre ramuri, cât și a balanței inter-regionale, a relațiilor dintre ramuri la scara întregii țări. În studiu sînt analizate modele de optimizare dinamice și semidynamice, destinate prognozării și planificării pe termen lung și mediu privind repartitia teritorială a forțelor de producție. Rezultatele experimentelor cu aceste modele – evidențiază N.I.

– au confirmat oportunitatea modelelor elaborate și aplicabilitatea lor practică.

Distribuția mărfurilor

● Jule R. Arbose analizează articolul „A free sh, approach to food distribution” publicat în revista INTERNATIONAL MANAGEMENT în numărul său din iulie a.c. elementele care au permis unei firme engleze ce își desfășoară activitatea în rețeaua de distribuție a alimentelor să obțină importante succese comerciale în ultimii ani. Ideea diriguitoare este aceea că, asigurând vânzarea celor mai multe produse în stare proaspătă, se pot asigura deopotrivă satisfacerea cerințelor consumatori-

lor și un nivel de rentabilitate mulțumitor. Pentru a atinge acest scop, relatează J.A., firma respectivă a acționat în două direcții: a) a organizat un sistem informațional eficient, pe bază de computer, care permite corelarea operativă a volumelor și structurii sortimentale a cererii de consum cu producătorii, astfel încît mărfurile să ajungă în maximum 24 de ore în magazine; b) dezvoltarea unui parc de camioane dotate cu sisteme frigorifice. Așa cum opinează J.A., experiența respectivă pune în evidență și un spirit inovator în ce privește evaluarea parametrilor de rentabilitate ai activității de aprovizionare cu produse alimentare. Intrucît, spre



deosebire de o mentalitate încă larg răspîndită în rîndul oamenilor de afaceri potrivit căreia cheltuielile cu distribuția au, de regulă, un caracter oneros, investițiile destinate dotării cu sisteme informatice moderne și mijloace de transport perfecționate permit în fapt, realizarea de economii însemnate prin eliminarea a numeroase manipulări intermediare a mărfurilor și a pierderilor datorate perisabilității produselor în condițiile nesincronizării ce apar între cerere și producție.

IMPORTANȚA crescândă ce se acordă studierii relațiilor de interdependență dintre populație și economie își află originea, în bună măsură, în amploarea pe care au luat-o eforturile de dirijare științifică a proceselor de dezvoltare economico-socială în perioada postbelică. Dar, deși proiectate la nivel global, analizele respective s-au desfășurat cu precădere prin considerarea a două variabile — numărul populației și sectorul activ al acesteia — ceea ce a diminuat considerabil valențele practice ale concluziilor formulate pe baza unor asemenea analize. De fapt, relațiile dintre economic și variabila demografică sînt extrem de complexe și ele nu pot fi înțelese printr-o schemă simplificatoare. Tocmai de aceea, o abordare creatoare, realistă a acestei problematice trebuie să-și propună surprinderea complexității, trebuie să țină seama de relativa independență a evoluției celor două domenii, de influențele, adesea imprevizibile, ale factorului timp. În acest spirit, așa cum de altfel însăși autorul o mărturisește, a elaborat și **Constantin Băloiu lucrarea „Evoluția demografică și creșterea economică”,** publicată nu de mult la „Editura Academiei“.*).

Problema centrală a cărții este aceea a optimului demoeconomic. În funcție de acest obiectiv autorul întreprinde, în prima parte a lucrării, o analiză competentă și bine documentată a economicului văzut prin prisma noțiunilor de creștere și dezvoltare. Conținutul acestor două noțiuni este comentat în funcție de diversele sale accepțiuni statuate în doctrinele unor școli și curente de gândire economică contemporană. Efortul de a desprinde cele mai importante determinante ale conceptului de creștere economică nu are însă, în optica autorului, o funcție școlastică. Dimpotrivă, clarificarea acestei noțiuni sub aspect teoretic oferă un fundament solid încercărilor de a-i conferi și virtuți metodologice — sub aspectul tehnicilor de analiză și cuantificare —, elemente indispensabile pentru includerea factorului demografic ca element determinant (nu unic, evident) al ecuației creșterii.

Reformularea ecuației generale a creșterii economice în funcție de criteriul participării

populației la crearea și utilizarea venitului național (de unde și gruparea populației în populație de vîrstă de muncă, economic activă și ocupată) ar prezenta, potrivit argumentației avansate în lucrare, avantajul de a face posibilă determinarea mai riguroasă a venitului național produs și a gradului de eficiență macroeconomică.

Capitolele III și IV ale lucrării reprezintă, după opinia noastră, secțiunea cea mai însemnată și mai consistentă, problematica optimului demoeconomic constituind un do-

porturi de dependență reciprocă și de aceea optimizarea uneia poate afecta negativ evoluția celorlalte. Pe de altă parte, inerția și stabilitatea fenomenelor demografice impun, spre deosebire de alte domenii ale social-economicului, o indispensabilă viziune pe termen lung în scopul orientării evoluțiilor.

Opțiunile autorului sînt îndreptate, în mod evident, spre tipul de creștere „progresivă” a populației, realizat însă în condițiile unor creșteri în limite raționale, convergente cu posibilitățile economice. Cînd

dezvoltare, stabilită pentru etape de dezvoltare istoric determinate, și că acest concept nu are un caracter universal valabil.

O a doua etapă a analizei desfășurată în carte o constituie articularea optimului demografic cu factorul economic, respectiv cu optimul economic. Încercînd o definire a optimului demoeconomic autorul apreciază că acesta reprezintă o stare rezultată din combinarea conștientă și dirijată a optimului social-economic cu cel demografic și concretizată într-o creștere economică dinamică și echilibrată. Cu alte cuvinte această noțiune ar surprinde modul în care se combină creșterea venitului național și creșterea populației.

Analiza, din perspectiva conceptului de optim, a factorului economic și demografic permite autorului — fapt care atestă calitățile volumului — să evidențieze și alte aspecte care, în analizele demografilor sau ale economiștilor sînt, adesea, ignorate. Între acestea, implicarea pleneră a condițiilor economice și sociale concrete din fiecare țară; cerința de a trata variabila numărul populației drept criteriu de bază al optimului demoeconomic cu o anumită prudență și de a îmbogăți analiza cu noi elemente etc. O atenție aparte este acordată în lucrare problemei investițiilor demografice, tratate, de asemenea, în contextul general al relațiilor demoeconomice. Reține atenția rolul particular acordat investițiilor demografice în strategia generală a dezvoltării și îndeosebi încercarea de a demonstra că atît venitul național, cît și cuantumul ce revine prin raportarea sa la numărul populației sînt afectate de investiția demografică numai atunci cînd nu se realizează o evoluție corect sincronizată a factorului demografic cu venitul național, a acestuia din urmă cu investiția economică și a investiției economice cu investiția demografică.

Rod al unor investigații științifice de amploare, cartea lui Constantin Băloiu se înscrie în suita eforturilor economiștilor noștri de a găsi răspunsuri și oferi soluții de rezolvare unora din problemele de mare actualitate ale progresului economico-social.

dr. Vasile GHEȚĂU

ECONOMICUL ȘI VARIABILA DEMOGRAFICĂ

menu pe cît de însemnat al planificării dezvoltării economice și sociale, pe atît de complex și dificil sub aspectul cunoașterii și structurării sale într-un ansamblu de indicatori adecvat, flexibil.

Dar cum ar putea fi definit — deopotrivă în plan conceptual și operațional — optimul demoeconomic? Constituie aceasta o simplă asociere a optimului demografic și a celui economic? Căutînd răspuns acestor întrebări autorul consideră că optimul economic poate fi asociat noțiunii de maximizare a output-ului final în condițiile minimizării cheltuielilor de muncă vie și materializată. Or, întrucît problema minimizării acestor cheltuieli îmbracă forme și încorporează elemente diferite de la o etapă la alta de dezvoltare, rezultă logic că optimul economic nu poate fi găsit decît în termeni temporali și relativi. La rîndul său, determinarea optimului demografic implică soluționarea unor probleme cu un grad similar de dificultate. De regulă, această stare este caracterizată în funcție de unul dintre indicatorii demografici de bază: volumul populației, structura acesteia pe vîrste sau ritmul de creștere. Cele trei variabile se află însă în ra-

insă o creștere este deplin concordantă cu aceste din urmă posibilități? La ce nivel se măsoară convergența: al performanței economice sau al sarcinii economice pe care societatea trebuie să o suporte pentru a o realiza?

În carte sînt avansate — ca un posibil răspuns la aceste întrebări — o serie de idei cu caracter original. Între acestea se cere reținută aprecierea potrivit căreia optimul demografic nu poate fi înțeles decît ca o categorie cu valențe spațiale și temporale. El formează o problemă de maxim cînd apare ca unică posibilitate pentru a preveni deteriorarea structurii pe vîrste a populației (și deci pentru a preveni afectarea resurselor de muncă într-un viitor mai îndepărtat), îmbrăcînd concret forma unor măsuri de stimulare a creșterii rapide a natalității. Dar, în același timp, optimul demografic poate constitui și o problemă de minim ori de cîte ori ritmul rapid de creștere a populației poate duce la înțetinirea sau la stagnarea procesului creșterii economice. Cu alte cuvinte se desprinde astfel concluzia, bogat argumentată în carte, potrivit căreia optimul demografic este un concept intim legat de o anumită politică națională de

*Constantin V. Băloiu: Evoluția demografică și creșterea economică. Editura Academiei R.S.R., 1981, 247 p.

Perfecționarea colaborării în cadrul C.A.E.R. în scopul accelerării progresului tuturor țărilor membre

CEA DE-A XXV-A SESIUNE A C.A.E.R., desfășurată la București în iulie 1971, a constituit un moment important al dezvoltării activității consiliului, prin adoptarea „Programului complex al adâncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării economice socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R.”, program care definește principiile, metodele, formele și stabilește un ansamblu de acțiuni de cooperare economică și tehnico-științifică multilaterală între statele membre. Tot la București, în vederea concretizării și dezvoltării prevederilor Programului complex, sesiunea a XXXII-a a consiliului din anul 1978 a adoptat și primele programe speciale de colaborare pe termen lung, menite să contribuie — prin realizarea acțiunilor de cooperare economică și tehnico-științifică, incluse în aceste programe — la satisfacerea în condiții tot mai bune a necesarului țărilor membre de combustibili, energie, materii prime, mașini și utilaje de înaltă tehnicitate, tehnologii moderne și produse alimentare.

România socialistă, care se numără printre membrii fondatori ai C.A.E.R., a acționat cu consecvență, încă de la înființarea consiliului, pentru dezvoltarea colaborării economice și tehnico-științifice cu țările membre, aducându-și contribuția activă la eforturile pentru perfecționarea și creșterea eficienței activității acestei organizații, pentru ca ea să corespundă cât mai bine scopurilor pentru care a fost creată, să-și îndeplinească în condiții tot mai bune obiectivele și atribuțiile conferite prin statut.

Acest lucru a fost subliniat în repetate rânduri de secretarul general al Partidului Comunist Român. Recent, la cel de al doilea Congres al consiliilor oamenilor muncii, **tovarășul Nicolae Ceaușescu**, referindu-se la prevederile actualului cincinal, preciza că „**planul prevede extinderea în continuare a relațiilor țărilor membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc și, în acest cadru, accentuarea specializării și cooperării în producție în scopul satisfacerii într-o măsură tot mai mare a necesităților reciproce de materii prime și energetice, materiale, mașini, utilaje și altele. Doresc să menționez că în această privință mai sînt multe de făcut în cadrul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc și vom acționa, împreună cu celelalte state, să obținem o îmbunătățire a activității consacrate acestor țeluri.**”

Este, de altfel, și unul din principalele aspecte asupra cărora s-au concentrat eforturile delegației române la cea de a XXXV-a sesiune a C.A.E.R., desfășurată recent la Sofia, într-un moment în care toate țările membre au încheiat o etapă importantă în construirea noii orînduiri și se află la începutul unui nou cincinal. Este vorba, deci, de o perioadă de definire a strategiilor dezvoltării în continuare, pentru a asigura valorificarea cât mai bună a resurselor, creșterea potențialului economiilor naționale, ridicarea activității economice la un nivel superior.

După cum se știe, ținînd seama de bazele lor de plecare, țările socialiste au stadii diferite de dezvoltare și, deși în procesul făuririi noii orînduiri, datorită eforturilor depuse de poapoarele acestor țări, precum și extinderii colaborării reciproce.

s-a realizat o apropiere relativă a nivelelor lor economice, totuși continuă să se mențină diferențe substanțiale în privința nivelului de dezvoltare a forțelor de producție, mărimii venitului național pe locuitor, productivității muncii, condițiilor de trai. Tocmai de aceea, colaborarea și cooperarea în cadrul C.A.E.R., se apreciază în „Programul complex”, are ca un obiectiv esențial să contribuie în mai mare măsură la accelerarea progresului economic și social al tuturor țărilor membre și, în special, al țărilor care au pornit de la un nivel de dezvoltare mai scăzut, la înfăptuirea, într-un termen istoric cât mai scurt, a egalizării nivelurilor lor de dezvoltare economică.

În cei 10 ani care au trecut de la adoptarea Programului complex, țările membre ale C.A.E.R. au obținut noi și importante succese în dezvoltarea lor economică. Este suficient să amintim că, pe ansamblu, venitul național al țărilor membre C.A.E.R. a crescut în decursul acestui deceniu cu 66%, că ritmurile de creștere ale venitului național și producției industriale au fost de circa două ori mai mari decît ale țărilor capitaliste dezvoltate. Evident, odată cu eforturile depuse și progresele înregistrate de țările socialiste membre în dezvoltarea și modernizarea economiilor lor naționale, s-au amplificat și posibilitățile de a colabora și conlucra în cadrul C.A.E.R.

În ce privește România socialistă, în deceniul la care ne referim, ea a cunoscut progrese considerabile în dezvoltarea și ridicarea nivelului tehnic al forțelor de producție, în modernizarea industriei și agriculturii, a întregii economii naționale, în creșterea produsului social și a venitului național, în ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor. Astfel, producția netă industrială a României a crescut de 3,0 ori, venitul național de 2,4 ori, produsul social de 2,3 ori, producția agricolă de 1,6 ori, iar veniturile totale ale populației s-au dublat. S-au înregistrat realizări importante în schimbarea structurii producției, s-au dezvoltat impetuos ramuri industriale moderne, bazate pe tehnica de vîrf, s-a diversificat simțitor producția de mașini și utilaje, produse chimice, bunuri de larg consum etc. Toate aceste succese, creșterea puternică a potențialului economic al României sînt rodul muncii entuziaste a întregului popor, care înfăptuiește neabătut politica justă elaborată de Partidul Comunist Român pentru dezvoltarea economico-socială a țării, pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate în România. În același timp, la obținerea acestor succese a contribuit colaborarea tot mai largă pe care România o desfășoară cu țările membre ale C.A.E.R., cu toate țările socialiste, cu toate statele lumii, participarea ei activă la diviziunea internațională a muncii. Succesele obținute în dezvoltarea și modernizarea economiei naționale au creat României condițiile pentru a-și intensifica și diversifica continuu participarea la colaborarea în cadrul C.A.E.R., pentru a-și amplifica conlucrarea cu celelalte țări membre. Ca o expresie a acestui fapt, volumul schimburilor comerciale ale României cu celelalte țări membre ale Consiliului a crescut în ultimul deceniu de peste 3 ori.

În ceea ce privește preocuparea permanentă a României pentru dezvoltarea colaborării cu țările membre ale C.A.E.R. pentru înfăptuirea „Programului complex”, aceasta își găsește

materIALIZAREA în participarea ei la realizarea unui număr de peste 200 de convenții multilaterale privind specializarea și cooperarea internațională în producție, colaborarea tehnico-științifică, relațiile valutare-financiare și de credit, transporturile de mărfuri etc. Împreună cu alte țări interesate membre ale C.A.E.R., ea a participat și participă la construirea, prin eforturi comune, a unor mari capacități în industria celulozei, azbestului, feroalajelor și la valorificarea unui zăcămint de gaze naturale în U.R.S.S., la construirea unei uzine de nichel și cobalt în Cuba, urmînd să primească în schimb cantitățile convenite din produsele realizate în obiectivele respective. În același timp, România manifestă tot interesul pentru participarea ei la specializarea și cooperarea în cadrul C.A.E.R., ea fiind prezentă în majoritatea convențiilor multilaterale încheiate de țările membre C.A.E.R. privind specializarea și cooperarea în producția construcțiilor de mașini. România participă nemijlocit și la activitatea unor organizații și uniuni economice internaționale specializate, create de țările membre ale C.A.E.R. în astfel de domenii ca: funcționarea interconectată a sistemelor energetice naționale, utilizarea mai bună a unor mijloace de transport, producția și livrările reciproce a unor produse siderurgice, chimice, electrotehnice, rulmenți, utilizarea pașnică a energiei nucleare, explorarea cosmosului, informatică, cercetarea științifică, activitatea bancară și financiară etc. O dezvoltare rodnică cunoaște și colaborarea tehnică și științifică a României cu celelalte țări membre ale C.A.E.R. Astfel, România participă la un număr de circa 100 de convenții de cooperare tehnico-științifică în domenii importante cum sînt: lărgirea bazei energetice și de materii prime și asimilarea de noi surse de energie, crearea de noi mașini, utilaje, instalații, materiale și înlocuitori, precum și la programe de cooperare în domeniile biofizicii, coroziunii, maselor plastice, valorificării superioare a materiei prime lemnoase, a resurselor oceanului planetar etc.

Obiectivul fundamental al cincinalului în care ne aflăm, definit de cel de-al XII-lea Congres al partidului, îl constituie ridicarea României din rîndul țărilor în curs de dezvoltare la nivelul țărilor cu o dezvoltare medie. Aceasta impune, desigur, eforturi considerabile și se bazează pe trecerea la o nouă calitate în toate domeniile de activitate, pe calea afirmării puternice a cuceririlor tehnico-științifice, valorificării superioare a resurselor naturale și umane, sporirii substanțiale a productivității muncii, a eficienței economice, a avuției naționale. Producția globală industrială va crește cu 44 la sută, cea netă cu 52,4 la sută, iar venitul național cu 41,1 la sută. Pentru realizarea acestor mari obiective pe care și le propune, România este, deci, profund interesată să dezvolte în continuare cooperarea în producție cu țările membre ale C.A.E.R., ca și cu toate țările socialiste, cu toate celelalte state, atît pe plan bilateral, cît și multilateral, în spiritul principiilor deplinei egalități în drepturi și avantajului reciproc, al respectării independenței și suveranității naționale. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Congresul al XXVI-lea al P.C.U.S., **„România este hotărîtă să-și aducă și în viitor întreaga contribuție la colaborarea în cadrul C.A.E.R., în scopul satisfacerii necesităților de materii prime, materiale și energie, de mașini unelte și tehnologii moderne ale țărilor membre, astfel încît activitatea acestei organizații să constituie un adevărat model de raporturi echitabile, de conlucrare fructuoasă între state socialiste, libere și suverane, să dea un nou imbold construcției socialiste și comuniste“.**

În mod corespunzător, România manifestă în cadrul consiliului o preocupare permanentă pentru orientarea activității tuturor organelor sale spre problemele concrete ale colaborării economice, cooperării și specializării în producție, în dorința de a-și extinde relațiile economice cu țările membre și, desigur, de a beneficia, alături de alte țări, de efectele pozitive ale dezvoltării raporturilor de colaborare și întraajutorare tovarășească. În acest sens, România consideră că sînt necesare eforturi pentru identificarea a noi posibilități și acțiuni de cooperare, cu atît mai mult cu cît există un număr de probleme rămase deschise și de a căror soluționare depinde, în mare măsură, accelerarea progresului social-economic al tuturor țărilor membre ale C.A.E.R., creșterea eficienței colaborării lor reciproce, afirmarea efectivă a superiorității relațiilor economice internaționale de tip nou. Aceasta apare cu atît mai necesar cu cît, aflate la început de cincinal, țările membre ale C.A.E.R. își propun obiective mari, a căror îndeplinire presupune, desigur, și eforturi considerabile, iar unul dintre principalele obiective ale colaborării este tocmai acela de a înlesni îndeplinirea acestor obiective, de a aduce o contribuție sporită

la soluționarea unor probleme noi, complexe, cu care se confruntă diferitele economii naționale ale țărilor membre ale Consiliului, și ca urmare a amplificării fenomenelor de criză din economia mondială, a agravării crizei energetice și de materii prime, a accentuării măsurilor protecționiste, a instabilității monetare și a înrăutățirii condițiilor de credit. Această situație sporește exigențele față de colaborarea reciprocă în cadrul C.A.E.R., față de moduri în care activitatea organizației este legată nemijlocit de preocupările actuale ale țărilor și contribuie la soluționarea problemelor care se ridică în procesul dezvoltării economiilor lor naționale.

În acest sens, Partidul Comunist Român, țara noastră acordă o deosebită atenție problemelor coordonării planurilor pe anii 1981—1985, care, de altfel, au ocupat un loc central și în lucrările recente sesiuni a C.A.E.R. de la Sofia, deoarece activitatea de coordonare a planurilor determină, în cea mai mare măsură, amploarea și eficiența colaborării în general. În activitatea intensă desfășurată în această direcție s-au obținut o serie de rezultate pozitive, cum sînt sporirea livrărilor reciproce de mărfuri, prelungirea și lărgirea unor convenții bilaterale și multilaterale, elaborarea de noi convenții de specializare și cooperare în producție. Cu toate acestea, așa cum s-a arătat în cuvîntarea șefului delegației române la recenta Sesiune a C.A.E.R., tovarășul Ilie Verdeț, prim-ministru al guvernului, rezultatele obținute nu oglindesc pe deplin posibilitățile oferite de potențialul economic și tehnico-științific al țărilor membre ale C.A.E.R. și nu dau încă soluții depline la numeroase probleme esențiale ale dezvoltării cooperării între aceste țări. Practic, deși în anii ultimului deceniu volumul schimburilor economice ale țării noastre cu celelalte țări membre ale Consiliului s-a triplat, totuși ponderea lor în comerțul exterior al României s-a redus, în aceeași perioadă, de la 50% la 34%.

În acest context, România consideră că ar trebui făcute progrese mult mai substanțiale în îndeplinirea prevederilor „Programului complex“ privind necesitatea asigurării mai depline a nevoilor crescînde ale țărilor membre de combustibili, energie, produse metalurgice și alte materii prime, pe baza unirii eforturilor țărilor interesate. De altfel, în acest scop a fost elaborat și un program special de colaborare pe termen lung care prevede tocmai asigurarea certă a necesarului, fundamentat economic, al țărilor membre ale C.A.E.R., de diverse tipuri de energie și materii prime industriale. România și-a exprimat în mod constant interesul de a participa la acțiunile de colaborare în acest domeniu, subliniind această dorință la toate sesiunile consiliului, ca și necesitatea convenirii unor noi acțiuni de colaborare între țările membre ale C.A.E.R. pentru soluționarea în mai bune condiții a problemei respective. Încă la sesiunea consiliului din 1978, cînd a fost adoptat și programul special, România a arătat că se face simțită necesitatea unor noi acțiuni de cooperare pentru valorificarea rezervelor existente în țările membre în vederea majorării livrărilor și acoperirii în mai mare măsură a necesarului țărilor care dispun de resurse limitate, ținînd seama că în programele speciale nu sînt prevăzute acțiuni concrete în asemenea domenii de importanță vitală pentru economiile lor naționale, cum sînt, de exemplu, cele privind asigurarea necesarului de țitei și gaze naturale. În ceea ce privește România, se poate spune că efectele colaborării sale în cadrul C.A.E.R. în acest domeniu sînt puțin semnificative, ținînd seama că ponderea cantităților de combustibili, materii prime, minerale și metale obținute pe această cale, în ansamblul importurilor românești de astfel de produse, a scăzut de la 47% în 1970 la 21% în 1980, deci o poziție considerabil inferioară locului pe care îl ocupă comerțul total cu țările membre ale C.A.E.R. în schimburile comerciale de ansamblu ale României: ca atare, cele mai mari cantități de țitei și de materii prime de bază și le procură din alte țări, cu plata în valută convertibilă. — fapt de natură să limiteze dimensiunile de ansamblu ale colaborării României în C.A.E.R. În același timp, în virtutea principiului avantajului reciproc, România a precizat că soluționarea echitabilă a problemei presupune participarea țărilor interesate, deci și a României, la eforturile necesare pentru punerea în valoare a resurselor naturale existente în țările membre ale C.A.E.R.

Țara noastră consideră, de asemenea, că ar trebui elaborate și alte propuneri de acțiuni concrete de cooperare, în această privință, ceea ce ar putea oferi un exemplu de soluționare prin eforturi comune a unei probleme deosebit de complexe, cu care se confruntă în prezent un mare număr de țări ale lumii.

Un loc important se acordă în cadrul C.A.E.R. problemelor extinderii și adâncirii specializării și cooperării internaționale în producția celor mai importante tipuri de utilaje și mașini, perfecționării colaborării țărilor membre în construcțiile de mașini, radiotehnică și electronică, ramuri deosebit de importante pentru progresul general al economiei tuturor țărilor socialiste. Întrucât România continuă să dețină încă o pondere destul de scăzută în ansamblul schimburilor reciproce de mașini și utilaje specializate, produsele ei de înaltă tehnicitate contribuind doar într-o proporție extrem de redusă la aceste schimburi, se poate aprecia că structura participării sale la specializarea în producție între țările membre ale C.A.E.R. reflectă insuficient nivelul de dezvoltare și de tehnicitate atins de industria românească constructoare de mașini, radiotehnică și electronică, ceea ce reduce și din eficiența acestei participări. De aceea, România acționează pentru promovarea unei asemenea specializări pe produse finite, subansamble sau piese, care să asigure fiecărei țări producerea, asamblarea și livrarea de produse industriale de complexitate ridicată, creșterea seriilor de fabricație, ridicarea substanțială a calității și nivelului tehnic al produselor.

În același timp, România apreciază că prin intermediul colaborării în cadrul C.A.E.R. este necesar să se acopere în mai mare măsură necesitățile crescînde ale țărilor membre de utilaje tehnologice și instalații complexe, mașini-unelte grele și agregate multifuncționale, mijloace de automatizare și tehnică de calcul, echipamente și componente electronice etc., în vederea reducerii unor importuri conștitoare, în valută convertibilă, din țări terțe.

Deoarece în prezent sînt în curs de elaborare noi convenții generale de colaborare multilaterală, inclusiv în electrotehnică și microelectronică, ar fi necesar și util să se acționeze pentru concretizarea lor în cel mai scurt timp, astfel încît chiar în cursul acestui cincinal să se convină livrări reciproce cu o participare corespunzătoare și a industriei românești. De asemenea, ar trebui să se acorde, în cadrul colaborării, o atenție sporită utilizării mai bune a capacităților de producție, deoarece în timp ce unele țări prevăd construirea unor noi capacități în diferite ramuri și subramuri, în alte țări se conturează rezerve de capacitate.

În sfîrșit, se constată o lipsă de progres în privința stabilirii de acțiuni concrete de colaborare în domeniul stimulării economice a creșterii producției agricole și exportului de produse agroalimentare. România apreciază în această privință, că, pe

baza prevederilor de principiu din „Programul complex” și a unor hotărîri adoptate anterior, este necesară convenirea unor măsuri de participare a țărilor interesate la eforturile pentru dezvoltarea producției alimentare, îndeosebi pe calea prețurilor și altor mijloace economice care să favorizeze realizarea de investiții în agricultură și creșterea eficienței în această ramură de bază.

Se vede, deci, că în lucrările de coordonare a planurilor economice pentru perioada 1981—1985 o serie de probleme importante au rămas încă deschise, ceea ce face necesară continuarea tratativelor pentru stabilirea de noi acțiuni care să permită rezolvarea tuturor problemelor și creșterea mai substanțială, pe această bază, a comerțului reciproc. Totodată, activitatea de coordonare a planurilor ar putea fi perfecționată prin extinderea realizării de înțelegeri de colaborare pe perioade mai mari de 5 ani, în anumite probleme fundamentale, ținînd seama că în anumite ramuri — cum sînt industria extractivă, energetică, unele sectoare ale construcțiilor de mașini — chiar ciclul cercetare-investiție-producție depășește această perioadă de timp. Soluționarea echitabilă a problemelor care stau în fața țărilor membre ale C.A.E.R., perfecționarea în continuare a colaborării lor economice și tehnico-științifice ar demonstra, și pe această cale, superioritatea orînduirii socialiste, a relațiilor economice internaționale pe care aceasta le generează, contribuind astfel la afirmarea tot mai puternică a ideilor și principiilor socialiste pe plan mondial.

Acționînd neobosit în direcția extinderii colaborării cu țările membre ale C.A.E.R., România dezvoltă, în același timp, conlucrarea cu toate statele socialiste, apreciînd că aceasta corespunde atît intereselor reciproce, cit și cauzei întăririi unității, solidarității și forțelor socialismului. Totodată ea acționează pentru întărirea cooperării cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, pentru lărgirea legăturilor economice și tehnico-științifice cu toate statele lumii, indiferent de orînduirea socială, participă activ la diviziunea internațională a muncii.

În acest mod, răspunzînd intereselor fundamentale de progres și prosperitate ale poporului român, România socialistă aduce o contribuție activă la întărirea și afirmarea socialismului, a superiorității sale pe plan mondial, la instaurarea unui climat de pace, colaborare și destindere în Europa și în întreaga lume.

N. IONESCU

STATISTICA INTERNAȚIONALĂ

Industria fibrelor chimice

ÎN DECENIUL TRECUT, sub efectul crizei petrolului, al scumpirii repetate a materiilor prime de bază și energiei consumate de industria fibrelor chimice, al concurenței crescînde din partea fibrelor naturale, precum și al recesiunii economice din țările capitaliste dezvoltate, producția mondială nesocialistă a acestei ramuri industriale a cunoscut succesiv (în anii 1975 și 1980) două reduceri absolute. În 1980 producția de fibre chimice s-a micșorat în toate principalele țări producătoare, respectiv cu 10% (față de 1979) în Europa occidentală, cu 7% în S.U.A. ș.a.m.d., determinînd scăderea gradului de utilizare a capacităților existente, în medie, la 65%.

După cum se vede din tabel, ponderea fibrelor sintetice a crescut continuu (la peste 74% din 1980), în timp ce ponderea fibrelor celulozice — în scădere — înregistrează o tendință de stabilizare la circa 28% din total. De asemenea, în cadrul producției de fibre sintetice a sporit sensibil ponderea fibrelor poliesterice, cu scăderea concomitentă a celei a fibrelor poliamidice.

Totodată, se constată un proces de diseminare geografică a industriei fibrelor chimice, care a condus la îngustarea poziției deținute în producția lor mondială nesocialistă de către Europa occidentală și Japonia, în condițiile sporirii rolului altor țări, îndeosebi al țărilor care dispun de resurse proprii de hidrocarburi lichide și gazeoase.

Produsul	Total țări nesocialiste (mil tone)	Din care (în %)			
		S.U.A.	Europa occid.	Japonia	Alte țări
Total fibre chimice					
1970	8 394	27	32	17	24
1975	10 671	28	25	13	34
1980	14 221	27	21	13	39
Din care :					
— fibre sintetice					
1970	4 809	32	32	20	16
1975	7 461	34	25	14	27
1980	10 591	32	20	13	35
— fibre celulozice					
1970	3 585	—	—	—	—
1975	3 210	—	—	—	—
1980	3 630	—	—	—	—

Sursa : B.I.K.I., nr. 79—80/1980

În cercurile de specialitate se apreciază că înviorearea așteptată a activității economice dintr-o serie de țări capitaliste în cursul semestrului II 1981 ar putea asigura redemararea industriei fibrelor chimice și absorbi-

rea treptată, cel puțin parțială, a ampleror capacități neutilizate în ultimul timp în această ramură.

N. ?

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Produsele de bază — iunie 1981

TENDINȚA DE SCĂDERE a prețurilor produselor de bază, pe piețele internaționale, înregistrată de la începutul acestui an, a continuat și în luna iunie.

Indicele agregat, calculat de Institutul de economie mondială, reflectă o scădere a prețurilor internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S. România cu 2,4% în luna iunie a.c.

Mentineră unei cereri reduse pe piața materiilor prime și semifabricatelor industriale s-a soldat cu scăderea prețurilor, în medie cu 3,0%. Prețurile au scăzut practic la toate produsele: minereuri (-3,2%), metale (-3,1%), cauciuc natural (-2,4%), lemn și produse din lemn (-3,5%), fibre animale și vegetale (-0,5%) și piei brute (-9,3%).

Prețurile la produsele agroalimentare au scăzut pe ansamblu cu 2,4%, reflectând interesul redus de cumpărare caracteristic la finele sezonului de comercializare, precum și în perspectiva de supraofertă în noul sezon 1981/1982. Prețurile au scăzut la cereale (-3,4%), semințe oleaginoase și uleiuri vegetale comestibile (-1,6%), precum și la animale, carne și produse animaliere (-3,9%).

Contrar acestei tendințe, indicele I.E.M. indică o creștere a prețurilor la grupa de zahăr și produse tropicale (+0,9%). Cu toate că și la aceste produse prețurile au prezentat o tendință de scădere aproape în tot cursul lunii iunie a.c., creșterea menționată mai sus reflectă evoluția ascendentă a prețurilor la cacao de la sfârșitul intervalului.

Activitatea economică slabă s-a reflectat și în evoluția prețurilor la combustibili, care au scăzut pe ansamblu cu 1,8%. Prețurile au scăzut la cărbuni cocsificabili și cocs (-3,4%), precum și la produse petroliere (-2,2%), scădere care se referă în special la distilatele medii și grele și mai puțin la benzine, pentru care există un consum sezonier sporit. La țifei, cu toate că prețurile ofi-

**INDICELE SIMTETIC I.E.M., IN ANII 1979-1980
SI MAI-IUNIE 1981**

Categoriya de produse	1970-1972 = 100			
	Anul	Indici anului	mai	iunie
INDICE GENERAL	1979	358,5	331,4	347,8
	1980	362,9 ^{a)}	363,8	381,1
	1981		349,4 ^{a)}	341,6 ^{a)}
1. Produse alimentare	1979	225,2	213,6	224,6
	1980	264,7	257,3	257,9
	1981		236,4 ^{a)}	228,6 ^{a)}
- cereale	1979	231,1	217,1	225,6
	1980	258,7	235,4	235,3
	1981		252,1	245,6
- semințe oleag., prod. deriv., grăș. anim. și veg.	1979	237,6	235,4	243,8
	1980	225,0	286,9	281,8
	1981		231,5 ^{a)}	227,8 ^{a)}
- animale, carne și prod. anim.	1979	200,1	195,3	194,3
	1980	222,6	217,3	219,1
	1981		198,4 ^{a)}	199,7 ^{a)}
- zahăr și produse tropicale	1979	250,0	221,9	239,8
	1980	455,1	625,6	488,4
	1981		275,3 ^{a)}	277,9 ^{a)}
2. Combustibili	1979	299,1	292,0	312,6
	1980	363,2	322,1	309,4
	1981		673,3 ^{a)}	697,7 ^{a)}
- cărbuni și cocs	1979	403,2	320,0	304,8
	1980	461,1	475,0	408,7
	1981		394,1 ^{a)}	380,7 ^{a)}
- țifei	1979	437,3	265,7	813,9
	1980	1425,8	1437,2	1437,2
	1981		1582,3	1582,5
- produse petroliere	1979	1049,6	1047,8	1183,4
	1980	1106,1	1130,7	1107,9
	1981		1042,7	1029,4
3. Materii prime industriale	1979	258,1	254,9	257,6
	1980	275,6 ^{a)}	273,6	272,6
	1981		240,6 ^{a)}	233,4 ^{a)}
- minereuri	1979	159,3	152,4	163,1
	1980	193,6 ^{a)}	190,8	188,8
	1981		172,1 ^{a)}	168,6 ^{a)}
- metale	1979	250,8	248,3	250,7
	1980	251,5	252,6	251,3
	1981		220,1 ^{a)}	213,5 ^{a)}
- cauciuc	1979	357,9	368,2	387,6
	1980	401,5	376,6	385,9
	1981		327,8	319,9
- lemn și produse din lemn	1979	304,4	288,1	293,9
	1980	356,3	365,2	367,6
	1981		299,2 ^{a)}	266,7 ^{a)}
- fibre animale și vegetale	1979	232,1	226,1	229,7
	1980	280,0	265,6	254,5
	1981		263,6 ^{a)}	262,5 ^{a)}
- piei	1979	389,7	492,7	432,9
	1980	240,2	193,9	188,9
	1981		233,2	213,3

a) Date provizorii pentru: fiero-mazgan, ferro-siliciu, țevi din oțel, laminat din cupru, minereu de fier, minereu de mangan, cromită, huliță, cocs de furnal, chereștea de rășinoase, chereștea de foioase, celuloză, hârtie, iută, miere, ulei de ricin, porci vii, carne de vită.

cială ale țările membre ale O.P.E.C. au rămas „inghețate”. Prețurile de tranzacții s-au situat sub nivelul celor oficiale, datorită supraofertei de țifei existentă pe piața internațională.

Sectorul de conjunctură internațională și marketing — I.E.M.

Acordul internațional pentru cacao (A.I.C.)

DUPĂ UN AN de negocieri, la 1 august a.c. va intra provizoriu în vigoare noul Acord internațional pentru cacao, menit să asigure o stabilitate a prețurilor acestui produs pe piața internațională. Primul acord de acest fel a intrat în vigoare la 1 octombrie 1973. Acordul, ca de altfel și următorul (1976-1980), nu a avut practic nici un efect, prețurile de intervenție fiind mult sub nivelul celor practicate pe piața internațională.

În cursul anului 1980 și în prima parte a acestui an au avut loc la Geneva noi negocieri între țările producătoare și consumatoare de cacao boabe, pentru încheierea celui de-al treilea Acord internațional, care să intre în vigoare în anul 1981. Noul acord conține o serie de pîrghii menite să contribuie la asigurarea unui echilibru între cerere și ofertă, și anume constituirea unui stoc tampon de 250-350 mii tone și stabilirea unor niveluri minime (2425 dolari/tonă) și maxime (3308 dolari/tonă) ale prețurilor, care să servească fie drept bază de achiziționare pentru stocul tampon, fie pentru punerea în vânzare a unor cantități de cacao din acest stoc. Contingentele de export existente și în acordul precedent ar urma să fie menținute ca instrumente suplimentare de stabilizare, în anumite condiții dificile, pe piața internațională a boabelor de cacao.

Pentru ca noul acord să poată intra în vigoare este necesar ca cel puțin 5 țări exportatoare de cacao, care asigură 80% din volumul exportului mondial, și țările care preiau cel puțin 70% din importul mondial al acestui produs, să depună instrumentele de ratificare a acordului, acceptarea sau consimțământul.

La 30 iunie a.c., 32 de țări principale exportatoare și importatoare de cacao, reunite la Geneva, cu excepția Coastei de Fildeș (principalul producător mondial) și S.U.A. (principalul consumator mondial), au convenit ca cel de-al treilea Acord internațional pentru cacao să intre în vigoare începînd cu 1 august a.c., deși procentajele cerute pentru ratificare nu au fost întrunite.

C.E.E., care deține 50% din importul mondial de cacao, a optat pentru semnarea unei anexe la această înțelegere în care se arată că va notifica secretarului general al O.N.U., înainte de 1 august a.c., dacă va accepta să adere la noul acord. În acest timp, C.E.E. va continua să depună eforturi pentru a convinge atât S.U.A. cât și Coasta de Fildeș să adere la acest acord. La 13 iulie a.c. ministrul de externe din țările membre ale Pieței comune a hotărît să sprijine condiționat aplicarea provizorie, începînd cu 1 august a.c. a Acordului internațional pentru cacao.

Cele două condiții puse de C.E.E. stipulează menținerea fondului disponibil pentru finanțarea stocurilor tampon și revizuirea anuală a situației pieței internaționale a acestui produs. R.F. Germania, unul din principalii importatori mondiali de cacao boabe, a hotărît, după o lungă perioadă de ezitare, să sprijine această decizie, ceea ce înseamnă că Piața comună va avea o poziție unitară în negocierile ce vor mai avea loc.

Intrucît Coasta de Fildeș, principalul producător mondial și S.U.A., primul importator mondial, nu au ratificat acordul și deci procentul de semnături nu este suficient, înseamnă că aplicarea de la 1 august a.c. a acordului va avea un caracter provizoriu.

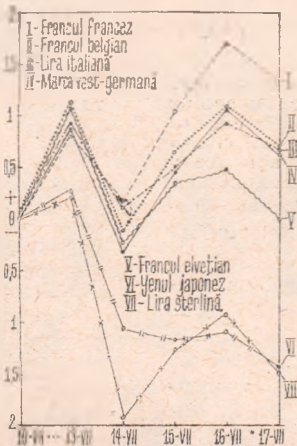
Virginia CÂMPEANU

I.E.M.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 13-17 iulie a.c. cursul dolarului S.U.A. a cunoscut o evoluție contradictorie față de majoritatea valutei occidentale. După o deteriorare la începutul intervalului, în special în raport cu valutele europene continentale, moneda americană a înregistrat o revenire, atât ca efect al declarațiilor oficiale privind intențiile de continuare a unei politici ferme a creditului scump, cât și al publicării estimărilor oficiale privind slăbirea ritmului inflației în S.U.A. la 9,9% ca rată anuală în condițiile unei creșteri mai rapide a produsului național brut al țării (cu 11,8%). Revenirea cursului dolarului a fost însă temporară. Reducerea de către o serie de mari bănci americane a ratelor dobânzii de împrumut prin broker de la 20,5-20% la 19,5-19%, ca și diminuarea dobânzii preferențiale („prime rate“) de către Southwest Bank din St. Louis a condus la o nouă deteriorare a poziției monedei americane.

Lira sterlină a înregistrat o slăbire a cursului nu numai față de dolar, dar și față de celelalte valute vest-europene. La 17 iulie cursul se situa la 1,8725 dolari/liră, comparativ cu 1,975 dolari/liră la 10 iulie. Cursul mărcii vest-germane a înregistrat o revenire de la nivelurile scăzute atinse în intervalul anterior, situîndu-se la 17 iulie la 2,4250 mărci/dolar (de la 2,44 mărci/dolar la 10 iulie). Francul elvețian a cunoscut oscilații de curs mai puțin pronunțate decât moneda vest-germană, urmînd însă o tendință similară. La finele intervalului cursul era de 2,0850 franci/dolar, practic neschimbat în raport cu cel din ziua de referință (10 iulie). O revenire sensibilă, după atingerea



Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 13-17.VII, luîndu-se ca bază nivelul cursurilor din 10.VII.a.c.

unor niveluri de curs deosebit de scăzute în ultimele săptămîni, a marcat francul francez. Procesul a fost motivat mai mult de factori tehnici interveniți pe fondul unei ușoare slăbiri a cursului dolarului. La finele săptămîinii cursul se ridică la 5,7525 franci/dolar (5,83 nivelul de referință). Cursul francului belgian a urmat îndeaproape mișcărilor de curs ale mărcii vest-germane, situîndu-se la 17 iulie la 39,75 franci/dolar, față de 40,03 franci/dolar în ziua de referință (+0,7%). Lira italiană a marcat o apreciere mai puțin pronunțată de curs față de dolar (0,66%), cotînd la finele săptămîinii la 1.209 lire/dolar. Yenul japonez a pierdut teren atât față de dolar cât și față de valutele continentale europene. La aceasta a contribuit lichidarea unor poziții în yen de către importatorii japonezi, precum și anunțarea scăderii cu 1,8% a producției industriale a țării în luna mai a.c.

Dobinzile la fondurile în eurovalute au cunoscut între 10 și 17 iulie următoarea evoluție (la depozitele pe termen de 6 luni): eurodolari 18,4375% și 18,25%, euromărci vest-germane 12,625% și 12,5624%, eurofranci elvețieni 10,375% și 10,125%.

Prețul aurului a oscilat între 402 și 420 dolari/uncie, situîndu-se la cel de al doilea fixing de la Londra din ziua de 17 iulie la 415 dolari/uncie.

**Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU**

Abordarea globală a utilizării surselor de energie

ORGANIZAȚIILE neguvernamentale se vor prezenta la Conferința de la Nairobi pentru surse noi și regenerabile de energie cu o strategie comună reflectând preocuparea lor față de probleme legate de dezvoltare și conservarea mediului înconjurător, în intenția de a atrage atenția asupra responsabilităților ce revin țărilor dezvoltate în acest domeniu. Declarația de principii, adoptată în cadrul unei reuniuni preliminare care a avut loc la Tunis, subliniază o serie de aspecte asupra cărora participanții la Conferința de la Nairobi vor trebui să-și concentreze atenția. Iată câteva din problemele considerate în acest document de lucru.

- Soluționarea crizei energetice rezidă în realizarea unei mutații globale în materie de energie. Organizațiile neguvernamentale se pronunță pentru încetarea abuzului în ce privește folosirea resurselor neregenerabile și a tehnologiilor ce contribuie la risipa de energie, pentru a se adopta, în schimb, o formulă globală de utilizare a diverselor surse de energie inepuizabile și mai puțin costisitoare. O asemenea mutație ar duce la înlăturarea practicilor distructive asupra mediului înconjurător, social și cultural, în favoarea unor forme de exploatare pe termen lung și fără influențe nocive. Totodată, o atare mutație ar fi însoțită de transformări în relațiile sociale și politice, în sensul dispariției raporturilor de dependență.

- Politică energetică trebuie integrată în obiectivele globale de dezvoltare, fiind cont de diversitatea situațiilor din diferite țări — care impun abordări tot atât de diferite — și respectind condițiile sociale, culturale și pe cele legate de mediul înconjurător.

- Principalele obstacole în calea adoptării de metode valabile pe termen lung în ce privește utilizarea energiei țin de faptul că țările industrializate practică un consum exagerat și o exploatare ineficăcă a energiei, iar exportul de tehnologie se face tot în favoarea țărilor dezvoltate. Ca atare se impune o transformare radicală în utilizarea energiei, în special în scopuri industriale, transformare bazată pe folosirea crescândă a surselor regenerabile. În

plus, țările industrializate ar trebui să accepte să reducă din consumul total energia obținută din surse convenționale, astfel ca aceste rezerve să fie puse parțial la îndemina țărilor în curs de dezvoltare.

- Capacitatea de planificare în materie de energie — bazată pe evaluarea cit mai exactă a necesităților — este esențială în vederea unei utilizări raționale a resurselor energetice, în special în vederea unei repartizări mai echitabile între mediul rural și sectoarele industriale urbane.

- În perioada 1973—1978, creșterea economică a țărilor Pieței comune a fost realizată în proporție de 95% prin economiile realizate în materie de energie.

- În 1977, 97% din creșterea produsului național brut în Statele Unite a fost datorată unui randament sporit în utilizarea energiei.

- În Danemarca, consumul de energie sub formă de carburant s-a redus cu 20% în cursul ultimilor ani, iar creșterea cererii de energie electrică a fost, practic, anulată.

- În Japonia, începând cu anul 1973 produsul național brut înregistrează o creștere anuală de 4%, fără o creștere paralelă a cererii de energie.

- Complexitatea problemelor legate de criza energetică, interesele multiple implicate impun o participare sporită și cit mai reprezentativă social la luarea deciziilor.

Pornind de la aceste probleme, reprezentanții organizațiilor neguvernamentale au stabilit o listă de obiective prioritare pentru a fi supuse dezbaterilor în cadrul reuniunilor preliminare conferinței de la Nairobi. Astfel, în materie de finanțare, ar trebui acționat pentru modificarea modalităților actuale de atribuire a fondurilor destinate cercetării și dezvoltării, fonduri de care să beneficieze în mai mare măsură

Breviar

F.A.O. apreciază că, în ce privește agricultura, ultimii doi ani au fost caracterizați printr-o instabilitate accentuată determinată de prețurile fluctuante la numeroase produse și de scăderea cererii în general pentru produse agricole și în special pentru materii prime.

Revista „F.A.O. : Raport et Perspectives sur les produits 1980—1981” (care realizează analize anuale asupra comerțului mondial cu produse agricole) consideră că această situație este cauzată de efectul combinat al mai multor factori, printre care: modificări în structura cererii și a consumului; recesiunea economică mondială și imposibilitatea realizării unor planuri eficiente de stabilizare internațională, protecționismul, acțiunile speculative.

MAI MULTE ȚĂRI din Asia au inițiat, recent, o nouă acțiune de cooperare regională în domeniul agriculturii. Condițiile concrete din zonă fac dificilă practicarea marii agriculturi, deși nici mica agricultură nu se bucură de stimulente deosebite din partea autorităților din țările respective, în sensul facilitării introducerii mecanizării în fermele mici sau în gospodăriile individuale. Printre cauze — dezvoltarea tehnologică inadecvată, nivelul redus al calificării forței de muncă, capacitatea restrânsă de absorbție a piețelor interne. Pentru depășirea acestor dificultăți a fost creată o rețea regională a institutelor naționale de cercetare în scopul dezvoltării și adaptării mașinilor-unelte și a echipamentelor destinate micilor agricultori. Această rețea de institute va asigura și fluxul de informații asupra programelor de mecanizare și tehnologiilor agricole cele mai adecvate tipului de agricultură practică în zonă.

Țările participante la această acțiune de cooperare sînt: India, Indonezia, Iran, Pakistan, Filipine, Coreea de Sud, Sri Lanka și Thailanda.

ră activitățile legate de valorificarea surselor noi și reînobile de energie. Alte aspecte se referă la: planificare și formarea cadrelor; conservarea energiei și randamentul utilizării; interesul sporit ce ar trebui acordat cercetărilor în vederea valorificării surselor regenerabile față de cele destinate exploatarii șișturilor bituminose (în condițiile în care eforturile pentru reducerea cheltuielilor sînt mai avantajoase în cazul surselor regenerabile); participarea companiilor transnaționale la strategiile și la activitatea de planificare în materie de energie în diverse țări, în special sub forma unor contribuții la dezvoltarea surselor noi și regenerabile.

Anchete socio-economice

SE VORBESTE ASTĂZI tot mai mult despre noi orientări ale politicilor de dezvoltare în țările rămase în urmă, în sensul că acestea trebuie să servească la satisfacerea trebuințelor de bază ale populației. În acest cadru, alături sau în locul proiectelor de amploare care presupun eforturi investiționale considerabile, accentul se pune tot mai mult pe agricultură, alimentație, sănătate, învățămînt. Pornind de la aceste deziderate, Agenția Statelor Unite pentru dezvoltare internațională a adoptat, recent, metoda anchetelor de impact social, anchete care — în concepția autorilor — ar trebui folosite înaintea inițierii oricărui proiect de dezvoltare. Iată, potrivit, revistei **Development Forum** întrebările la care ar trebui să răspundă aceste anchete:

- În ce măsură proiectul în cauză este compatibil cu instituțiile socio-culturale existente în țara respectivă?
- Cum poate fi organizată participarea populației la realizarea proiectului?
- Care va fi impactul proiectului?
- În ce constă utilitatea sa?
- Ce obstacole ar putea apărea în calea participării populației la realizarea proiectului?
- Ce avantaje va aduce acest proiect și cum vor fi ele repartizate?

- În ce măsură vor beneficia de aceste avantaje (de pe urma realizării proiectului) păturile sociale cele mai sărace?

- În ce măsură se vor extinde sau care va fi aria de extindere a efectelor ulterioare realizării proiectului.

- Pot apare efecte negative imprevizibile inițial?

- Rezultatele avantajoase vor fi de durată?

Autorii consideră că specialiștii care vor organiza aceste anchete trebuie să posede o serie de calități, printre care:

- capacitatea de a defini problemele prioritare, ceea ce presupune cunoașterea factorilor locali, cum ar fi condițiile de infrastructură, condițiile sanitare, situația agriculturii și învățămîntului;
- capacitatea de a menține un raport corect între diverse interese locale și principalii parametri ai proiectelor de dezvoltare.

Experiența unor acțiuni deja realizate a demonstrat că în componența unor astfel de echipe trebuie să fie incluși atit specialiști autohtoni — care cunosc cel mai bine problemele interne ale țării respective — cit și experți străini care să dea o imagine globală a problemelor ținînd cont inclusiv de priorități legate de posibilități și strategii regionale de dezvoltare, conservarea mediului etc.

Pagină realizată de
Em. STANCU

Structuri ale producției de energie electrică

STRUCTURA producției de energie electrică — în raport cu purtătorii de energie folosiți — din țările capitaliste industrializate prezintă mari deosebiri, în funcție de natura resurselor autohtone, cit și de accesul la importul de

hidrocarburi ieftine în perioada postbelică a constituirii sistemului electroenergetic național.

Din tabelul de mai jos, care include principalele țări capitaliste dezvoltate (exceptând Japonia), se vede că cea mai rațională structură a producției de energie electrică se întâlnește în țări ca Anglia și R.F.G., în timp ce Italia, Belgia și Olanda rămân net tributare în acest domeniu consumului de produse petroliere și gaze naturale — materii prime prețioase pentru industria prelucrătoare.

(% din total producție de energie electrică, 1979)

Țara	Termoelectrocentrale			Centrale nucleare	Hidrocentrale
	combustibili lichizi	gaze naturale	cărbune		
Anglia	15,0	0,5	73,0	10,0	1,5
Australia	41,7	9,7	41,4	0	7,0
Belgia	40,0	20,0	30,0	10,0	0
Canada	4,0	2,2	15,4	9,1	69,0
Franța	23,0	5,0	26,0	15,0	29,0
Italia	57,0	6,0	0	4,0	33,0
Olanda	25,0	45,0	10,0	20,0	0
R.F.G.	8,0	16,0	58,0	11,0	7,0
R.S.A.	0	2,25	94,25	0	3,5
S.U.A.	13,5	14,7	48,0	11,4	12,4

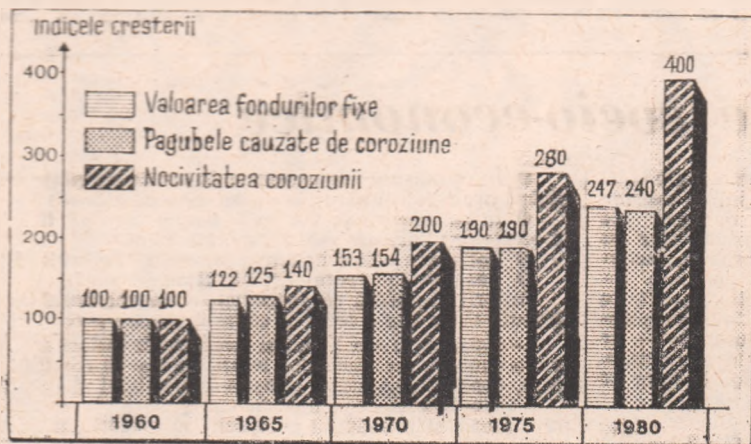
Sursa : „American Dyestuff Report” 1980.

S.O.S.! Coroziunea

SE apreciază că pagubele cauzate de coroziune în Ungaria se ridică anual la circa 16—17 miliarde forinți, nocivitatea coroziunii crescând de patru ori în ultimele două decenii. Dacă această sumă s-ar raporta numai la instalațiile din oțel, reiese că o pătrime din producția ungară de oțel ar trebui cheltuită pen-

tră șăminte chimice foarte agresive), a emanațiilor de gaze conținând îndeosebi sulf ș.a.; de asemenea, prin extinderea utilizării sării pentru dezapezirea căilor de comunicații.

Actualmente, în R.P. Ungară, de activități legate de protecția anticorozivă se ocupă circa 40 de mii de persoane, între care 400 de ingineri specializați în problemele coroziunii. După ultimele evaluări, datorită utilizării producției „industriale” anticorozive se economisesc



tru înlocuirea mecanismelor din metal ruginite. De altfel, în întreaga lume pagubele provenite din coroziune sînt în creștere. Nocivitatea coroziunii crește în mod simțitor odată cu extinderea chimizării (în special utilizarea unor îngră-

șăminte chimice foarte agresive), a emanațiilor de gaze conținând îndeosebi sulf ș.a.; de asemenea, prin extinderea utilizării sării pentru dezapezirea căilor de comunicații.

Actualmente, în R.P. Ungară, de activități legate de protecția anticorozivă se ocupă circa 40 de mii de persoane, între care 400 de ingineri specializați în problemele coroziunii. După ultimele evaluări, datorită utilizării producției „industriale” anticorozive se economisesc

Polonia: preocupări pentru dezvoltarea producției de cărbune

ÎN ACTUALA etapă de dezvoltare a economiei poloneze o deosebită atenție este acordată lărgirii bazei energetice a țării, în primul rînd prin înscrierea pe o traiectorie ascendentă a extracției de cărbune, mai ales de huiță. Se consideră că sporirea forței de muncă utilizate în industria carboniferă va permite majorarea producției de cărbune la 198 mil. tone în anul 1982, ceea ce ar reprezenta un important factor al creșterii cu 3—4% a veniturilor naționale prognozate pentru anul viitor. În acest cadru s-a anunțat continuarea construirii unor mine în bazinul carbonifer Lublin și s-a relevat necesitatea concentrării eforturilor asupra amenajării bazinului minier-energetic Belchatov.

În același timp, o mare importanță este acordată utilizării raționale a combustibililor, una din căile preconizate fiind reasezarea prețurilor la cărbune.

Costuri disimulate

PRINTRE preocupările Institutului de socio-economie a întreprinderilor și organizațiilor din Franța un loc important îl ocupă punerea în evidență a costurilor „disimulate” (de fapt, neinregistrate — de regulă — la capitolul „pierderi”), generate de factori ca: absenteismul de la lucru, fluctuația personalului, accidentele în muncă, calitatea scăzută a produselor etc., precum și studierea posibilităților de comprimare a acestor costuri.

Publicînd o sinteză a rezultatelor obținute în acest sens în diferite ramuri și sectoare de activitate, revista *L'Usine Nouvelle* arată că, în unele cazuri, costurile „disimulate” reprezentau — înainte de aplicarea unor măsuri profilactice — valori importante în raport cu fondul de salarii sau cu valoarea producției întreprinderilor respective. Aceasta, deoarece factorii menționați au un efect complex, multilateral. Astfel, de pildă, calitatea scăzută a producției generează costuri „disimulate”, legate de apariția rebuturilor, de micșorarea producției prin afectarea unui anumit timp pentru reparații sau retușuri, de salariile aferente muncii de înlăturare a defectelor — costuri, la care se adaugă altele, cu caracter indirect, legate de perturbarea procesului de producție, a relațiilor cu beneficiarii ș.a.m.d. La rîndul ei, fluctuația personalului provoacă pierderi legate de salarii care pleacă din întreprindere (investiția — nerecuperată — în recrutarea și formarea persoanelor respective), cheltuieli similare pentru noii angajați, perturbări ale procesului de producție cauzate de plecarea unor cadre calificate etc.

GLOSAR

Intervenționism

TERMENUL de intervenționism definește intervenția statului capitalist asupra vieții economice în scopul realizării unor obiective, ridicată la rangul de principiu politic. Această intervenție, tot mai frecventă și mai cuprinzătoare, a alterat cu desăvârșire imaginea jocului liber al forțelor economice, considerat odinioară drept trăsătură fundamentală a capitalismului. Ea a pus capăt liberalismului teoretic, reacțiilor spontane ale economiei, concurenței libere.

Nu orice intervenție poate fi inclusă în sfera acestei noțiuni, ci numai aceea care duce la o schimbare evidentă a sensului evoluției pe care fenomenele economice o vădeau înainte de intervenție. Deși, așa cum s-a arătat, intervenția este a statului, într-un sens mai larg se consideră că ar exista intervenție și în cazul acțiunii unor factori particulari, cum ar fi monopolurile. Totuși, în adevărată accepție a termenului, intervenționismul este o politică a statului capitalist și urmărește în principiu realizarea unor interese generale: echilibrul economic, sprijinirea unor ramuri sau subramuri economice aflate în declin, repartizarea teritoriilor justă a forțelor de producție etc.

Există mai multe forme de intervenție: (1) planificarea capitalistă, ea însăși având mai multe forme: (a) planificarea „suplă”, care lasă întreprinderilor o anumită libertate de acțiune; (b) planificarea „indicativă”, care reprezintă o prognoză bazată pe studii și ipoteze; (2) dirigismul, care nu presupune implicit planificarea, intrucit intervențiile se fac de la caz la caz.

Măsurile de intervenție pot fi grupate astfel:
— măsuri de etalizare, în urma cărora patrimoniul și conducerea întreprinderilor sunt trecute din proprietatea particulară în proprietatea statului;
— acordarea de stimulente, prin directive, măsuri fiscale, subvenții, garanții;
— măsurile de apărare și precauție, cum ar fi controlul prețurilor și tarifelor, represiunea fraudelor etc.;

— intervențiile de ordin contractual, prin care statul cooperează cu capitalul particular, în conducerea sau gestiunea unor întreprinderi.

Experiența dovedește că intervenționismul nu poate înlătura răceala capitalismului. Mai mult: el poate degenera în birocrație și tehnocrație, astfel încât în loc să însănătoșească viața economică, afectată de dezechilibre și crize, adaugă un plus de dificultăți și de frine. Din această cauză, perioadele de manifestare a intervenționismului alternează cu perioade în care intervenționismul este infierat și se pledează pentru libertatea de acțiune a inițiativei particulare, fără rezultate convingătoare.

C. K.

Securitate alimentară

Anea Preda, Brașov — Eforturile considerabile întreprinse pe multiple planuri pentru combaterea muștei tse-tse se datoresc faptului că aceste insecte reprezintă agentul transmisibil nu numai al bolii somnului la oameni, ci și al unor maladii ale septicemiei bovin. Maladiile respective reprezintă un obstacol major în calea creșterii producției de carne și deci în soluționarea problemei alimentare în numeroase țări marcate de foamete cronică. Experții F.A.O. apreciază că dacă eforturile pentru combaterea muștei tse-tse ar fi încununate cu succes în vastul spațiu african cuprins între Sa-

hara și fluviul Zambezi ar fi posibilă sporirea șeptelui cu cel puțin 12 milioane de capete, ceea ce ar asigura o producție suplimentară de 1,5 milioane tone de carne. Căutările cercetătorilor se îndreaptă în prezent în mai multe direcții, între care imunizarea vitelor prin vaccinare, punerea la punct de insecticide selective, crearea în laborator de insecte sterile, mai rezistente decît cele obișnuite.

Cercetare pentru dezvoltare

Petre Boc, Zalău — Reuniunile Asociației europene a institutelor de cercetare și formare a cadrelor pentru dezvoltare

(E.A.D.I.) au loc o dată la trei ani. Ultima reuniune a avut loc la Milano în 1978, iar cea din acest an este programată a se desfășura la Budapesta între 11 și 14 noiembrie.

Pe agenda reuniunii din 1981 figurează două teme mari: contribuția pe care o poate aduce Europa la realizarea unei structuri mai echilibrate a economiei mondiale și aportul continentului nostru la studiile privind dezvoltarea economică și socială, cu sublinierea implicațiilor pentru restul lumii, în special pentru țările în curs de dezvoltare. ale deciziilor de politică economică din țările dezvoltate, în condițiile interdependențelor crescînde din economia mondială. În deschiderea sesiunii plenare vor lua cuvîntul József Bognar, directorul Institutului de economie mondială al Academiei maghiare de științe și Willy Brandt, președintele Comisiei independente pentru problemele dezvoltării internaționale. Sînt prevăzute de asemenea debateri în numeroase grupuri de lucru pe teme ca: restructurarea economiei și utilizarea forței de muncă, cooperarea pentru dezvoltarea comerțului mondial și produsele de bază, problemele monedare și financiare, societățile multinaționale și dezvoltarea științei și tehnologia în serviciul dezvoltării, migrația internațională a forței de muncă, turismul și creșterea economică, dezvoltarea rurală, strategii pentru satisfacerea trebuințelor umane de bază, dezvoltarea și mediul înconjurător, rolul statului, femeile și dezvoltarea, informarea și documentarea ca factori ai dezvoltării, cooperarea în pregătirea cadrelor.

La reuniune se așteaptă participarea și a unor specialiști din țări în curs de dezvoltare, precum și a reprezentanților unor organizații internaționale.

Serie lungă

Emil Munteanu, Oradea — Tipul de automobil cu cea mai lungă serie de fabricație pe plan mondial este cunoscuta „broscuță” a uzinelor „Volkswagen”: primele exemplare — concepute de profesorul Ferdinand Porsche (1875—1951) — au ieșit de pe banda de montaj a uzinelor din Wolfsburg în 1938. Cu o caroserie aproape neschimbată, dar cu numeroase perfecționări constructive în interior, ea a fost fabricată la Wolfsburg pînă în 1978, cînd locul său a fost luat de tipuri mai

scumpe. În prezent ea mai este produsă numai în Mexic, la filiala din Puebla a uzinelor „Volkswagen”. Recent aceasta a livrat „broscuța” cu numărul 20 de milioane. Din producția uzinelor mexicane aproape 10 000 de autoturisme se exportă anual în R.F.G., țară în care sînt încă înmatriculate aproape 2 milioane de autoturisme de acest tip.

Recordul precedent în materie de longevitate în fabricație era deținut de modelul „Tin Lizzie” al firmei Ford (15 007 033 exemplare). El fusese depășit de tipul amintit de Volkswagen la 17 februarie 1972. De atunci s-au mai produs în lume încă 5 milioane de „broscuțe”.

Filiale ale firmei „Volkswagen” există — în țările în curs de dezvoltare — și în Brazilia, Peru, Uruguay, Filipine și Nigeria. În perspectivă o filială își va începe activitatea și în Egipt.

Consiliul Națiunilor Unite pentru Namibia

I.Vlad, Tirgoviste — Consiliul Națiunilor Unite pentru Namibia a fost creat în anul 1967 de Adunarea generală a O.N.U., care a recunoscut în el singura autoritate legitimă capacitate să administreze pînă la obținerea independenței acest teritoriu din sud-vestul Africii. Adunarea generală a O.N.U. a adoptat această măsură după ce a ajuns la concluzia că Africa de Sud, care administrează teritoriul respectiv de la sfîrșitul primului război mondial (pînă atunci Namibia fusese o colonie a Imperiului german), nu și-a îndeplinit mandatul pe care și-l asumase în fața Ligii Națiunilor.

La crearea O.N.U. în 1945, Africa de Sud refuzase să plaseze Namibia sub tutela O.N.U., așa cum s-a procedat cu celelalte teritorii sub mandat, afirmînd însă că va administra teritoriul respectiv în spiritul mandatului Ligii Națiunilor, ceea ce — după cum se știe — nu s-a întimplat. Cu o suprafață de 830 000 kmp (egală cu cea a Marii Britanii și Franței luate la un loc) și cu o populație de peste 850 000 de locuitori, Namibia deține importante zăcăminte de diamante, cupru, plumb, zinc și alte mineruri.

Consiliul Națiunilor Unite pentru Namibia numără în prezent 25 de țări membre, iar la reuniunile sale participă și

reprezentanții ai Organizației Unității Africane și ai Organizației Poporului din Africa de Sud-Vest (S.W.A.P.O.), în calitate de observatori.

Militînd cu consecvență pentru lichidarea neîntîrziată a ultimelor vestigii ale colonialismului, și încetarea ocupării ilegale a Namibiei de către regimul rasist sud-african, țara noastră a acordat și acordă poporului namibian și mișcării sale de eliberare S.W.A.P.O. un sprijin multilateral — politic, diplomatic, material și moral. Ea se pronunță cu fermitate pentru respectarea dreptului inalienabil al poporului namibian de a-și alege singur calea dezvoltării economice și sociale, de a trăi liber într-o patrie independentă și unitară.

Hotel off-shore

Mariana Dobroitoiu, Constanța — Cel mai mare hotel plutitor din lume, care recent a părăsit portul Hamburg, are cinci etaje dotate cu tot confortul.

Construcția nu a fost așezată pe o platformă plutitoare ci a fost concepută de la bun început ca o adevărată navă. Ca semn distinctiv, coșul pentru evacuarea gazelor are o înălțime de 45 m. În sfîrșit, platforma pentru elicoptere a fost montată pe acoperișul unuia din compartimentele construcției.

Recensămînt

Dana Velișcu, Arad — Rezultatele preliminare ale recensămîntului populației și locuințelor desfășurat în Marea Britanie la 5 aprilie a.c. sînt așteptate la jumătatea anului viitor, iar cele definitive pentru vara anului 1984. Primul recensămînt englez a avut loc în anul 1801. De atunci recensămîntele s-au desfășurat în primul an al fiecărui deceniu, cu excepția anului de război 1941. Un moment deosebit în așezarea pe baze științifice a acestei vaste operații statistice a fost marea recensămînt din anul 1841. Compararea în timp a rezultatelor a oferit din acel moment concluzii foarte interesante privind modificările pe termen lung din viața națiunii.

La recensămîntul din 5 aprilie au fost folosiți peste 100.000 recenzenți, mulți dintre ei fiind recrutați din rîndul șomerilor.

Revista ECONOMICA

Ediția de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 30 din 24 iulie 1981

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Progresul tehnic și creșterea eficienței (P. Rotaru) 1
- Sporirea factorului final de recuperare a țiteiului din zăcămint (Iulian Cohn) 3
- Utilizarea deplină și eficientă a capacităților de producție (II) (H. Pincas, Z. Csik) 5
- Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social
 - Posibilități de creștere a producției și rentabilității în sectorul avicol cooperatist (Vasile Zahiu, Agatha Popescu) 7
 - Rentabilitatea — expresie a gradului de valorificare a potențialului productiv (Camelia Cămășoiu) 9
- Criteriul avantajului comparativ în orientarea structurii exportului (Mihai Korka) 11
- Coordonate ale perfecționării planificării în profil teritorial (Pătru Dumitru) 13
- Cititorii au cuvîntul 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- O condiție pentru reducerea duratei săptămînii de lucru : folosirea integrală a timpului de muncă (Natalia Giurgiu, Anca Dăncilă) 16
- Întrecerea socialistă — generator de experiență înaintată, reproductibilă (Dan Condrea) 17

TEORII — IDEI

- Calitatea vieții : contribuții la definirea conceptului (II) (Gheorghe Badrus) 18
- Specializarea și concentrarea producției industriale pe domenii ale cerințelor economico-sociale (V. Crăciunescu) 20
- Școli ● curente ● economiști. Tendințe și orientări noi în dialogul asupra dezvoltării (II) (Sultana Sută Selezan) 22
- Economicul și variabila demografică (Vasile Ghețău) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Perfecționarea colaborării în cadrul C.A.E.R. în scopul accelerării progresului tuturor țărilor membre (N. Ionescu) 25
- Tendințe-conjuncturi 28
- Forumul dezvoltării 29
- Mondorama 30
- Curier 31

IN SUPPLEMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

- Increase of the final recovery factor of crude oil from the oil fields (Iulian Cohn) 3
- The comparative advantage criterion in structuring exports (Mihai Korka) 11
- Coordinates of improving planning in the territory (Pătru Dumitru) 13
- Quality of life : contributions to the concept definition (II) (Gheorghe Badrus) 18
- Specialization and concentration of industrial production on fields of socio-economic requirements (V. Crăciunescu) 20
- Schools ● trends ● economists. New trends and orientations in the dialogue on development (II) (Sultana Sută Selezan) 22
- Improvement of the collaboration within the CMEA aimed at accelerating the progress of all member states (N. Ionescu) 25

DANS LE NUMÉRO

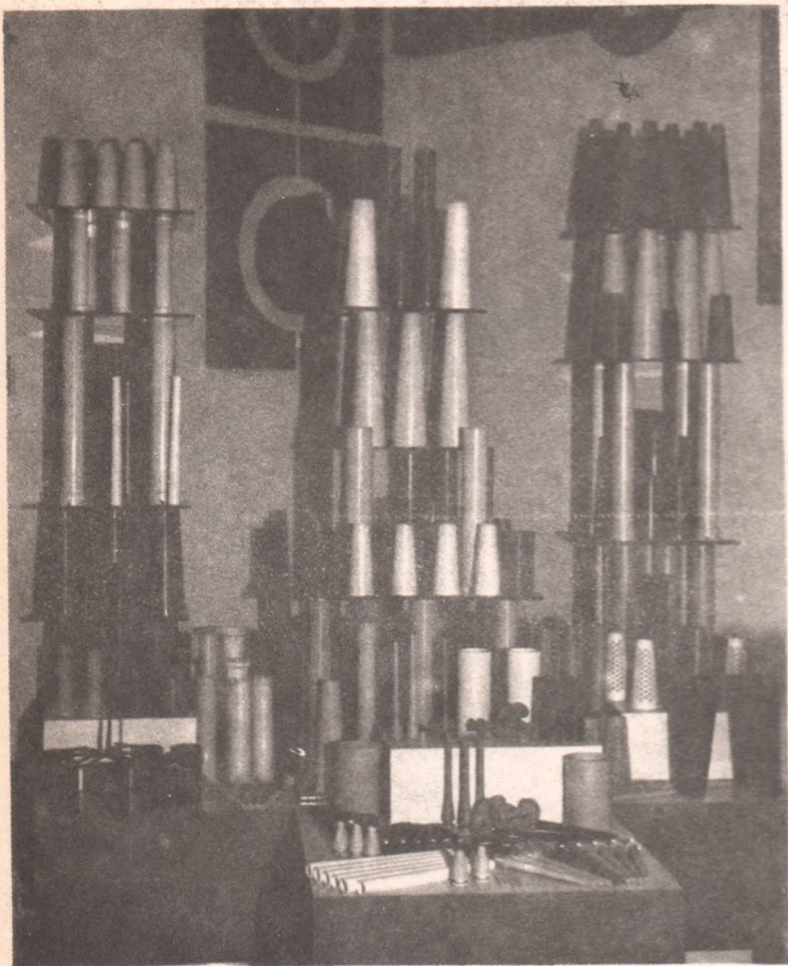
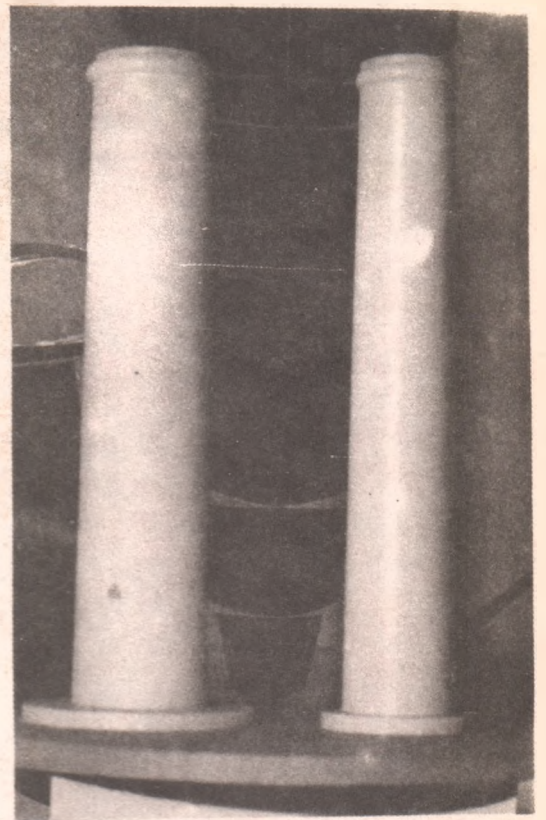
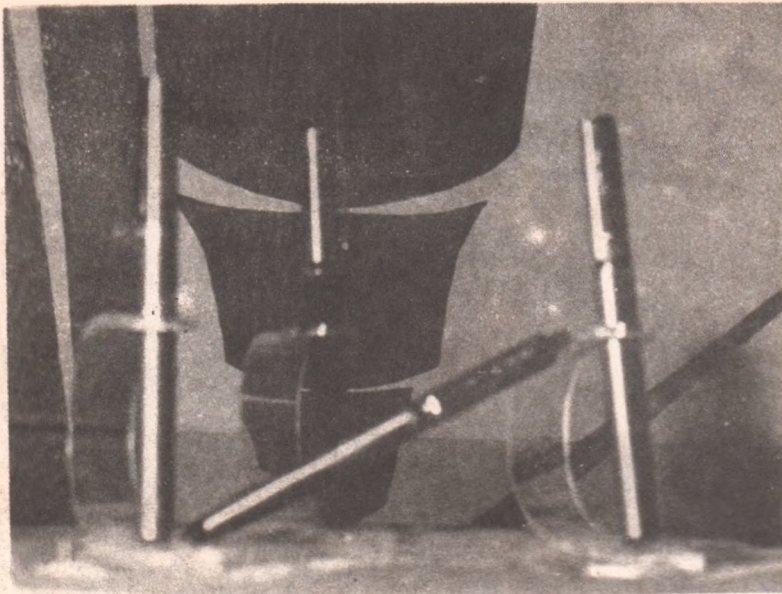
- L'accroissement du facteur de récupération finale du pétrole des gisements (Iulian Cohn) 3
- Le critère de l'avantage comparatif dans la structuration des exportations (Mihai Korka) 11
- Coordonnées du perfectionnement de la planification en profil territorial (Pătru Dumitru) 13
- La qualité de la vie : contributions à la définition du concept (II) (Gheorghe Badrus) 18
- La spécialisation et la concentration de la production industrielle par domaines des besoins économiques et sociaux (V. Crăciunescu) 20
- Ecoles ● courants ● économistes. Tendances et orientations nouvelles dans le dialogue sur le développement (II) (Sultana Sută Selezan) 22
- Le perfectionnement de la collaboration dans le cadre du CAEM en vue de l'accélération du progrès de tous les pays membres (N. Ionescu) 25

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Увеличение конечного коэффициента нефтеотдачи месторождения (Юлиан Коэн) 3
- Критерий сравнительной выгоды в ориентировке структуры экспорта (Михай Корка) 7
- Координаты совершенствования планирования в территориальном разрезе (Петру Думитру) 13
- Качество жизни: вклад в определение концепта (II) (Георге Бадрус) 18
- Специализация и концентрация промышленного производства по областям экономико-социальных требований (В. Крациунеску) 20
- Школы ● течения ● экономисты. Новые тенденции и направления внутри диалога относительно развития (II) (Султана Сута Селезан) 22
- Совершенствование сотрудничества внутри СЕВ-а с целью ускорения прогресса всех входящих в него стран (Н. Ионеску) 25

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Pretul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 200 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul I. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector I București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Științei”



NU CONTAȚI ÎNTOTDEAUNA PE MEMORIE..

Ea poate fi uneori infidelă, dar un stilou marca „Flaro” niciodată!

Așadar, pentru întreaga dv. familie, familia „SELENA”

Asimilată foarte recent, noua generație de articole de scris din componența familiei „SELENA” — stilouri și creioane cu pastă, prezente în două variante: a) stilou cu capăt metalic și corp din material plastic, cu mecanism de umplere cu pipetă sau cu piston + creion cu pastă și b) stilou complet metalic, cu mecanism de umplere cu pipetă sau cu piston + creion de pastă — se remarcă prin realizarea unor performanțe superioare la scriere, ca și pixurile din familia „PAST” (1, 2 și 3) pe care în curând le vom găsi în librării. Din altă familie — cea a accesoriilor textile — care reprezintă ponderea mare în nomenclatorul întreprinderii „FLARO” — Sibiu, remarcăm asimilarea a două tuburi din plastic, precum și a altor numeroase piese de schimb.

Flaro

« FLAMURA ROȘIE » SIBIU

Str. Rîului, Nr. 33, Telefon 21080, Telex 012—72



ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI VARIANTELE ACESTEIA

Asigurarea mixtă de viață constituie un sprijin bănesc pentru cel care o contractează, în cazul pierderii sau reducerii capacității sale de muncă în urma unui accident, sau pentru familia sa, în cazul decesului asiguratului din orice cauză. Totodată, o astfel de asigurare dă posibilitatea asiguratului să economisească în mod planificat o anumită sumă de bani pe care o va primi la expirarea duratei asigurării.

În scopul de a răspunde unor cerințe ale populației, asigurarea mixtă de viață se practică și în alte trei variante, realizate prin extinderea protecției asupra unui număr mai mare de persoane, prin suplimentarea sumei asigurate în cazul survenirii unor anumite categorii de evenimente asigurate, ori prin prelungirea în timp a prestațiilor ADAS.

- Asigurarea familială mixtă de viață dă posibilitatea cuprinderii în asigurare a tuturor membrilor de familie în vîrstă de la 5 la 65 de ani, oricare din aceștia putînd încasa suma asigurată, în funcție de evenimentul asigurat întîmplat.

- Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente este o variantă la care suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare.

- Asigurarea mixtă de viață cu/pentru urmași garantează urmașilor înscrși în poliță primirea eșalonată a unor sume de bani. În baza acestei asigurări, ADAS plătește: jumătate din suma prevăzută în poliță, la decesul asiguratului; o pensie anuală de 10% din suma asigurată, pînă la expirarea asigurării; a doua jumătate a sumei asigurate, la termenul de expirare a asigurării.

Asigurările mixte de viață prezintă o serie de caracteristici comune, dintre care enumerăm:

- Sînt accesibile tuturor persoanelor în vîrstă de la 16 pînă la 65 de ani.

- Se pot contracta pe termene de la 5 la 15 ani.

- Primele de asigurare sînt diferențiate, în funcție de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata poliței de asigurare și de mărimea sumei asigurate, putînd fi achitate și în rate.

- La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliță, sumele asigurate se plătesc concomitent cu o indemnizație de 10%.

- Asigurările participă la tragerile de amortizare lunară, acordîndu-se pentru fiecare combinație de litere ieșită la trageri 1.000 de lei.

- Dacă asiguratul a suferit un accident — chiar în prima zi după intrarea în vigoare a asigurării — de pe urma căruia

s-a stabilit o invaliditate permanentă (fie imediat, fie în decurs de 1 an de la accident), primește de la ADAS întreaga sumă asigurată înscrisă în poliță, dacă invaliditatea este totală, sau o parte corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, dacă invaliditatea este parțială. Prin încasarea acestor sume, asigurarea nu încetează, ci rămîne mai departe în vigoare pentru întreaga sumă înscrisă în poliță și pentru toate drepturile ce decurg din aceasta, plățile ulterioare făcîndu-se de ADAS independent de cele efectuate pentru invaliditate permanentă.

- În cazul în care în urma unui accident s-a stabilit un grad de invaliditate permanentă mai mare de 50%, asiguratul nu mai plătește prime de asigurare, pînă la expirarea duratei poliței.

- Asiguratul are posibilitatea de a modifica, pe parcursul duratei asigurării, datele prevăzute în poliță referitoare la beneficiarul asigurării, mărimea sumei asigurate, durata asigurării, precum și de a transforma asigurarea prin trecerea de la o formă de asigurare la alta.

- Asigurarea se poate repune în vigoare prin plata dintr-o dată sau în rate a primelor de asigurare rămase neachitate, ori prin prelungirea termenului de expirare a asigurării, în situația în care, din diferite motive, plata primelor a fost întreruptă timp de pînă la 3 ani.

Pentru a beneficia neîntrerupt de toate foloasele ce le oferă asigurările mixte de viață, este necesar ca ratele de primă să fie achitate la termenele stabilite.

În acest scop, se poate folosi forma de plată pe bază de „consimțămînt scris”, prin imputernicirea ce se dă de către asigurat lucrătorilor care efectuează plățile de retribuții de a achita Administrației Asigurărilor de Stat, din drepturile sale, primele, atît pentru asigurările în curs, cît și pentru cele pe care le va încheia sau reînnoi.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări, vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.